

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№23 (12507)
5 июни
соли 2025

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

ТАШАББУСИ ҶАҲОНӢ

Ҳифзи пирияхҳо ҳамбастагиро тақозо мекунад

Суҳанрони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Конфронси якуми байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо 30.05.2025, шаҳри Душанбе

Олиҷанобон, муҳтарам роҳбарони ҳайатҳо!

Хонумҳо ва ҷанобон!

Шуморо ба Тоҷикистон, ки нахустин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо мизбонӣ мекунад, самимона ҳайрамақдам меғуям.

Ин Конфронс қадами муҳим дар самти татбиқи қатъномаи Созмони Милалӣ Муттаҳид дар бораи эълон намудани соли 2025 ҳамчун «Соли байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо» мебошад.

Ҳамонӣ имрӯза барои табо-дули афкор вобаста ба ин мавзӯи ҳаётан муҳим, инчунин, истифодаи оқилонаи захираҳои об арсаи муқоламаи судмандро фароҳам меоварад.

Иштирокдорони ғиромӣ!

Обшавии босуръати пирияхҳо имрӯз ба як буҳрони глобалии замони мо табдил ёфта, дар тӯли даҳсолаҳои охир, онҳо бо суръати баланд коҳиш меёбанд. Ин раванди ташвишвар дар таърихи инсоният бесобиқа аст.

Тибқи арзёбии қоршиносон, соли 2023 бузургтарин коҳиши солонаи ҳаҷми пирияхҳо ба қайд гирифта шуд.

Дар натиҷа 600 гигагонна оби ошомидани талаф ёфт, ки сабаби баландшавии сатҳи миёнаи уқёнуси ҷаҳонӣ гардид.

Тағйирёбии иқлим, аллакай боиси нобуд шудани тақрибан сеяки пирияхҳои кӯҳӣ дар саросари ҷаҳон гардидааст.

Ин раванд танҳо мушкилоти экологӣ набуда, ба бисёр соҳаҳои ҳаёти инсоният алоқамандии зич дорад.

Пирияхҳо дар сайёраи мо ҳамчун яке аз сарчашмаҳои асосии оби нӯшокӣ ба ҳисоб рафта, ҳифзи онҳо заминаро барои расидан ба аксари ҳадафҳои рушди устувор муҳайё месозад.

Ҳамзамон бо ин, обшавии босуръати пирияхҳои кутбӣ сабаби обхезиҳо дар кишварҳо ва шаҳрҳои соҳилӣ шуда, миллионҳо одамонро аз манзилҳояшон маҳрум месозад.

Гузашта аз ин, раванди мазкур боиси кам шудани ҳудуди хушкӣ кишварҳо ва омилҳои муҳиршавии аҳолии мегардад.

Возеҳ аст, ки бе талошҳои фаврӣ ва фаъоли мутобиксозӣ, ки ба ҳадафи якум дараҷавии (1,5°C) Созишномаи Париж мувофиқат мекунад, ин тамоюл оқибатҳои фатҳабор хоҳад дошт.

Пирияхҳо ва қабатҳои яхбандӣ дар гардиши уқёнусҳо нақши асосӣ доранд. Онҳо ҳамчун танзимгари иқлими муътадили табиӣ дар сайёраи мо амал мекунанд.

Тибқи арзёбии қоршиносон, дар ҳолати зиёд гардидани ҳаҷми партови газҳои гулхонаӣ ба атмосфера, мутаносибан ҳаҷми зарари иқтисодӣ низ ба давлатҳои осебпазир афзоиш меёбад.

Дар сурати то ду дараҷа (2°C) боло рафтани ҳарорати ҳаво, нобуд шудани сеяки дигари пирияхҳои

ҷаҳон пешбинӣ мегардад.

Аз ин лиҳоз, мо бояд тамоми кӯшишро ба харҷ диҳем, ки иҷрои созишномаи Париж оид ба иқлим таъмин гардад ва тадбирҳои заруриро барои пешгирии афзоиши ҳарорати глобалӣ андешем.

Ҳозирини ғиромӣ!

Обшавии босуръати пирияхҳо раванди таъминоти обро ҳалалдор карда, ба амнияти озуқаворӣ таҳдид ва ба истиснои неруи барқ тоза таъсири манфӣ мерасонад.

Ин раванд дар аксарияти ҳолатҳо хатарҳои зиёд эҷод намуда, нобаробарии иқтисодӣ ва осебпазирӣ аҳолиро меафзояд.

Бахусус, дар минтақаҳои қӯҳистон раванди обшавии босуръати пирияхҳо боиси обхезӣ, омадани сел ва фаромадани ярҷ гардида, ба инфрасохторҳо зарари калон мерасонад.

Кишвари мо, ки 93 фоизи масоҳати онро қӯҳҳо ташкил медиҳанд, ҳамчунин, рӯ ба рӯӣ офатҳои табиӣ вобаста ба об, аз ҷумла, обшавии босуръати пирияхҳо, ҳамоно осебпазир боқӣ мемонад.

Тоҷикистон, ҳамчун кишвари дорои бузургтарин пирияхҳои Осиёи Марказӣ, имрӯз бо ин буҳрон дучор шудааст.

То кунун аз 14 ҳазор пирияхи Тоҷикистон, ки манбаи ташаккули то 60 фоизи оби тоза дар минтақа мебошанд, як ҳазору сесад адади онҳо пурра об шуда, нобуд гарди-

(Давомиаш дар саҳ. 2)

ДАР ИН ШУМОРА:

Файзобод: камбудихо
бартарафшавандаанд

8

Мушкилоти
ҷаҳонии
норасоии
кадрҳои
омӯзгорӣ

9

Муҳтавои китобҳои дарсӣ
таҷдиди назар меҳақад

10

Қадамҳои қиддӣ дар
омӯзиши фанҳои дақиқ

12

Сарвари ҷараёни
худшиносии миллати тоҷик

15

ТАВАҶҶУҲ

Агар хоҳед, ки аз навоариҳои соҳаҳои маориф ва илм огоҳ бошед, асноду ҳуҷҷатҳои соҳаро сари вақт дастрас намоед, аз дастовардҳои хонандагони тоҷик иттилоъ ёбед, маводу матолиби судмандро доир ба соҳаи муталиа намоед, ҷойбгарини нигоштаҳои оид ба умдатарин масоили рӯз биомӯзед, пас ба саҳифаи расмин вазорат дар шабакаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram – «Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» пайваст шавед.

QR – коди саҳифаи расмин Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шабакаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram

Почтаи электронии «Омузгор»: p.omuzgor@maorif.tj

Телефон барои тамос: 225-81-55

Ҳифзи пирияхҳо ҳамбастагиро тақозо мекунад

(Аввалин дар саҳ.1)

дааст ва раванди обшавии босуръати пирияхҳои мо ҳамона идома дорад.

Талафоти пирияхҳо на танҳо ба мероси табиӣ мо, балки ба ҳаёти миллионҳо нафар дар минтақа таҳдид мекунад.

Мухтарам иштирокдорони Конфронс!

Меҳодам ба таври возеҳ қайд намоям, ки ҳифзи пирияхҳо танҳо мушкилоти кишварҳои дорои пирияхҳо нест, балки як бӯҳрони глобалии қобили тавачҷуҳи фаврии ҷомеаи ҷаҳонӣ мебошад.

Ҷеълан дар кишвари мо ҷиҳати омӯзиши пирияхҳо сохторҳои зарурӣ фаъолият доранд.

Дар баробари ин, бояд гуфт, ки имкониятҳои фаннию техникии мо мисли даҳҳо кишварҳои дигари дорои пирияхҳо маҳдуданд.

Ба мақсади мониторинги фарогири пирияхҳо, инчунин, барномарезӣ ва татбиқи чораҳои таъхирнопазир барои ҳифзи пирияхҳо мо бояд ҳамкориҳои муассирро бо ҳама шарикон гузариш диҳем.

Дар ин замина, ҳамчунин, навоариҳои зехнӣ ва кумакҳои молию техники зарур мебошанд.

Пирияхҳои Тоҷикистон на танҳо манбаи бузурги оби дарёҳои Осиёи Марказӣ ба шумор мераванд, балки дар нигоҳдории устувории иқлими минтақа нақши калидиро иҷро намуда, барои ҳифзи иқлими глобалӣ низ аҳамияти муҳим доранд.

Зимнан, ҳолати кунунии ин пирияхҳо таҳқиқоти илмӣ дақиқро талаб мекунад.

Қобили зикр аст, ки омӯзиши намунаи ях аз пирияхи Ванҷах (машҳур бо номи Федченко), дар ҷаҳон яке аз пирияхҳои қалонтарини воқеъ дар хушкӣ, бо дарозии 77 километр ва ғафсии то як километр, метавонад барои инсоният таърихи ҳазорсолаҳои иқлимо ошкор намояд.

Бо дарназардошти ҷойгир будани зиёда аз 60 ғоизи пирияхҳои минтақа дар Тоҷикистон, пешниҳод менамоем, ки яқҳо бо шарикони рушд ва паҷуҳишгоҳҳои илмиву таҳқиқотӣ экспедитсияи фарогири омӯзиши пирияхҳои Тоҷикистонро ташкил карда, дар кишвари мо як озмоишгоҳи минтақавии яхшиносӣ таъсис дода шавад.

Мо аз ҳамаи шарикон ва ҷонибҳои манфиатдор даъват менамоем, ки ин ташаббусро дастгирӣ намоянд ва ба ин васила, дар татбиқи «Даҳсолаи амал барои илмҳои яхшиносӣ – солҳои 2025-2034» саҳми муносиби худро гузоранд.

Ҳозирини ғиромӣ!

Дар баробари сабабҳои асосӣ, мисли тағйирёбии глобалии иқлим ва олу-дашавии ҳаво, ки ба обшавии пирияхҳо оварда мерасонанд, инчунин, ҳокборишҳои шадид дар тӯли чанд даҳсолаи ахир ба ин раванд дар минтақаи мо суръат мебахшанд.

Яке аз мушкилоти дигари ба пирияхҳо хос дар кишвари баландкӯҳи мо ҳатари қандашавии кӯлҳои пиряхӣ мебошад, ки дар натиҷаи он минтақаҳои аҳолинишини ва инфрасохтори онҳо хароб шуда, дар баъзе мавридҳо ҳатто талафоти ҷонибро ба бор меорад. Дар баробари ин, баъзе аз пирияхҳои Тоҷикистон хусусияти лағжиданро доранд, ки сабаби ба вучуд омадани мушкилоти ҷиддӣ мешавад.

саҳми молиявии худро гузоранд.

Илова бар ин, бо ташаббуси Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Фаронса моҳи августи соли гузашта аз ҷониби Маҷмаи Умумии Созмони Милал қатънома оид ба эълон кардани солҳои 2025-2034 ҳамчун «Даҳсолаи амал барои илмҳои яхшиносӣ» яқдилона қабул гардид.

Бовар дорам, ки ҷонибдорӣ аз қатъномаи мазкур ба пешбурди мавзӯи обу иқлим, махсусан, татбиқи босамари ҳадафҳои пешбинишуда саҳми назаррас хоҳад гузошт.

Ҳозирини ғиромӣ!

Бо дарназардошти аҳамияти ин гуфтаҳо, Тоҷикистон аз ҷомеаи ҷаҳонӣ даъват менамояд, ки барои ҳифзи пирияхҳо тадбирҳои таъхирнопазирӣ қатъӣ андешад.

Дар ин радиф, Тоҷикистон амалҳои фаврии зеринро ҷиҳати қиқиш додани раванди обшавии пирияхҳо пешниҳод менамояд:

Яқум. Баланд бардоштани сатҳи оғаҳои ҷомеаи ҷаҳонӣ оид ба нақши ҳаётан муҳими пирияхҳо дар таъмини захираҳои оби ошомиданӣ ва ҳалли маҷмуи масъалаҳои рушди устувор.

Дуҷум. Таҳқиқи ҳамкориҳои байналмилалӣ, аз ҷумла, бо ҷалби фаъоли олимону паҷуҳишгарон, ҷомеаи шаҳрвандӣ ва дигар ҷонибҳои манфиатдор барои ҳалли мушкилоти обшавии босуръати пирияхҳо ва оқибатҳои фарогири он.

Сеҷум. Ба роҳ мондани мониторинги фароғир ва таҳқиқоти илмӣ ба мақсади бехтар дарк намудани ҷараёни тағйирёбии пирияхҳо ва таъсири онҳо ба низомҳои экологӣ (экосистемаҳо), захираҳои об, масъалаҳои иҷтимоию иқтисодӣ ва тағйирёбии глобалии иқлим.

Ҷиҳати ҳалли ин масъала пешниҳод мегардад, ки кишварҳои дорои имконияти ҷамъовари маълумоти дақиқ оид ба ҳолати пирияхҳо, бахусус, тавассути зарфиятҳои маҳорай, табодули доимии иттилоотро бо кишварҳои дорои имкониятҳои маҳдуд дар ин ҷода роҳандозӣ намо-янд.

Чорум. Татбиқи иқдомҳои дастҷамъӣ ба мақсади бартараф намудани оқибатҳои иҷтимоию иқтисодии обшавии босуръати пирияхҳо, аз ҷумла, таъсири он ба дастрасӣ ба об, ҳифзи амнияти озукаворӣ, истехсоли неруи барқ ва ҳифзи мероси фарҳангии табиӣ.

Бахусус, барои ҳифзи наботот ва ҳайвоноте, ки дар натиҷаи обшавии босуръати пирияхҳо аз шароити маъ-

мулии зисти худ маҳрум мегарданд, бояд чораҳои таъхирнопазир андеша-да шавад.

Панҷум. Аксарияти чораҳои ба ҳифзи пирияхҳо равонашуда бо тадбирҳои марбут ба ҳалли мушкилиҳои тағйирёбии иқлим ҳамоҳанг ва наздик мебошанд.

Бинобар ин, зарурати мусоидат ба кишварҳои дар татбиқи барномаҳо ва стратегияҳои мутабиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим, аз ҷумла, дар минтақаҳои осебпазир тавассути равишҳои ҳамғирӣ, аз қабili низомҳои огоҳсозии пешақӣ ва қиқиши ҳатари офатҳо ба миён меояд.

Шашум. Истифодаи самаранок ва ҷалби захираҳои молӣ ва фаннӣ барои татбиқи амалии ташаббусҳои ҷиҳати ҳифзи пирияхҳо ва саҳмгузори ба Бунёди эътимоди байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо.

Ҳафтум. Таҳия ва татбиқи стратегия ва барномаҳои амал дар сатҳҳои милли ва минтақавӣ ба ҳотири наслҳои оянда.

Инчунин, пешниҳод менамоем, ки Стратегияи глобалии ҳифзи пирияхҳо дар сатҳи ҷаҳонӣ таҳия карда шавад.

Барои татбиқи минбаъдаи он бояд таҷрибаи дигар механизмҳои мавҷуда, ба мисли конвенсияҳои оид ба тағйирёбии иқлим, гуногунии биологӣ, мубориза бар зидди биёбоншавӣ ва монанди онҳо роҳандозӣ гардад.

Тоҷикистон ин ташаббусро дар ҷаҳорҷӯби Созмони Милалӣ Муттаҳид матраҳ хоҳад кард ва аз ҳамаи кишварҳо даъват ба амал меоварад, ки аз ин иқдом пуштибонӣ кунанд.

Меҳмонони олиқадр!

Итминони қомил дорам, ки натиҷаҳои Конфронси имрӯза, аз ҷумла, Эъломияи Конфронси Душанбе ва муроҷиати иштирокдорони Конфронс ҳамчун даъват ба иқдомҳои амалгароёнаи ҷомеаи ҷаҳонӣ барои саҳмгузори дар равандҳои муҳими глобалӣ дар соҳаи обу иқлим ва рушди устувор хизмат хоҳанд кард.

Ҳамчунин, натиҷаҳои нишастии имрӯза ба ташаққули раванди нави Душанбе оид ба ҳифзи пирияхҳо замина мегузоранд.

Мақсади асосии мо ҳифзи ин захираҳои ҳаётан муҳим тавассути та-лошҳои муассири муштараки ҷомеаи ҷаҳонӣ ба манфиати наслҳои имрӯзу фардо мебошад.

Ҳар зарраи талафшудаи пирияхҳо боиси афзоиши ҳатариҳо барои ояндаи инсоният мегардад.

Бинобар ин, биёед ҳар лаҳзаро ғанимат дониста, ҷиҳати ҳифзи ганҷи бебаҳои табиат – пирияхҳо, барои таъмини ояндаи дурахшони инсоният саҳмгузор бошем!

Умед дорам, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ дар татбиқи саривақтии ҳадафу уҳдадорихи марбут ба обу иқлим, бахусус, ҳифзи пирияхҳо ва истифодаи босамару оқилонаи об беш аз пеш талош хоҳад кард.

Аз тавачҷуҳатон сипосгузорам.

ТАШАББУСИ ҶАҲОНӢ

30 май дар шаҳри Душанбе нахустин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо баргузор гардид.

Дар маҳалли Ҳамоиши сатҳи баланд - Кохи Сомони Бӯстонсароии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон беш аз 2500 коршиноси сатҳи баланд аз 80 кишвар, роҳбарони ҳайатҳои як қатор ҳукуматҳо, намоёндогони воломақоми созмонҳои минтақавию байналмилалӣ, пажуишгоҳҳо ва шарикони рушд ҷамъ омаданд.

Чорабинӣ бо аксбардориҳои яққояи Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва роҳбарони ҳайатҳои иштирокдори нахустин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо оғоз гардид.

Бояд гуфт, ки барои инъикоси конфронс беш аз 450 хабарнигори васоити ахбори оммаи дохилу хориҷ, аз ҷумла, 150 рӯзманигор аз расонаҳои хориҷӣ номнавис шудаанд.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар нахустин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо иштирок ва суҳанронӣ намуданд.

Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иштирокдорони чорабиниҳои сатҳи баландро ба Тоҷикистон хайрамақдам гуфта, ба кори конфронс барору комёбӣ орзу карданд.

Сарвари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон конфронсро қадами муҳим дар самти татбиқи қатъномаи Созмони Милалӣ Муттаҳид дар бораи эълон намудани соли 2025 ҳамчун «Соли байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо» номиданд.

Таъкид гардид, ки ҳамоиши имрӯза барои табодули афкор вобаста ба ин мавзӯи ҳаётан муҳим, инчунин, истифодаи оқилонаи захираҳои об арсаи муқолаи судмандро фароҳам меоварад.

Роҳбари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таваҷҷуҳи коршиносонро ба масъалаи обшавии босуръати пирияхҳо, ки имрӯз ба як бӯҳрони глобалии замони мо табдил ёфтааст, ҷалб карда, қиқшоби онро раванди ташвишовар дар таърихи инсоният арзёбӣ намуданд.

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба тағйирёбии иқлим, қиқшоби босубкаи пирияхҳо ва оқибатҳои ғоҷабораи он барои аҳолии сайёра бо таҳлилҳои андешаронӣ намуда, зарур

ИШТИРОКИ Пешвои миллат дар нахустин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо

шумурданд, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ барои дарёфти ҳалли ин мушкилот бояд талошу қушиши муштарак ба ҳарч диҳанд.

Таъкид карда шуд, ки Тоҷикистон низ ҳамчун кишвари дорои бӯзурғтарин пирияхҳои Осиёи Марказӣ ба ин мушкилот дучор шудааст.

Сарвари давлат иброз доштанд, ки қамшавии пирияхҳо на танҳо ба мероси табиӣ мо, балки ба ҳаёти миллионҳо нафар дар минтақа таҳдид мекунад. Пешниҳод карда шуд, ки бо мақсади мониторинги фарогири пирияхҳо, инчунин, барномарезӣ ва татбиқи чораҳои таъхирнопазир барои ҳифзи онҳо ҳамкории муассир бо ҷама шарикон густариш дода шавад.

Дар ин зимн, ҳамчунин, навоариҳои зеҳнӣ ва қумақҳои молиқо техникаи зарур шумурда шуд.

Зикр гардид, ки пирияхҳои Тоҷикистон на танҳо манбаи бӯзурғи оби дарёҳои Осиёи Марказӣ ба шумор мераванд, балки дар ниғодориҳои устувори иқлими минтақа нақши қалидиро иҷро намуда, барои ҳифзи иқлими глобалӣ низ аҳамияти муҳим доранд ва зимнан, ҳолати қунии ин пирияхҳо таҳқиқоти илмӣ дақиқро талаб мекунад.

Бо дарназардошти ҷойгир будани зиёда аз 60 ғози пирияхҳои минтақа дар Тоҷикистон, ҳамчунин, пеш-

ниҳод гардид, ки яққо бо шарикони рушд ва пажуишгоҳҳои илмиву таҳқиқотӣ экспедитсияи фарогири омӯзиши пирияхҳои Тоҷикистон ташкил шуда, дар кишвари мо як озмоишгоҳи минтақавӣ яхшиносӣ таъсис дода шавад.

Аз ҳамаи шарикон ва ҷонибҳои манфиатдор даъват карда шуд, ки ин ташаббусро дастгирӣ намоёнд ва ба ин васила дар татбиқи «Даҳсолаи амал барои илмҳои яхшиносӣ - солҳои 2025-2034» саҳми муносиби худро гузоранд.

Роҳбари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон изғор доштанд, ки Тоҷикистон тайи бист соли охир рӯзномаи об ва иқлимо дар арсаи байналмилалӣ ғайлона пешбарӣ намуда, ҳамзамон бо ин, зарурати воқуниши ғавриқо муштаракро барои ҳифзи пирияхҳо таъкид мекунад.

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ёдовар шуданд, ки бо дарназардошти аҳамияти масъалаи мазкур, бо ибтиқори Тоҷикистон дар асоси қатъномаи Маҷмаи Умумии Созмони Милалӣ Муттаҳид соли 2025 ҳамчун «Соли байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо» ва 21 март «Рӯзи ҷаҳонӣ пирияхҳо» эълон гардида, дар назди Созмони Милал Бунёди эътимоди байналмилалӣ оид ба ҳифзи пирияхҳо таъсис дода шуд.

Зарур шумурда шуд, ки

давлатҳо ва созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ бо мақсади таъмини ғайлоияти босамари ин Бунёд, ҳарчи бештар саҳми молиявӣ худро гузоранд.

Президенти кишвар дар бораи ташаббуси Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Фаронса ва қабули қатъномаи СММ оид ба эълон кардани солҳои 2025-2034 ҳамчун «Даҳсолаи амал барои илмҳои яхшиносӣ» андешаронӣ намуданд.

Сарвари давлати мо, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои ҳифзи пирияхҳо андешидани тадбирҳои таъхирнопазиро зарур шумурда, як қатор пешниҳодҳо ба миён гузоштанд. Аз ҷумла, баланд бардоштани сатҳи оғаҳои ҷомеаи ҷаҳонӣ оид ба нақши ҳаётан муҳими пирияхҳо, таҳкими ҳамкории байналмилалӣ, ба роҳ мондани мониторинги фароғир ва таҳқиқоти илмӣ бо мақсади беҳтар дарк намудани ҷараёни тағйирёбии пирияхҳо ва таъсири онҳо ба тағйирёбии глобалии иқлим, татбиқи иқдомҳои дастҷамъӣ ба мақсади бартараф намудани оқибатҳои иҷтимоию иқтисодии обшавии босуръати пирияхҳо, баҳусус, таъсири он ба дастрасӣ ба об, ҳифзи амнияти озӯқаворӣ, истехсоли неруи барқ ва ҳифзи мероси фарҳангӣ табиӣ.

Ҳамчунин, аз ҷониби Президенти кишвар, муҳтарам

Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод шуд, ки аксарияти чораҳои ба ҳифзи пирияхҳо равонашуда ҳамоҳанг гардад.

Роҳбари давлат, инчунин, пешниҳод намуданд, ки Стратегияи глобалии ҳифзи пирияхҳо дар сатҳи ҷаҳонӣ таҳия гардад.

Дар фароварди суҳан Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иброз доштанд, ки натиҷаҳои Конфронси имрӯза, аз ҷумла, Эълонияи Конфронси Душанбе ва муроҷиати иштирокдорони Конфронс ҳамчун даъват ба иқдомҳои амалғароенаи ҷомеаи ҷаҳонӣ барои саҳмгузори дар равандҳои муҳими глобалӣ дар соҳаи обу иқлим ва рушди устувор хизмат хоҳанд кард.

Баъди суҳанронии Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон як қатор коршиносони сатҳи баланд, роҳбарони ҳайатҳои ҳукуматҳои кишварҳо ва ташкилоту созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ, муовини аввали Дабири қулли Созмони Милалӣ Муттаҳид Амина Муҳаммад, Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Шаҳбоз Шариф, муовини аввали Президенти Ҷумҳурии Исломии Эрон Муҳаммадризо Ориф, муовини аввали Президенти Ҷумҳурии Зимбабве Константино Чивенга, ноиби Президенти Ҷумҳурии Гамбия Муҳаммад Яллоу, ноиби Президенти Ҷумҳурии Малдив Ҳусейн Муҳаммад Латиф, Дабири қулли Созмони ҷаҳонӣ метеорологияи Селеста Сауло, муовини директори генералии ЮНЕСКО Лидия Брито, директори иҷроияи Ҳазинаи қудакони СММ (ЮНИСЕФ) Кетрин Мери Рассел, муовини Дабири қулли Созмони Милалӣ Муттаҳид, қотиби иҷроияи Комиссияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Созмони Милалӣ Муттаҳид барои Осиё ва Уқёнуси Ором (ЭСКАТО) Армида Салсиах Алишаҳбана, ноиби Президенти Бонки Осиёи Рушд Ингминг Янг ва ноиби Президенти Бонки сармоғгузори инфрасохтори Осиё Аҷай Бхушан суҳан гуфта, ба ташаббусҳои ҷаҳонӣ Тоҷикистон дар самти ҳалли мушкилоти пирияхҳо ва ҳифзи онҳо баҳои баланд доданд.

Дар назар аст, ки аз рӯйи натиҷаи қори нахустин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо Эълонияи Душанбе оид ба пирияхҳо, Даъвати Душанбе ва Ҷамъбасти Раис қабул хоҳад шуд.

www.president.tj

ҶАЛАСА

Баррасии омӯзиши фанҳои дақиқ дар Шурои ҷамъиятӣ

29 май дар толори Кохи Ваҳдат ҷаласаи наватии Шурои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи эълон намудани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ» баргузор гардид.

Дар қори ҷаласа қотиб ва аъзои шуро, мудир баҳши раёсати маориф, фарҳанг ва иттилооти Дастгоҳи

иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Фаридун Бобозода, ноиби президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Муҳаммадҷовуд Саломӣ, муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Равшан Каримзода, муовини аввали раиси Қумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи қасбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Баҳрулло Давлатзода иштирок ва суҳанронӣ намуданд.

Дар ҷаласа муовини вазири маориф ва илм суҳан ронда, рафти татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июли соли 2020, №427 оид ба эълон намудани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» барои солҳои 2020-2040-ро таҳлил намуд.

Дар ҷаласа ҷанбаҳои гуногуни татбиқи қарори мазкур мавриди баррасӣ

қарор гирифта, оид ба иқдомҳои андешидашуда ва дурнамои ҳамкориҳои илмӣ-маърифатӣ изғори назар карда шуд. Таъкид гардид, ки имрӯз бе илму инноватсия, технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва ташаққули ҷаҳонбинии техникаи қадаме ба пеш гузошта намешавад. Мо дар доираи рушди илмҳои муосир саноатикунони босуръати кишварро ҳадафи қоруми стратегияи мамлакат эълон намудем.

Дар анҷоми ҷаласа як қатор тақлифу пешниҳодҳо аз ҷониби иштирокчиён баён гардид.

Академияи идорақунии давлатии Тоҷикистон ва Академияи таърихи Чин робитаҳои илмӣ ва фарҳангиро густариш медиҳанд.

ШОДБОШӢ

Кӯдакон ояндаи
осудаву ободи давлат
ва миллатандПаёми табрикии
вазири маориф ва илми Ҷумҳурии
Тоҷикистон Раҳим Саидзода ба муносибати
Рӯзи байналмилалии ҳифзи кӯдакон

Кӯдакони азиз!

Фарзандони арчманд!

Шуморо ба муносибати Рӯзи байналмилалии ҳифзи кӯдакон, ки ҳамасола 1 июн дар саросари ҷаҳон таҷлил мегардад, самимона шодбош намуда, бароятон саломати-ву сарбаландӣ, таҳсили хубу аъло, фарогату истироҳат ва зиндагии пурсаодатро таман-нодорам.

Мусаллам аст, ки дар замонҳои соҳибистиклолӣ таваҷҷуҳи асосӣ ба соҳаи маориф равона гардида, бо дастгириву роҳнамоиҳои пайвастаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон шароити мусоиди таълиму тарбия барои кӯдакон фароҳам оварда шудааст. Зеро кӯдакон сарвати асосии давлат буда, фарогирӣ ба таҳсил, ҳифзи ҳуқуқҳо, шароити хуби зиндагӣ, истироҳату фарогат ва солимии онҳо дар меҳвари сиёсати давлатӣ қарор дорад. Ба ин мазмун, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид кардаанд: «Кӯдакон ояндаи осудаву ободи ҳар як миллат, сарвати бебаҳои ҳар як оила, ҷомеа ва давлат ба шумор мераванд ва онҳо бахту саодати рӯзгори ҳар як падару модар мебошанд. Зеро ба дунё омадани тифл дар ҳар як оила хушбахтиву иқболи нек меорад ва чун зангулаи идомӣ ҳаёт садо медиҳад».

Шоистаи таъкид аст, ки дар кишвари соҳибистиклоли мо санадҳои муҳими давлатӣ қабул гардидаанд, ки ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдаконро таъмин мекунанд. Аз ҷумла, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдакон», ки дар асоси он ба таври дақиқ ҳамаҷониба ҳуқуқҳои онҳо ҳифз ва дар ин замина, рисолати аҳли ҷомеа муайян шудааст, қабул гардидааст. Дар баробари ин, стратегияву концепсия ва барномаҳои давлатӣ амал мекунанд, ки фаъолияти кӯдаконро дар ҳама ҷабҳаҳо таъмин менамоянд.

Ҳамзамон, барои бештар ҷалб намудани кӯдакон ба омӯзиш, ҳисси баланди худшиносӣ ва ҳушдорӣ, ифтихори ватандорӣ ва тақомули ташаққули тафакқури онҳо бо дастури Пешвои муаззми миллат озмунҳои ҷумҳуриявӣ «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм – фурӯғи маърифат» ва «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» роҳандозӣ гардидаанд. Дар озмунҳои мазкур бештари довталабонро кӯдакон ташкил медиҳанд, ки бо суҳанварӣ, дониши муқаммал ва ҳунари маҳорати фавқулода баромад менамоянд ва ин аз доштани ҷаҳонбинии пешрафта, дар руҳияи ватандӯстӣ ва ҳифзи арзишҳои миллӣ ба камол расидани насли замони истиклол шаҳодат медиҳад.

Дар Паёми Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (28.12.2024) ба масъалаи вусъати бунёди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва кӯдакистонҳо дастурҳои мушаххас дода шуд. Аз ҷумла, ба масъулин супориш дода шуд: «Дар панҷ соли оянда бо истифода аз ҳама сарчашмаҳои маблағгузорӣ ва бо дарназардошти ҳадафи гузошташуда барои фарогирӣ 50 фоизи кӯдакони синну соли томактабӣ бунёди 800 муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва беш аз 1000 муассисаи таҳсилоти умумиро таъмин намоянд... Бо дарназардошти афзоиши аҳоли, барои дар ҳар як маҳалли аҳолинишин, ки 100 оила зиндагӣ мекунанд, ҳатман бунёд кардани як муассисаи томактабӣ тадбирҳои зарурӣ андешанд».

Дар баробари ғамхорӣ ва дастгириҳои пайвастаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳоссаи Пешвои миллат дар самти ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдакон, вазифаи мо, омӯзгорон, падару модарон ва умуман, аҳли ҷомеа низ дар масъалаи таълиму тарбияи шоистаи онҳо бештар мегардад. Зеро таъмини ҳифзу ҳимояи кӯдакон ба ҳамбастагии фаъолияти тамоми кишрҳои ҷомеа вобаста мебошад, то онҳо ба омӯзишу таҳсил ҷиддӣ машғул шаванд, истироҳату фарогат намоянд, дар муҳити солими оила ва ҷомеа ба камол расанд ва дар оянда ҳамчун неруи созандаву бунёдкор дар пешрафту шуқуфони Ватани азизамон – Тоҷикистон содиқона хизмат кунанд.

Бори дигар Рӯзи байналмилалии ҳифзи кӯдаконро ба тамоми кӯдакони кишвар табрик гуфта, барояшон рӯзгори хуш, калби шод, оромиву осоиши хонадон, иқболи баланд ва саломати бардавомро орзумандам.

Рӯзи байналмилалии ҳифзи кӯдакон муборак бод!

ҲАМОИШ

27-маи соли 2025 бо мақсади баланд бардоштани маърифати экологӣ, ҷалби таваҷҷуҳи ҷомеа, баҳусус, насли наврас ва ҷавонон ба масъалаҳои ҳифзи муҳити зист, бо ташаббуси Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон конференсияи илмӣ-назариявӣ тахти унвони «Пиряхҳо ва ҳифзи сарватҳои табиӣ дар партави ташаббусҳои ҷаҳонии Пешвои миллат» баргузор гардид.

Дар оғоз вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода таъкид кард, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо дарки амиқи оқибатҳои тағйирёбии иқлим ва обшавии босуръати пиряхҳо, пешниҳод карданд, ки соли 2025 ҳамчун Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо ва 21 март ҳамчун Рӯзи ҷаҳонии ҳифзи пиряхҳо эълон карда шавад. Бо пешниҳоди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастгирии беш аз 150 кишвари узви СММ, 14 декабри соли 2022 қатъномаи дахлдор дар ҷаласаи 77-уми Маҷмаи Умумии СММ бо иттифоқи оро қабул гардид. Ин иқдом дар таърихи ҷаҳонии ҳифзи муҳити зист падидаи нодир ва беназир буда, аз нуфузи афзоиандаи Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ шаҳодат медиҳад.

Вазир изҳор дошт, ки аҳли маориф ва илм бояд дар амалӣ шудани ин ташаббусҳо нақши муассир гузоранд. Зеро танҳо тавассути дониш, таҳқиқоти илмӣ ва тарбияи экологӣ метавон фарҳанги ҳифзи муҳити зистро дар ҷомеа пойдор намуд.

Дар идома маърузаҳои Со-

дик Ятимзода – номзади илмҳои геология ва минералогия, корманди Вазорати маориф ва илм дар мавзӯи «Тоҷикистон – пешоҳанги масоили ҳифзи пиряхҳо дар ҷаҳон» ва Фотех

аз бахшҳои муҳими конференсия маҳсуб ёфт. Иштирокчиён таъкид намуданд, ки воридсозии мавзӯҳои марбут ба пиряхшиносӣ ва ҳифзи муҳити зист ба барномаҳои таълимӣ, омӯзиши

Ҳифзи сарватҳои табиӣ

Файзиев – доктори илмҳои геология ва минералогия, корманди Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон дар мавзӯи «Гилло ва нуқра: асоси рушди устувори саноат дар Тоҷикистон» шунида шуд.

Дар рафти маърузаҳо таъкид гардид, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз кишварҳои асосии дорои захираҳои бузургӣ обӣ мебошад, ки барои минтақаи Осиёи Марказӣ ва ҳатто берун аз он аҳамияти ҳаёти доранд.

Баррасии масъалаҳои марбут ба обшавии пиряхҳо, камшавии захираҳои обӣ, таъсири тағйирёбии иқлим ба табиат ва иқтисодиёт, инчунин, пешниҳоди тадбирҳои ислохотӣ ва тадқиқотӣ дар ин самт

захираҳои обии кишвар дар доираи фанҳои табиӣ, ташкили маҳфилҳои ихтисосӣ барои хонандагон ва донишҷӯён ва гузаронидани чорабиниҳои амалӣ дар сатҳи муассисаҳои таълимӣ метавонанд дар самти тарбияи шахсияти экологӣ аҳамияти муассир дошта бошанд.

Дар интиҳои конференсия иштирокчиён изҳори итминон карданд, ки баргузори чунин чорабиниҳо саҳмгузори дар амалигардонии ташаббусҳои Пешвои миллат ва заминагузори барои рушди илмҳои табиӣ, ташаққули ҳисси масъулиятшиносӣ дар байни ҷавонон ва таълими сиёсати башардӯстонаи Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ мебошад.

Вохӯрии вазирони маорифи Тоҷикистону
Зимбабве дар шаҳри Душанбе

29-маи соли 2025 дар шаҳри Душанбе вохӯрии вазирони маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода бо вазирони таҳсилоти олии ва касбӣ, инноватсия, илм ва рушди технологияи Ҷумҳурии Зимбабве Фредерик Шава баргузор гардид.

Дар ҷараёни вохӯрӣ ҷонибҳо доир ба масоили рушди таҳсилоти олии ва касбӣ, густариши робитаҳои илмӣ, табодули таҷриба ва иқдоми инноватсионӣ дар низоми маориф мубодилаи афкор намуданд. Ҳарду ҷониб омодагии худро ҷиҳати рушди ҳамкориҳои дучониба дар самтҳои муҳим изҳор дошта, ба зарурати истифодаи таҷрибаи пешқадам ва ҳамгироии технологияҳои муосир дар низоми таълим таъкид карданд.

Зимни суҳбат ҷонибҳо масъалаҳои марбут ба табодули донишҷӯён ва омӯзгорон, тақвияти ҳамкориҳои миёни муассисаҳои таҳсилоти олии, истифодаи зехни сунъӣ (AI) дар раванди таълим, ҳамчунин, созмондиҳии тадқиқоти муштарак дар соҳаҳои илм ва технологияи инноватсиониро мавриди баррасӣ қарор доданд.

Вазирони маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамкориҳоро дар соҳаи маориф яке аз абзорҳои муҳими тақвияти робитаҳои байнидавлатӣ унвон намуда, изҳор дошт, ки дар асоси сиёсати маорифпарваронаи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ташаққули низоми рақамии

таҳсилот ва рушди рабобити байналмилалӣ дар бахши илм ва маориф тадбирҳои муассир роҳандозӣ шудааст.

Дар навбати худ Фредерик Шава таваҷҷуҳи ҷиддии Ҷумҳурии Зимбабве ба истифодаи технологияҳои рақамӣ ва табодули таҷрибаи илмӣ таъкид намуда, омодагии кишварашро барои таҳияи барномаҳои муштарак, даъвати

донишҷӯён ва олимони тоҷикро ба форумҳои илмӣ ва ташкили лоиҳаҳои муштарак иброз дошт.

Дар интиҳои вохӯрӣ ҷонибҳо изҳори боварӣ намуданд, ки ин гуфтугӯи сатҳи олии заминаи мусоиди тавсеаи минбаъдаи ҳамкориҳои дучониба дар соҳаи маориф, илм ва инноватсия хоҳад гардид.

Дар шаҳри Душанбе тавсеаи ҳамкориҳои Тоҷикистон бо Иттиҳоди Аврупо дар соҳаи энергетика баррасӣ шуд.

▶▶ ҲАФТАИ ВАЗОРАТ

30 майи соли 2025 тахти раёса-ти вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода чаласаи навбатии ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илм баргузор гардид. Дар чаласа муовини якум, муовинони вазир, сардорони раёсату шӯъбаҳои дастгоҳи марказӣ, роҳбарони муассисаҳои тобей вазорат ва дигар кормандони соҳаи маориф ширкат варзиданд.

Дар оғози чаласа вазири маориф ва илм хозиринро ба масъалаҳои рӯзнома шинос намуда, таъкид кард, ки иҷрои босамари стратегияҳо ва барномаҳои давлатӣ дар самти маориф ҷиҳати рушди соҳа аҳамияти калидӣ дорад.

Мудири шӯъбаи маркетинг, амвол ва хариди давлатии вазорат Умед Ҳасанзода оид ба омодагӣ ба мавсими тирамоҳу зимистонгузаронии солҳои таҳлили 2025-2026 дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ ва таъмини сари-вақтии онҳо бо маводи сӯхт (аз ҷумла, ангишту ҳезум) суҳанронӣ намуд.

Зимни баррасии масъалаи мазкур раиси чаласа иброз дошт, ки таъмини муассисаҳои таълимӣ бо маводи сӯзишворӣ яке аз омилҳои муҳимми фароҳамсозии муҳити устувори таълимӣ дар мавсими сармо буда, Вазорати маориф ва илм ин равандро тахти назорати доимӣ қарор дода, дар ҳамкорӣ бо мақомоти маҳаллӣ ва сохторҳои

Масоили муҳим дар чаласаи навбатии ҳайати мушовара

марбута ҷиҳати таъмини саривақтӣ ва босифати ангишту ҳезум тадбирҳои мушаххас меандешад.

Сипас гузоришҳои мушовири вазири маориф ва илм Искандар Аминов доир ба лоиҳаи Нақшаи кори Вазорати маориф ва илм барои нимсолаи дуюми соли 2025 ва директори Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ

Шавкат Каримзода оид ба «Низомномаи мучаҳҳазгардонии кабинетҳои фаннӣ ва озмоишгоҳҳои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ» шунда шуд.

Дар идома гузориши директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ Наврӯзи Ҷумъамурод оид ба адабиёт

ти нави таълимӣ барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, аз ҷумла, китоби дарсии «English» (забони англисӣ) барои хонандагони синфи 7, китоби «Асосҳои беҳатари ҳаёт» барои дарсҳои тарбиявии синфҳои 6-7-уми муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва дигар барномаву китобҳои таълимӣ барои баррасӣ ва тасдиқ пешниҳод гардид.

Бо дарназардошти ироаи тақлифу пешниҳодҳои аҳли толор вобаста ба масъалаҳои баррасишуда қарорҳои дахлдор қабул гардид.

Дар фарҷом вазири маориф ва илм бо таъкиди дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба масъулин оид ба иҷрои хатми стратегияву барномаҳои давлатӣ, омодагии саривақтӣ ба мавсими тирамоҳу зимистонгузаронӣ дар муассисаҳои таълимӣ, тақмили инфрасохтор ва мучаҳҳазгардонии кабинетҳои фаннӣ, тавсеаи истифодаи пардохти ғайринақдӣ дар муомилоти китобҳои дарсӣ, боло бурдани сатҳи сифати таълим ва фарогирии бештари кӯдакон ба таҳсилоти томақтабӣ, ташвиқи хонандагону устодон ба иштирок дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ ва нашру бознашри китобҳои дарсӣ дастури супоришҳои мушаххас дод.

30 майи соли 2025 вохӯрии вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода бо директори иҷроияи Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) Кетрин Мери Рассел, ки барои иштирок дар нахустин Конференсияи байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳифзи пирияхҳо ба шаҳри Душанбе ташриф овардааст, сурат гирифт.

Тоҷикистон амалӣ шуда истодаанд, маълумот дода, дасгириҳои пайваста ва мусоидати гуногунҷанбаи ин ниҳодро дар татбиқи ҳадафҳои кишвар дар соҳаи маориф самарабахш арзёбӣ намуд.

Сипас Кетрин Мери Рассел бо хонандагоне, ки дар марказ ва озмоишгоҳҳои аз ҷониби Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) бунёд шу-

Вохӯрӣ бо директори иҷроияи Хазинаи кӯдакони СММ

Нахуст вазири маориф ва илм директори иҷроияи Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ)-ро пазирай намуда, ҷиҳати иштирок дар чорабинии сатҳи байналмилалӣ ба ӯ муваффақияту комёбӣ тамнано намуд.

Сипас якҷо вуруди Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65-и ноҳияи Шохмасури шарҳи Душанбе шуда, бо меҳмони олиқадр бо шарту шароит ва имкониятҳои мавҷудаи муассиса шинос шуданд.

Вазири маориф ва илм аз сатҳи сифати ҳамкорӣ бо намоёндагии Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ёдовар шуда, ин ниҳодро яке аз шарикони неку бозғатимоди соҳа унвон кард. Дар идома вазир оид ба барнома ва дигар фаъолиятҳои, ки муштарақан бо намоёндагии Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) дар Ҷумҳурии

даанд, суҳбати озоду ошкоро доир намуда, бо онҳо оид ба малакаю маҳорат, таҷриба ва азхуднамоии донишҳои замонавӣ суҳбат орошт.

Хонандагон зимни суҳбат бо хонум Кетрин Мери Рассел аз дасгирӣ ва ғамхориҳои пайвастаи Роҳбарияти Олии кишвар ва Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон изҳори миннатдорӣ намуда, азхуд малакаи баланди забондонии хисси хавасмандӣ нисбат ба донишу таҷрибаро нишон доданд.

Дар фарҷоми вохӯри директори иҷроияи Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) ба сатҳи забондонӣ ва хисси кунҷобии мактаббачагон баҳои баланд дода, аз фаъолияти марказ ва озмоишгоҳҳои зериниҳодаш таъсисдодашуда изҳори қаноатмандӣ ва миннатдорӣ баён намуданд.

Густариши ҳамкориҳо

31 майи соли 2025 дар шаҳри Душанбе вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода бо Директори генералии Созмони ҷаҳонии исломӣ оид ба масъалаҳои маориф, илм ва фарҳанг (ИСЕКСКО) Салим ал-Молик мулоқоти расмӣ анҷом дод.

Дар чараёни вохӯрӣ ҷонибҳои масъалаҳои муҳимми тақвияти ҳамкориҳои дучониба дар бахшҳои илму маориф, ташкили лоиҳаҳои муштарак, мубодилаи таҷриба, таҳкими неруи кадрӣ ва ворид намудани технологияи муосир ба низомии таҳсилотро мавриди баррасӣ қарор доданд.

Вазири маориф ва илм иброз дошт, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон Созмони ҷаҳонии исломӣ оид ба масъалаҳои маориф, илм ва фарҳангро ҳамчун шарикони бозғатимод ва некухоҳ қабул намуда, узвият дар ин созмони калидиро ҷузъи ҷудонашавандаи сиёсати маорифпарваронаи худ медонад. Зарфият ва имконоти мавҷуда дар соҳаҳои илму таҳсилот моро водор месозанд, ки дар асоси хусни тафохум ва ҳамкориҳои созанда фаъолияти муштаракро ба сатҳи сифатан нав бардорем. Аз ин рӯ, пешниҳод мегардад, ки самтҳои нав ва таҳриқдиҳандаи манфиатбор амалӣ шаванд.

Ҷонибҳои ҳамзамон, доир ба масъ-

алаи «сабзкунонии таҳсилот» мубодилаи афкор анҷом дода, зарурати ворид намудани унсурҳои рушди устувор ба низомии таълимро таъкид намуданд. Дар ин замина, роҳбари ИСЕКСКО доктор Салим ал-Молик изҳори омодагӣ кард, ки созмон омодааст, дар ҳамбастагӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишгоҳи Кембриҷи Британияи Кабир як лоиҳаи мушаххас ва навоҳарона таҳия намояд, ки татбиқи он дар фазои таҳсилоти Тоҷикистон бо назардошти принципҳои экологӣ ва таълими сабз амалӣ хоҳад гашт.

Роҳбари ИСЕКСКО зикр намуд, ки ин нахустин ибтикор дар ин самт буда, бори аввал маҳз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегардад ва метавонад ба сифати модели намунавӣ барои дигар кишварҳо хидмат намояд.

Дар анҷоми мулоқот пешниҳод шуд, ки яке аз намоёндагони соҳаи маориф дар сатҳи баланди коршиносӣ ба ҳайати ҳамроҳангсози лоиҳа шомил гардад ва марҳалаи татбиқи амалии лоиҳа бо суръат амалӣ шавад.

Мулоқот дар фазои дӯстона ва боруҳи созандагӣ чараён гирифта, ҷонибҳои аз иродаи қавии худ барои таҳкими ҳамкориҳои судманд дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот ва илм таъкид карданд.

Сафири Ҷумҳурии Кипр дар вазорат

28 майи соли 2025 дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии муовини вазири маориф ва илм Ҳомид Ҳошимзода бо Сафири Ҷумҳурии Кипр дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (қароргоҳ дар шаҳри Маскав) Кипрос Йоргалис баргузор гардид.

Муовини якуми вазири маориф ва илм изҳор дошт, ки вохӯрии имрӯза метавонад саҳми назаррас дар рушди тавсеаи ҳамкориҳои дучониба дар бахши маориф ва илм гузорад.

Муовини якуми вазир таъкид намуд, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ба рушди маориф ва илм ҳамчун самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ аҳамияти хосса медиҳад. Дар давоми солҳои охир бо дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ислохоти ҷиддӣ дар низомии таҳсилот амалӣ гардида, инфрасохтори таълимӣ ва барномаҳои таҳси-

лоти босифат тақвият ёфтаанд.

Дар идома Кипрос Йоргалис аз ҳамкориҳои дучониба бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон изҳори қаноатмандӣ намуда, омодагии Ҷумҳурии Кипро барои таҳкими робитаҳо бо Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самтҳои мубодилаи донишҷӯёну устодон, таҳқиқоти муштарак ва рақамикунони таҳсилот иброз дошт.

Зикр гардид, ки айни ҳол Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ» дар марҳалаи баимзорасонии шартномаи ҳамкорӣ бо Cyprus International University қарор дошта, барои соли таҳлили 2025-2026 аз ҷониби Ҷумҳурии Кипр бурсияҳои таҳсилӣ дар зинаҳои бакалавр, магистр ва доктор PhD ҷудо шудааст. Таъкид гардид, ки ҳамкорӣ бо Кипр метавонад имкониятҳои навро барои ҷавонони тоҷик боз намояд ва саҳми онҳоро

дар рушди ҷомеаи муосир таҳким бахшад.

Дар интиҳои вохӯрӣ муовини якуми вазири маориф ва илм ба ҷаноби Кипрос Йоргалис барои ҳамкориҳо ва ташаббусҳои муштарак дар соҳаи маориф изҳори миннатдорӣ намуда, қайд кард, ки робитаҳои дучониба минбаъд низ дар сатҳи баланд идома хоҳанд ёфт.

ТАҚВИЯТИ МУНОСИБАТҲОИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Чаласаи Шурои директорони Шарикии глобалӣ дар соҳаи маориф (GRE) дар Париж

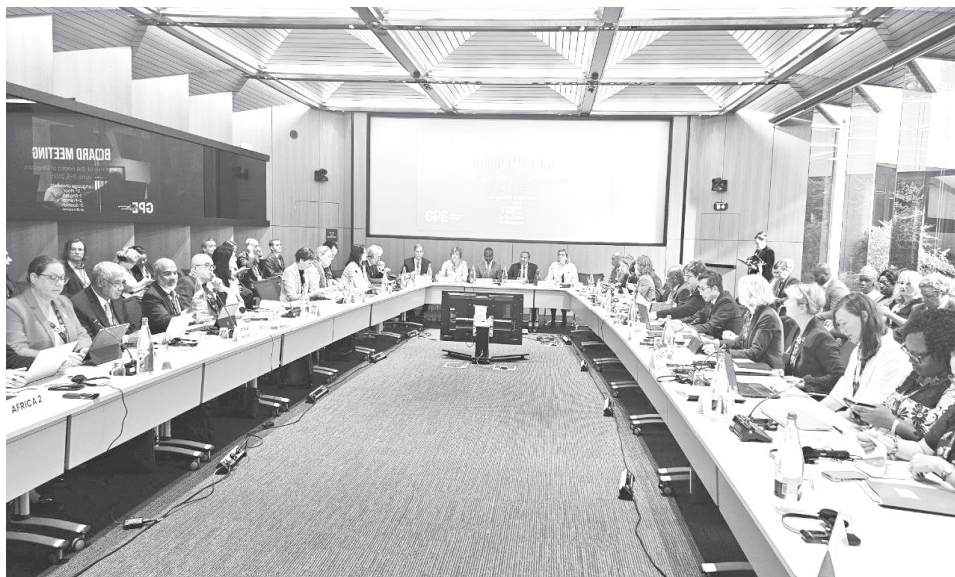
3 июни соли 2025 дар шаҳри Парижи Фаронса чаласаи навбатии Шурои директорони Шарикии глобалӣ дар соҳаи маориф (GRE) оғоз гардид. Дар кори чаласа вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода ҳамчун аъзои Шурои директорони GRE иштирок кард.

Дар рӯзи аввали чаласаи Шурои директорони Шарикии глобалӣ дар соҳаи маориф иштирокчиён дар қисмати ифтиҳонӣ бештар ба мавзӯҳои калидии рушди таҳсилоти фарогир ва устувор диққат доданд. Аз ҷумла, дар суҳанронҳои худ иштирокдорон масъалаҳои арзёбии натиҷаҳои татбиқи модели нави фаъолияти (GRE-2025), пешниҳоди роҳҳои содасозии равандроҳои ҳамкорӣ, баррасии механизмҳои маблағгузории муосир ва самаранок, густариши дастрасии духтарон ба таҳсилот дар доираи татбиқи стратегияи баробарии гендерӣ, инчунин, роҳҳои тақвияти ҳамкориҳои кишварҳои

шарик ва баланд бардоштани нақши онҳо дар қабули қарорҳо мавриди баррасӣ ва муҳокима қарор гирифтанд. Иштирокчиён ба зарурати ҳамоҳангии бештари стратегӣ ва тақвияти кӯшишҳои муштарақ ҷиҳати ноил шудан ба ҳадафҳои рушди устувор дар соҳаи маориф таъкид карданд.

Вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қисмати ифтиҳонӣ ҳамчун аъзои Шурои директорон вобаста ба таваҷҷуҳи бештар зоҳир намудан ба соҳаҳои илму маориф дар замони муосир суҳанронӣ намуда, қайд кард, ки соҳаҳои илму маориф асоси рушди иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии ҳар як давлатро ташкил медиҳад.

Дар суҳанронии худ вазири маориф ва илм иброз дошт, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон самтҳои афзалиятноки фаъолияти худро дар иртибот бо Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

барои давраи то соли 2030 муайян карда, омода аст, ки ҳамкориҳои худро дар самти рақамикунони соҳаи маориф, таҳия ва нашри китобҳои дарсӣ ва дигар ҷанбаҳои фаъолият бо Шарикии глобалӣ дар соҳаи маориф боз ҳам тақвият бахшад. Дар интиҳои суҳанронӣ вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода ҳамчун аъзои Шурои директорони GRE иштирок кард.

ра намуда, изхори умедворӣ кард, ки ин ҳамкорӣ дар оянда низ барои таҳкими низоми маорифи Тоҷикистон идома хоҳад ёфт.

Чаласаи Шурои директорони Шарикии глобалӣ дар соҳаи маориф то 5 июн идома ёфта, барои баррасии масъалаҳои муҳими соҳаи маориф ва таҳкими ҳамкориҳои байналмилалӣ заминаи мусоид фароҳам меорад.

ДОНИШГОҲИ КЕНТ

Дар заминаи сиёсати маорифпарваронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо ҳадафи тавсеаи робитаҳои байналмилалӣ дар самти таҳсилоти олии фароҳам овардани имкониятҳои нави таҳсил барои ҷавонони лаёқатманди тоҷик, воҳурии намояндаи Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ» дар Британияи Кабир бо роҳбарияти Донишгоҳи Кент (University of Kent), баргузор намуд.

Дар қараёни мулоқот, ки бо иштироки ректори донишгоҳ тариқи онлайн ва муовини ректор ба таври ҳузурӣ сурат гирифт, масоили ба роҳ мондани ҳамкориҳои мутақобила, фароҳамсозии шароити таҳсил барои донишҷӯёни тоҷик, таъсиси имтиёзо, барномаҳои муштарақ ва табодули таҷриба мавриди баррасӣ қарор гирифтанд. Ҷонибҳои омодагии худро барои густариши ҳамкориҳои судманд изҳор дошта, таъкид намуданд, ки Донишгоҳи Кент имкониятҳои фарогиро барои қабули донишҷӯён, дастгирии иҷтимоӣ ва таъмини муҳити омӯзишӣ муҳайё кардааст.

Дар рафти суҳбат зикр гардид, ки дар соли таҳсили 2025-2026 донишгоҳ омода аст, ки 10 нафар донишҷӯи тоҷикро дар ихтисоси меъморӣ (Architecture) ба таҳсил фаро гирад ва барои онҳо шароити мусоиди зиндагӣ ва таълимро фароҳам оварад.

Намояндаи марказ зимни боздид аз донишгоҳ бо синфхонаҳои мучаҳҳаз, нафарони масъул, муҳити таълимӣ, китобхонаҳо, марказҳои таҳқиқотӣ ва инфрасохтори зисту омӯзиш аз наздик шинос гардид.

Боиси зикр аст, ки Донишгоҳи Кент соли 1965 таъсис ёфта, маркази он дар шаҳри Кентерберии Англия ҷойгир аст. Айни замон донишгоҳ дорои се кампуси асосӣ - Кентерберӣ, Медуэй ва Брюссел буда, зиёда аз 20 факултет дорад ва беш аз 150 барномаи таълимии сатҳи бакалавр ва магистро пешниҳод намудааст.

Дар асоси рейтингҳои байналмилалӣ, Донишгоҳи Кент барои сифати баланди омӯзгорӣ, муҳити академӣ, дастгирии донишҷӯён, гуногунрангии фарҳангӣ ва фазаи созандаи таълимӣ ҷойгоҳи намоён касб намуда, аз ҷониби созмонҳои байналмилалӣ чун платформаи пешрафта дар таҳсилоти олии эътироф шудааст.

Муҳимтар аз ҳама, барномаи тичорат ва менеҷменти донишгоҳ дар қатори 1 фоизи бехтарини донишгоҳҳои ҷаҳон шомил гардидааст (Top 1% in the world for Business), ки гувоҳи сатҳи баланди омӯзиш, пайвастагии мустақим бо бозори меҳнат ва қобилияти рақобатпазирии хатмкунандагон мебошад.

Тавсеаи робитаҳои Маркази барномаҳои байналмилалӣ

Имрӯз Донишгоҳи Кент зиёда аз 1800 донишҷӯро аз 150 кишвари ҷаҳон ба таҳсил фаро гирифта, тавсеаи ҳамкориҳои байналмилалиро яке аз самтҳои калидии рушди стратегӣ арзёбӣ мекунад. Дар бахшҳои меъморӣ, муҳандисӣ, ҳуқуқ, равоншиносӣ, муносибатҳои байналмилалӣ ва илмҳои иҷтимоӣ донишгоҳ таҳсили муосир ва замонавиро ба роҳ мондааст.

МУАССИСАИ ТАЪЛИМИИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ «ОКСФОРД»

Намояндаи Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ» бо роҳбарияти Муассисаи таълимии байналмилалӣ «Оксфорд» (Oxford International Education Group (OIEG)), яке аз ташкилоти бонуфузи хусусии соҳаи маорифи Британияи Кабир, ду воҳурии сатҳи баланд баргузор намуд.

Воҳурии аввал бо муовини роҳбари OIEG, хонум Лаура Гуга-Войс баргузор гардида, дар қараёни он масъалаҳои марбут ба таҳсили донишҷӯёни тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти олии кишварҳои хориҷӣ, шароити будубоши онҳо, дастгирии иҷтимоӣ ва ҳамкориҳои эҳтимоӣ мавриди муҳокима қарор гирифтанд. Ҷонибҳои омодагии худро барои ҳамкорӣ дар шаклҳои гуногун, аз ҷумла, тавассути барномаҳои роҳнамоӣ ба донишгоҳҳо (university pathway programs), таъкид намуданд.

Воҳурии дуюм бо директори генералии муассиса, хонум Лил Бремерманн-Ричард баргузор гардида, дар рафти он ҷонибҳои пас аз баррасии паҳлуҳои муҳими ҳамкорӣ созишномаи расмӣ ҳамкорӣ ба имзо расониданд.

Дар асоси созишномаи баимзорасида донишҷӯёни Ҷумҳурии Тоҷикистон минбаъд метавонанд тавассути механизмҳои ин муассиса ба таҳсил дар донишгоҳҳои бонуфузи Британияи Кабир, Ирландияи Шимолӣ, ИМА ва Австралия роҳ ёбанд. Ин ҳамкориҳои судманд барои боз ҳам бехтар сохтани шароити таҳсил, баланд бардоштани сифати таълим ва тавсеаи доираи ҷаҳонбинии насли ҷавони кишвар мусоидат хоҳад кард.

Ин муассиса бо донишгоҳҳои маъруфи Британияи Кабир, Ирландияи Шимолӣ, ИМА ва Австралия ҳамкорӣ дошта, донишҷӯёноро барои дохил шудан ба сатҳҳои бакалавр ва магистр омода месозад.

ДОНИШГОҲИ ГРИНВИЧ

Дар доираи рушди тавсеаи робитаҳои илмӣ-таълимӣ ва фароҳам овардани им-

кониятҳои нав барои таҳсили довталабони тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти олии кишварҳои пешрафта, мулоқоти намояндаи Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ» бо роҳбарияти Донишгоҳи Гринвич (University of Greenwich) баргузор гардид.

Зимни мулоқот ҷонибҳои доир ба масоили марбут ба таҳсили довталабони тоҷик, сифати таҳсилот, имкониятҳои таҷрибаомӯзӣ ва дастгирии молиявӣ барои донишҷӯён мубодилаи афкор намуданд.

Дар қараёни суҳбат таъкид гардид, ки Донишгоҳи Гринвич аз зумраи муассисаҳои маъруфи Британияи Кабир ба шумор рафта, ба сифати таҳсил ва татбиқи таҷрибаи амалии донишҷӯён диққати махсус медиҳад. Ба иттилои роҳбарияти донишгоҳ, донишҷӯёне, ки дар риштаҳои иқтисод, молия ва идора таҳсил менамоянд, дар давраи таътилно ба бонкҳо ва муассисаҳои молиявӣ сатҳи баланд барои таҷрибаомӯзии амалӣ фиристода мешаванд. Ин тадбир ба боло рафтани қобилияти касбӣ ва омодагии онҳо ба бозори меҳнат мусоидат мекунад.

Дар воҳурии инчунин, масъалаи таҳфиф ва дастгирии молиявӣ донишҷӯёни тоҷик, аз ҷумла, дар асоси барномаҳои стипендиявии миллий ва байналмилалӣ мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Донишгоҳи Гринвич, ки соли 1890 таъсис ёфтааст, яке аз донишгоҳҳои маъруфи Британияи Кабир буда, дар бахшҳои тичорат, муҳандисӣ, илмҳои иҷтимоӣ, тандурустӣ ва омӯзгорӣ маҳбубияти хоса дорад. Донишгоҳ дорои беш аз 250 ихтисос ва барномаи таҳсилоти олии буда, шароити замонавӣ ва муҳити таҳсилоти байналмилалиро фароҳам сохтааст.

Филиалҳои донишгоҳ дар шаҳрҳои Лондон, Кент ва Мидвей ҷойгир буда, дорои маблағгузори таҳсил барои донишҷӯёни хориҷӣ, инфрасохтори рақамӣ, китобхонаҳои пешрафта ва шароити замонавӣ таълимӣ мебошад.

ДОНИШГОҲИ ДЕ-МОНТФОРТ

Намояндаи Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ» дар шаҳри Лестер бо роҳбарияти Донишгоҳи Де-Монтфорт (De Montfort University) воҳурии анҷом дод.

Дар қараёни мулоқот масъалаҳои марбут ба имкониятҳои таҳсил барои донишҷӯёни тоҷик, муаррифии барномаҳои афзалиятнок, ташкили лоаҳаҳои муштарақ ва табодули устодону донишҷӯён мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Зикр гардид, ки Донишгоҳи Де-Монтфорт яке аз муассисаҳои пешсаф дар Британияи Кабир ба ҳисоб рафта, тибқи рейтингҳои байналмилалӣ дар самтҳои архитектура, дорусозӣ (pharmacy) ва муҳандисӣ (engineering) мавқеи шоистаро ишғол менамояд. Донишгоҳ бо равиши муосири таълим, фазои байналмилалӣ ва муносибати инфиродӣ бо донишҷӯён дар миёни муассисаҳои таҳсилоти олии обрӯи баланд дорад.

Ҳангоми боздид аз донишгоҳ, намояндаи марказ бо шарту шароити хобгоҳҳо, инфрасохтори таълимӣ, лабораторияҳои таҷҳизонидашуда, марказҳои таҳқиқотӣ ва фазои омӯзишӣ навин шинос гардид. Маълум шуд, ки донишгоҳ дорои имкониятҳои васеъ барои фароҳам овардани муҳити омӯзишу таҳқиқ ва дастгирии ҳамаҷонибаи донишҷӯён мебошад.

Раёсати донишгоҳ омодагии худро ҷиҳати пазириши донишҷӯёни тоҷик дар самтҳои зикршуда иброз дошт.

ДОНИШГОҲИ БИРМИНГЕМ

Дар шаҳри Бирмингем воҳурии намояндаи Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ» бо роҳбари бахши Барномаи омодагии академӣ (Foundation)-и Донишгоҳи Бирмингем баргузор гардид.

Дар қараёни мулоқот ҷонибҳои масоили марбут ба рушди ҳамкориҳои дучониба, ҷалби довталабони лаёқатманд аз Ҷумҳурии Тоҷикистон, баланд бардоштани сифати таҳсил ва дастгирии академии донишҷӯёно мавриди баррасӣ қарор доданд.

Зимни суҳбат таъкид гардид, ки Донишгоҳи Бирмингем тибқи рейтинги Радабандии ҷаҳонии донишгоҳҳо (QS) QS World University Rankings), дар садгонаи бехтарини донишгоҳҳои ҷаҳон ҷой дорад. Ин донишгоҳ дар риштаҳои муҳандисӣ, сохтмон, технологияҳои иттилоотӣ, илмҳои дақиқ, тиб ва ҷамъиятшиносӣ мавқеи хос дошта, дорои муҳити пешрафтаи илмӣ-таҳқиқотӣ мебошад.

Дар идома намояндаи Маркази барномаҳои байналмилалӣ бо донишҷӯёни тоҷик, ки дар ин донишгоҳ тариқи Стипендияи байналмилалӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дурахшандагон» таҳсил доранд, воҳурии анҷом дод. Вай аз хобгоҳҳо, синфхонаҳо ва инфрасохтори таълимии муассиса аз наздик دیدан карда, бо шароити ва муҳити таҳсили донишҷӯён шинос гардид.

Донишҷӯёни тоҷик дар Донишгоҳи Бирмингем, асосан, дар ихтисосҳои сохтмон, муҳандисӣ, технологияи иттилоотӣ ва соҳаҳои марбут ба рушди устувор таҳсил менамоянд.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

ФАЪОЛИЯТ

Китобхонаи миллӣ мувофиқи моддаи 18-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти китобдорӣ» ва Оинномаи Китобхонаи миллӣ аз 13-уми сентябри соли 2022, тахтӣ №454 «ҳамчун объекти дорон арзиши махсуси мероси фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, маркази аҳамияти ҷумҳуриявидиштаи илмӣ-таҳқиқотӣ, илмӣ-иттилоотӣ ва фарҳангӣ» ба ҳисоб рафта, дорон ҳуқуқи роҳандозии фаъолияти илмӣ-таълимӣ дар соҳаи китобдорӣ мебошад. Дар асоси бандҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқии болозикр Китобхонаи миллӣ ҳамчун муассисаи илмӣ-таълимӣ барои роҳандозии фаъолияти таълимӣ барои муҳаққиқон дар соҳаи китобдорӣ имконияти созгорро фароҳам меорад.

Ташкили зинаи таҳсилоти аспирантура ва доктор PhD дар Китобхонаи миллӣ

Бо мақсади баланд бардоштани савияи дониши ихтисосии кормандони китобхонаҳои кишвар, таъвияти зарфияти кадрҳои Китобхонаи миллӣ ва дар умум, китобхонаҳои ҷумҳурӣ, тайёр намудани кадрҳои илмӣ соҳаи китобдорӣ ва дар ин замина, ба роҳ мондани пажуишҳои илмӣ-таҳқиқотӣ дар соҳаи китобдорӣ, Китобхонаи миллӣ зарурати ташкили зинаи таҳсилоти баъди-дипломи аспирантура ва доктор PhD (доктор аз рӯйи ихтисос)-ро мавриди омӯзиши ҳамачониба қарор дод.

Дар натиҷа соли 2024 пас аз сабъӣ кӯшиш ва талашҳои пайвастаи директори Китобхонаи миллӣ Ҷумаҳон Файзализода аз ҷониби Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 15.10.2024 ба Китобхонаи миллӣ иҷозатномаи фаъолияти таълимӣ дар шакли таҳсилоти баъдидипломӣ дар зинаҳои аспирантура ва доктор PhD (доктор аз рӯйи ихтисос) аз рӯйи ихтисосҳои «китобхонашиносӣ», «библиографияшиносӣ» ва «китобшиносӣ» мутобик ба шохисҳои 05.25.03 ва 6D011001 дода шуд.

Ин иқдом боис мегардад, ки бо истифода аз зарфияти кадрӣ ва илмӣ, инчунин, бо дарназардошти шароити моддӣ-техникии Китобхонаи миллӣ довталабон (пажухишгарон)-и соҳаи фарҳанг, махсусан, китобдорони кишвар ба таҳқиқоти илмӣ пардохта, оид ба муҳимтарин масъалаҳои илмӣ соҳаи китобу китобдорӣ ва дастовардҳои Ҳукумати мамлакат дар ин самт пажуишҳои бунёдӣ анҷом диҳанд.

Китобхонаи миллӣ ҳамчун муассисаи илмӣ-таҳқиқотӣ имрӯз дорон зарфияти илмӣи ҷавобгӯ ба талабот буда, дар он 1 нафар доктори илм, 10 нафар номзади илм, фаъолият менамоянд, ки риштаҳои таҳқиқотии онҳо пе-

дагогика, таърих, филология ва масоили соҳаи китобдорӣ мебошад.

Дар сохтори Китобхонаи миллӣ Маркази таҳсилот ва инноватсияҳои китобдорӣ, шуъбаи илмӣ-методӣ ва таҳқиқотӣ, Маркази «Тоҷикишиносӣ», Маркази забони тоҷикӣ ва омӯзиши забонҳои хориҷӣ, шуъбаи дастхатҳои Шарқ ва китобҳои нодир, шуъбаи адабиёти хориҷӣ бо фарогирии адабиёт беш аз 63 забони дунё, шуъбаи матбуоти даврӣ бо беш аз 1,5 миллион нусха рӯзномаву маҷаллаҳои илмӣ-оммавӣ, шуъбаи таҳрир ва интишорот ва дигар бахшу шуъбаҳо фаъолият менамоянд, ки аз лиҳози таъминоти иттилоотӣ заминаро барои як муассисаи илмӣ фароҳам меоранд.

Аз лиҳози шароити моддӣ-техникӣ имрӯз дар сохтори Китобхонаи миллӣ толорҳои мучаҳҳаз бо тамоми шароити хониш, синфхонаҳои таълимӣ бо техникаву аёниятҳои хониш таъмин ва дигар имконоти лозим барои баргузор намудани машғулиятҳои муҳайё мебошад.

Зинаҳои таҳсилоти аспирантура ва доктор PhD (доктор аз рӯйи ихтисос) бо имкони қабули 8 довталаб барои ҳарду зинаи таҳсил, яъне, 4 довталаб барои зинаи таҳсилоти аспирантура ва 4 довталаб барои зинаи таҳсилоти доктор PhD (доктор аз рӯйи ихтисос) барои як сол роҳандозӣ гардидааст.

Ҳоҷишмандон метавонанд барои дохил шудан ба ин зинаҳои таҳсил ба Маркази таҳсилот ва инноватсияҳои китобдорӣ Китобхонаи миллӣ муроҷиат намоянд.

Ҳадиятуллоҳи АМРИДДИН,
сардори Маркази таҳсилот
ва инноватсияҳои китобдорӣ
Китобхонаи миллӣ Тоҷикистон

Таъмини ҳуқуқҳои кӯдакон

2 июни соли 2025 бо ташаббуси Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар якҷоягӣ бо Дафтари намояндагии Хазинаи кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Китобхонаи миллӣ Тоҷикистон конференсияи ҷумҳуриявӣ тахти унвони «10-солагии қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хифзи ҳуқуқҳои кӯдак»: дастовардҳо ва дурнамо» бахшида ба Рӯзи байналмилалӣ хифзи кӯдакон баргузор гардид.

Дар қори конференсия роҳбарият ва кормандони Вазорати маориф ва илм, намояндагони мақомоти давлатӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ иштирок намуданд.

Конференсия бо сухани ифтитоҳии муовини вазири маориф ва илм Равшан Каримзода оғоз ёфт. Номбурда таъкид намуд, ки кӯдакон ояндаи давлату миллат ба ҳисоб рафта, хифзи ҳуқуқҳои онҳо яке аз арзишҳои олии ва устувори сиёсати иҷтимоии давлат маҳсуб меёбад.

Гуфта шуд, ки дар замони соҳибистиклолӣ бо дастгириву раҳнамоии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои таълиму тарбия, таҳсил, хифзи ҳуқуқ, фароғат ва солимии кӯдакон заминаҳои мусоиди рушд муҳайё гардидааст.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хифзи ҳуқуқҳои кӯдак», ки соли 2015 қабул гардида буд, ба сифати санади муҳими ҳуқуқӣ барои таъмини рушди ҳамачонибаи кӯдакон хидмат карда истодааст.

Сипас Артур ван Дизен, сардори Дафта-

ри намояндагии Хазинаи кӯдакони СММ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон суҳанронӣ намуда, аз ҳамкорӣ судманд бо мақомоти Тоҷикистон дар самти ҳимояи кӯдакон изҳори қаноатмандӣ намуд.

Дар идомаи конференсия муовини якуми вазири адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Нигина Ализода дар мавзӯи «Саҳми Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хифзи ҳуқуқҳои кӯдак», Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Миҳғона Бобочонзода дар мавзӯи «Нақши мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар тақмили қонунгузории соҳаи хифзи ҳуқуқи кӯдак», директори Маркази ҷумҳуриявии муассисаҳои таҳсилоти иловагии Вазорати маориф ва илм Муяссара Давлатзода дар мавзӯи «Нақши таҳсилоти иловагӣ дар рушди кӯдакону наврасон» ва сардори раёсати хифзи ҳуқуқи кӯдаки Вазорати маориф ва илм Ҷаҳонгир Бобочон дар мавзӯи «10 соли татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хифзи ҳуқуқи кӯдак» дастовардҳо ва мушқилот» баромад намуданд.

Таъкид гардид, ки ҳар кӯдак бояд дар муҳити оромӣ амн, тахти таваҷҷуҳ ва меҳру муҳаббати ҷомеа ба воя расида, барои онҳо шароити мусоиди зиндагӣ ва таълиму тарбия фароҳам оварда шавад.

Дар анҷоми чорабинӣ иштирокчиён изҳори итминон карданд, ки конференсияи мазкур дар баррасии масъалаҳои муҳими таъмини ҳуқуқу озодиҳои кӯдакон саҳми муассир гузошта, дурнамои ҳамкорихоро тавсеа мебахшад.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

РОҲНАМО

Муҳовараи мухтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-11), устодону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи махсус, олии касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Овонавишт
ИДҲО – ПРАЗДНИКИ - HOLIDAYS			
Шумо куртаи чаканро дӯст медоред? - Бале, дӯст медорам.	Вы любите платье чакан? - Да, люблю.	Do you like chakan dress? - Yes, I do.	[dʃ: jf: lark chakan dres - jes, ai dʃ:]
Чакан либоси миллӣ аст.	Чакан – это национальная одежда	Chakan is a national dress.	[ʃʌkən iz ə næʃnəl dres]
Духтарон дар рӯзи Наврӯз куртаи чакан ба бар мекунанд.	Девушки одевают платье чакан в праздник Навруз	Girls wear chakan dress on Navruz day.	[gɜ:lz weə ʃʌkən dres ɒn navruz deɪ]
ХАМДАРДӢ ВА ТАЪЗИЯ СОБОЛЕЗНОВАНИЕ И СОЧУВСТВИЕ SYMPATHY AND SORROW			
Нороҳат нашавед.	Не беспокойтесь.	Don't worry!	[dɒn't 'wʌrɪ]
Ором шавед.	Успокойтесь.	Calm yourself! Keep calm!	[kɑ:m jə'self] [ki:p kɑ:m]
Хавотир нашавед.	Не волнуйтесь.	Don't get excited! Don't fret!	[dɒn't get ɪk'saɪtɪd [dɒn'ti: fret]
Асаби наша-вед.	Не нервничайте.	Don't be nervors! Don't get excited!	[dɒn't bi:'nɜ:vəs] [dɒn't get ɪk'saɪtɪd]
Ғамгин нашавед.	Не расстраивайтесь.	Don't get upset.	[dɒn't get ʌp'set]
Озурда нашавед!	Не огорчайтесь!	Cheer up!	[ʃiə ʌp]
Ба дил нагиред!	Не принимай близко к сердцу.	Don't take it to heart.	[dɒn't teɪk ɪt ti: hæ:t]
Гиря фоида надорад.	Слезамы горю не поможешь.	Crying won't help!	[ˈkraɪŋ wʌn'ti: help]
Мутаассир нашавед.	Не волнуйся! Не бери в голову!	Take it easy!	[teɪk ɪt 'i:zi]
Инро фаромӯш кунед!	Забудьте об этом!	Forget it!	[fə'get ɪt]
Ҳамаш хуб мешавад.	Все кончится хорошо.	All will be well.	[ɔ:l wɪl bi: wel]
Худро ба даст гир.	Возьми себя в руки. Держите себя в руках	Prll yourself together. Keep your temper.	[pɒl jə'self tə'geðə] [ki:p jə: 'tempə]
Ноумед наша-вед.	Не падай духом. Не отчаивайся	Don't lose heart. Never say die.	[dɒn't li:z hæ:t] ['nevə sei daɪ]
Худдорӣ намо.	Не теряй самообладания.	Don't lose control of yourself.	[dɒn't li:z kɒn'trəʊl ɒv jə'self]
(Ба ин) аҳамият надох!	Не обращай (на это) внимания.	Pay no attention. Never mind.	[peɪ nəʊ ə'tenʃn] ['nevə maɪnd]
Шумо бояд ба беҳбудӣ умед бандед.	Вы должны надеяться на лучшее.	You must hope for the best.	[jʃ: mʌst həʊp fɔ: ði: best]
Ман ба шумо ҳамдардӣ изҳор менамоям! Ҳамдардии маро қабул кунед!	Я Вам искренне (глубоко, от всей души) соболезную.	I sympathize with/feel for you. You have my sympathy.	[aɪ 'sɪmpəθaɪz wɪð/fi:l fɔ: jʃ:] [jʃ: hæv maɪ 'sɪmpəθɪ]
ВОХӢРӢ - ВСТРЕЧА - MEETING			
Салом! Шумо чӣ хел?	Привет! Как вы?	Hello! (Hi!) How are you?	[hə'ləʊ! (haɪ!) hæʊ ɑ: jʃ:]
Ташаккур! Хуб!	Спасибо! Хорошо!	Thanks! Good!	[θæŋks! god]
Қорхоятон чӣ хел?	Как у Вас дела?	How's it going?	[hau'es ɪt 'gəʊɪŋ]
Хуб! Ташаккур!	Хорошо! Спасибо!	Well! Thank you!	[wel! θæŋk jʃ:]

(Давом дорад)

Дар Донишқадаи саноат ва хизматрасонӣ дар шаҳри Хучанд оид ба рушди иқтисоди рақамӣ ва инноватсия ҳамоиш доир шуд.

ЯК РЌЗИ МАКТАБ

Дар мактаби №16

Аз дарвозаи осмониранг воридаи мактаб шумед. Мактаб аз бинои пасти ҷуҳнасохт бо дару тирезаҳои қисман ҷӯбин ва қисман пластикӣ иборат аст. Ин муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №16-и ба номи Карим Саидови деҳаи Шерамон, Ҷамоати деҳоти Меҳробод аст, ки фарзандони сокинони ҷор деҳаи гирду атроф (Ҷорбоғ, Шерамон, Арча ва Муллоашӯрӣ) дар он ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Мавриди зикр аст, ки бо сабаби дар деҳаҳои Арча ва Муллоашӯрӣ фаъолият доштани мактаби 9-сола, хонандагон деҳаҳои мазкур барои идомаи таҳсил ба МТМУ №16 меоянд. Дар ин мактаб ба 401 хонанда 21 омӯзгор таълим медиҳад. Муассиса дорои 9 синфхона буда, дар ду баст фаъолият мекунад. Шахсони саховатпеша ва Кумитаи падару модарон дар ободони муассиса сахмгузор буда, бо маблағи 10000 сомонӣ 6 адад шохҷароғи равшанидихандаро дар симҷӯҳои атрофи муассиса насб ва барои посбони мактаб хучра бунёд намудаанд.

Дар долони таълимгоҳ ғӯшаи китобҳо мавҷуд аст, ки бо мақсади тарғибу ташвиқи китобҳои дар муассиса дар он ҷо китобҳои бадеӣ ҷой дода шудаанд. Директори муассиса Ниматулло Ҳасанов иброз дошт, ки ҳафтае як маротиба хонандагонӣ фаъл оид ба китобҳои бадеӣ хондашон маълумот дода, ба ҳамсолонашон мутолиаи онро тавсия медиҳанд.

Мо дар дарси забони тоҷикӣ дар синфи 6 «а» иштирок намудем. Муаллима Шахноза Салимзода хонандагонро ба ғӯрӯхҳо ҷудо намуд. Вазифаи ҳонагӣ «Ҷонишин» буда, ғӯрӯхҳо бо навбат оид ба ин ҳиссаи нутқ маълумот медиҳанд. Яке аз ғӯрӯхҳо «Донояк» ном гирифта, аъзои он бо истифода аз ҷонишинҳои нафси-таъкидӣ ҷумлаҳо ва порчаҳои шеърӣ гуфтанд. Сипас хонандагон бо ёрии муаллима шеърҳои таҳлил намуданд. Инчунин, дар лаҳзаи фароғат ғӯрӯхӣ «Донояк» ба ҳамсабақони худ ҷистонҳо мегуфтанд. Пас аз ин, Ш. Салимзода мавзӯи нав «Сифат»-ро дар тахтаи синф навишта, тибқи усули муносибати босалоҳият атрофи ҳиссаи мустақили нутқ – сифат саволу ҷавоб ва мавзӯро пурра намуд. ӯ дар тахтаи синф каллимаҳоро дар шакли пароканда навишта, ба хонандагон супориш дод, ки бо истифода аз ин онҳо ибора сохта, сифатҳоро муайян кунанд. Қисме аз хонандагон дар рафти дарс фаъл буда, супоришҳоро сари вақт иҷро менамуданд. Аммо дар ҷараёни дарс хонандагоне низ ба мушоҳида мерасиданд, ки фаъолият нишон надоданд. Дар охир муаллима ба хонандагон вазифаи ҳонагӣ дод.

– Шогирдонӣ мо пайваста дар озмуни олимпиадаҳо ширкат меварзанд. Аз забони тоҷикӣ 4 нафар то даври ниҳони олимпиадаи фаннӣ роҳ ёфтаанд. Аз онҳо 3 нафар: Ёсман Абдуллоева, хонандаи синфи 6 ҷойи дуюм, Марямбону Олимова ва Бибиҳадя Зоирова, хонандагони синфи 9 ҷойи сеюмро соҳиб гардиданд, – афзуд Ш. Салимзода ҳангоми суҳбат бо мо.

Мо аз китобхонаи мактаб низ дидан намудем. Шахриноз Немонова, мудири китобхона ҳангоми суҳбат бо мо иброз дошт, ки дар китобхона зиёда аз 3000 китоби бадеӣ ва 5000 китоби дарсӣ мавҷуд аст. Соли ҷорӣ 300 китоби нави дарсӣ ба китобхонаи муассиса ворид шуд. Дар умум, вобаста ба эҳтиёҷоти муассиса 1500 адад китоби дарсӣ дархост шудааст. Ба ҷуз аз хонандагони муассиса, аҳолии деҳа низ метавонанд аз китобхона истифода намоянд. Мутаассифона, китобхона шароити хуб надошта, масоҳаташ хурд ва ҷевонҳои китобҳо ҷуҳнаву фарсудаанд. Инчунин, барои мутолиаи донишомӯзон толори хониш мавҷуд нест.

– Хонандагони муассиса ҳамасола дар озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» ширкат варзида, сазовори ҷойҳои ифтихорӣ мегарданд. Соли ҷорӣ 30 нафар дар Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» иштирок намуда, 4 нафари онҳо ба даври ноҳиявӣ роҳ ёфтанд ва 2 нафар Ёсман Абдуллоева ҷойи аввал ва Судоба Зайниддинзода ҷойи дуюмро ишғол намуданд, – гуфт мудири китобхона Ш. Немонова.

Сипас дар дарси забони англисӣ дар

21 майи соли равон субҳи барвақт барои шинос шудан аз фаъолияти омӯзгорону устодон ва дар умум вазъи таълиму тарбияи муассисаҳои таҳсилоти умумӣ озими ноҳияи Файзобод ғаштем.

Мудири шуъбаи маорифи ноҳия Кимӣ Мирзозода иттилоъ дод, ки дар ноҳия 68 муассисаи таҳсилоти умумӣ (47 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ, 14 муассисаи таҳсилоти умумии асосӣ, 7 муассисаи таҳсилоти ибтидоӣ) ва 1 гимназияи хусусӣ фаъолият менамояд. Дар муассисаҳои таҳсилоти умумии ноҳия 28744 нафар хонанда ба таълим фаро гирифта шудааст.

Файзобод: камбудиро бартарафшавандаанд

синфи 11 иштирок намудем. Дар оғоз устод бо хонандагон ҳисоботи навбатдори синфро бо забони англисӣ шунид. Омӯзгор Юсуф Холов дар дарс бештар бо забони англисӣ ҳарф мезад. ӯ бо ёдовар намудани мавзӯҳои гузашта ба хонандагон саволу ҷавоб кард. Инчунин, хонандагон бо забони англисӣ аз рӯйи расм ҷумлаҳо тартиб доданд. Истифодаи расмҳо ва баргузор намудани бозиҳои викторинаҳо дар дарси омӯзгори ҷавон Ю. Холов хеле хуб ба роҳ монда шуд.

Ҳамин тавр, омӯзгор вазифаи ҳонагиро пурсон шуд. Аксари хонандагон ба дарс бо тайёрӣ омада, бо навбат ҷумлаҳои хонда, тарҷума карданд. Пас аз он Ю. Холов ба баёни мавзӯи нав «The opposite» (калимаҳои зидматно) шурӯш намуд. ӯ баъди ба хонандагон фаҳмонидани дарс супориш дод, ки дар давоми 3 дақиқа зидматноҳоро бо забони англисӣ навишта, ҷумла созанд. Хонандагон дар вақти муайяншуда супоришро иҷро намуда, ба ҷуз 2-3 нафар, дигарон фаъолияти хуб нишон доданд. Муаллим кӯшиш мекард, ки дар раванди дарс бо ҳамаи хонандагон корбарӣ карда, ба онҳо дар иҷрои супоришҳо кумак расонад.

Баъд аз ин мо бо вазъи синфхонаи технологияи иттилоотӣ шинос шудем. Ҳангоми дар муассиса будани мо кувваи барқ набуд. Дар синфхона компютерҳо, ноутбукҳо, тахтаи электронӣ ва принтер мавҷуд аст, ки тибқи иттилои директори муассиса, ҳамаи ин васоити техникӣ коршояманд, вале бо интернет пайваст нестанд.

– Солҳои қаблӣ мо дар муассиса курсҳои омӯзиши барномасозӣ ташкил карда будем ва бо роҳбарии омӯзгорон хонандагон кор бо компютер ва забонҳои барномасозиро омӯхтанд. Бояд қайд кард, ки дар компютерҳо ҳамаи барномаҳои ба хонандагон зарурӣ, аз қабилӣ забонҳои барномасозии Qbasic, Visual Basic, барномаҳои офисӣ ва монанди инҳо насб шудаанд. Аммо бо сабаби норасоии омӯзгори технологияи иттилоотӣ хонандагон аз омӯзиши ин фан бебаҳра мондаанд, – гуфт Н. Ҳасанов.

Директори муассиса Н. Ҳасанов қайд кард, ки яке аз мушкилоти аввалиндараҷа дар муассиса норасоии омӯзгорон мебошад.

Дар назди муассиса маркази инкишофи кӯдак амал мекунад. Аз сабаби набудани ҷой барои кӯдакон 2 синфхонаи хурд ҷудо шудааст, ки шароити он қадар хуб надорад ва таҳсил дар ду баст ба роҳ монда шудааст. Дар умум, синфхонаи мазкур таъмирталаб буда, ҷевонҳо ва мизу курсиҳои ҷуҳна мебошанд. Директори муассиса қайд намуд, ки бо дастгирии шуъбаи маорифи ноҳия ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ин мушкилот ба зудӣ роҳи ҳалли худро хоҳад ёфт.

Мактаби деҳи Ҳаймаҳмадӣ

Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №37 дар деҳаи Ҳаймаҳмадӣ Ҷамоати деҳоти Бӯстони ноҳия ҷойгир аст. Саҳни ҳавли мактаб калон буда, бинои таълимгоҳ яқин мебошад. Дар ду тарафи долон синфхонаҳо ва утокҳои кории муассиса пайи ҳам ҷой гирифтаанд. Дар деворҳо шиори оғзаҳои ғуноғуни таълимиву тарбиявӣ насб шудаанд. Директори муассиса Фуркат Назаровро дар дафтари кориаш саргарми суҳбат бо ду хонандаи

мактаб дарёфтем. Директор дар суҳбат бо мо иттилоъ дод, ки мактаб соли 1980 бунёд ёфта, дорои 10 синфхона буда, дар он 429 нафар хонанда ба таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд. Бо сабаби кам будани синфхонаҳо дар мактаб аз кабинетҳои фаннӣ танҳо хучраи компютери алоҳида мавҷуд аст ҳалос. Утоқи компютерӣ бо 16 адад компютери соли истехсолатон ғуноғун таҷҳизонида шуда, 6 адади он корношоям мебошад.

– Тибқи меъёр бояд дар ҳар як компютер ду нафар хонанда кор кунанд. Дар синфҳо ба ҳисоби миёна аз 16 то 35 нафар хонанда таълим мегиранд. Бо сабаби он ки теъдоди компютерҳои муассиса каманд, мо меъёрро ғӯра карда наметавонем. Барои ҳалли мушкилӣ ба раиси ҷамоат муроҷиати хаттӣ шуфиҳ кардем. Ваъда доданд, ки бо дастгирии соҳибкорону афроди саховатпеша 5-6 компютер ба муассиса кумак менамоянд, – иброз намуд Ф. Назаров.

Ҳамчунин, маълум гардид, ки дар баробари ин, хонандагони муассиса танҳо ҳангоме ки дар интиқоли барқ маҳдудият нест, метавонанд дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ аз компютерҳои мавҷуда истифода баранд ҳалос, ҷун кувваи барқи таҷҳизоти маҳсуси барқдиханда барои кор бо компютерҳо кофӣ нест. Мудири баҳши технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсияи шуъбаи маорифи ноҳия Ҳакимҷон Амруллозода қайд намуд, ки дар компютерҳои мавҷудаи тамоми муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ барномаҳои таълимӣ ва ҳарфҳои тоҷикӣ ҷой дода шудаанд. Азбаски дар муассисаҳо ҳатти Интернет нест, барои кор бо баъзе барномаҳо омӯзгорон аз модем ва телефонҳои интернет истифода мекунанд ва то қадри имкон ба хонандагон роҳҳои кор бо барномаҳои компютериро меомӯзанд.

Ба дарси нақшакашӣ дар синфи 9 «б» (омӯзгор Абдулҳафиз Сайфиддинов) ворид шудем. Ҷун дарси амалӣ буд, омӯзгор ба хонандагон супориш дод, то аз рӯйи китоб расмро тасвир кунанд. Хонандагон оромона ба кори мустақилона шурӯш намуданд. Омӯзгор дар байни онҳо ғаштугузор намуда, дар рафти кор ба онҳо тавсияҳо медод. Ҳангоми машғулият мушоҳида шуд, ки шумораи ками хонандагон китоби дарсӣ доранд аз як китоб чанд нафар истифода мебаранд. Пас аз ба итмом расидани дарс китобҳои «Нақша»-и синфи 8-9-и чанде аз хонандагонро аз назар гузаронидем, ки муаллифи баъзе китобҳо Т. Қ. Ҷӯраев соли 2004 ва муаллифони қисми дигар Т.Қ. Ҷӯраев дар ҳаммуаллифӣ бо С.А. Ғадов мебошанд, ки соли 2017 нашр шудаанд. Ба суоли «барои ҷӣ китобҳо аз фанни нақшакашӣ каманд ва он ҳам нашри ҷуҳна?» директори

муассиса Ф. Назаров ҷунин посух дод:

– Мо соли ҷорӣ рӯйхати китобҳоеро, ки каманд, тартиб дода, ба шуъбаи маориф пешниҳод кардем. Аллақай қисме аз китобҳо дастрас шуданд. Омӯзгор Абдулҳафиз Сайфиддинов изҳор дошт, ки собиқаи кории 18-сола дошта, ғайри ихтисоси худ ба хонандагон аз фанни мазкур дарс дода истодааст.

– Бо сабаби нарасидани мутахассисон ва кам будани соатҳои суруд музикӣ, ба хонандагон аз фанни нақшакашӣ низ сабақ медиҳам. Солҳои қабл аз фанни биология низ дарс дода будам. Ҳамин тавр, кӯшиш мекунем, то ёфтани мутахассисон хонандагон бекор ва аз омӯзиш дур намонанд, – афзуд омӯзгор.

Соати панҷумро дар дарси физикаи муаллим Садбарг Пирова дар синфи 11-ум гузаронидем. Дар синф 13 нафар буд ва ду нафар хузури надошт. Мавзӯ «Ҳалли масъалаҳо» буд. Дар раванди машғулият воситаҳои аёни мавҷуд набуд. Ҳарчанд омӯзгор кӯшиш мекард, хонандагон фаъл бошанд, аммо қисме аз онҳо ба дарс камтаваҷҷуҳӣ зоҳир мекарданд.

Китобхонаи муассиса дар қафои ҳавли он, дар бинои синфхонаҳои иловагӣ ҷойгир аст. Дар дохили китобхона ҷевонҳои фарсудаи китобдор, як мизу курсӣ ва дар қуңч бастаи китобҳои дарсӣ, ки аз Вазорати маориф ва илм барои соли хониши нав дастрас гардида буд, ба назар расид. Сулаймон Ризоев, ки собиқаи кории 50-сола дар китобхонаи муассиса дорад, изҳор дошт:

– Дар китобхона, дар умум, тақрибан 6000 китоб мавҷуд аст, ки аз ин теъдод бештарашон китобҳои дарсӣ буда, 1500 нусхаи онро китоби бадеӣ ташкил медиҳад. Қисми зиёди китобҳои бадеӣ бозмондаи замони Шуравиянд. Хонандагон бештар ба адабиёти классикӣ ва муосир майлу рағбат зоҳир мекунанд. Аъзои китобхона аз ҳисоби хонандагон 270 нафар, кормандони муассиса 36 нафар мебошанд.

Аз ду тарафи китобхона ду синфхонаи иловагӣ ҷойгир аст. Синфхонаҳои мазкур барои фаъолияти маркази инкишофи кӯдак пешбинӣ ва дар онҳо дар бастаи аввал, дар умум, 42 нафар бо таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд. Дар бастаи дуюм хонандагони синфи ҷорум дарс меҳонанд. Мо пеш аз оғози дарс воридаи яке аз синфхонаҳо гардидем. Деворҳои синфхона ҷуҳна, мизу курсиҳои фарсудаи шикаста... Сипас воридаи синфхонаи дуюм шудем. Мизу курсиҳои барои хонандагони маркази инкишофи кӯдак мувофиқ ғузошта шуда, дар ғӯшае ҷевони пур зи бозиҳои ҷуҳнаву нав ҷой гирифтааст. Дару девор ва тирезаҳои синфхона фарсуда буданд.

– Солҳои пеш ин хучраҳоро ҳамчун анбор истифода мебардем. Бо дарназардошти талаботи зиёди волидон ба маркази инкишофи кӯдак ин биноро бо кумаки аҳолии деҳ таъмир намудем ва мавриди истифода қарор додем. Акнун тибқи Лоихаи «Такмили таҳсилоти миёна дар соҳаҳои илмҳои табиӣ, технологӣ, муҳандисӣ ва математика»-и Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шарикони рушд дар муассиса сохтмони бинои иловагии дорои 18 синфхона дар назар аст. Агар лоиха амалӣ шавад, ин мушкилот низ паси сар мегардад, – қайд кард бо қаноатмандӣ директори муассиса Ф. Назаров.

Ҳамчунин, вобаста ба ин мавзӯ тибқи иттилои мудири шуъбаи маорифи ноҳияи Файзобод Кимӣ Мирзозода, дар баробари афзоиши аҳолии ноҳия ва зиёд гардидани шумораи хонандагон, талабот ба бунёди муассисаҳои таълими нав, синфхонаҳои иловагӣ дар назди муассисаҳои таълимӣ меафзояд.

Вобаста ба ҳолати ҷойдоштаи муассисаҳои таълимӣ Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ноҳияи Файзободро мебоҷад тадбирҳои судманд андешад.

Шахноза БОБОМУРОДОВА,
Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

Душанбе – Файзобод – Душанбе

Байни Маркази барномаҳои байналмилалӣ ва Муассисаи таълимии байналмилалӣ «Оксфорд» созишномаи ҳамкорӣ ба имзо расид.

ТАҲЛИЛ ВА НАТИҶАГИРӢ

ИМА

Дар Иёлоти Муттаҳидаи Амрико норасоии омӯзгорон, махсусан, аз фанҳои математика, илмҳои табиӣ ва барномаҳои таълими махсус эҳсос мешавад. Тибқи маълумоти Маркази миллии омори маориф (NCES), то соли 2023 тақрибан 45% мактабҳо дар ҷалби омӯзгорон душворӣ доштанд. Сабабу омилҳоро маркази мазкур дар музди меҳнати кам ва фишори равонӣ маънидод кардааст. Бисёр омӯзгорон дар панҷ соли аввали фаъолияти худ касби худро тарк мекунанд.

Соли 2024 дар ИМА тақрибан 55 000 ҷойи кори омӯзгорӣ ҳолӣ мондааст ва дар муассисаҳо 270 000 ҷой бо кадрҳои ғайритахассус пур шудааст. Дар як назарсанҷӣ, ки моҳи августи соли гузашта дар байни зиёда аз 1300 мактаб гузаронида шудааст, зикр гардидааст, ки мактабҳо дар минтақаҳои камбизоат ба камбудии ҷиддии омӯзгорон дучор шудаанд. Махсусан, мушкилоти норасоии омӯзгорон дар иёлоти Невада, Юта, Аризона, Калифорния ва Флорида бештар мушоҳида шуда, дар иёлоти Вермонт, Нью-Хэмпшир, Дакотаи Шимолӣ, Нью-Йорк ва Миссурӣ вазъ бехтар арзёбӣ мешавад.

БРИТАНИЯИ КАБИР

Дар Британияи Кабир низ камбудии омӯзгорон, махсусан, дар самти фанҳои STEM (илм, технология, муҳандисӣ ва математика) ба мушоҳида мерасад. Пас аз пандемияи COVID-19 ва инчунин, дар натиҷаи тағйироти сиёсӣ, аз ҷумла, Brexit ин мушкил шиддат гирифт. Дар соли 2022 мактабҳои бритониёӣ беш аз 10% омӯзгорони навро, ки дар нақша буданд, ҷалб карда натавонистанд. Фишори равонӣ ва сарбории зиёд аз сабабҳои асосии тарки касб мебошанд. Ҳарчанд давлат барои баланд бардоштани маош ва бехтар кардани шароити кор иқдом гирифтааст, аммо камбудӣ ханӯз боқӣ мемонад. Бо дарназардошти зиёд шудани теъдоди синфҳо ва норасоии кадрҳои омӯзгорӣ ҷалби кормандони ғайритахассус зиёд шудааст. Тибқи маълумоти охирини Вазорати маорифи ин кишвар, тақрибан нисфи (49%) омӯзгороне, ки испанӣ меомӯзонанд, дараҷаи «А»-ро надоштаанд. Ҳолати боз ҳам нигаронкунанда барои фанни информатика (60%) ва физика (42%) қайд шудааст.

Ба иттилои расмӣ, соли 2023 нишондиҳандаи ҷалби омӯзгорони мактабҳои миёна танҳо 50% иҷро шудааст. Бахусус, дар соҳаи физика нишондиҳандаи ҷалб ҳамагӣ 17%-ро ташкил дода, барои фанни диниву ахлоқ (RE) ин рақам ҳамагӣ 44% будааст. Ин норасоӣ ба сифати таълим таъсир расонда, мактабҳо дар қонеъ кардани ниёзҳои гуногуни хонандагон ба мушкил дучор кардааст.

ОЛМОН

Олмон бо вучуди кишвари тараққикарда будан, ба камбудии ҷиддии омӯзгорон рӯбарӯст. Тибқи арзёбии Вазорати маорифи ин кишвар, то соли 2030 Олмон тақрибан ба 25 000 омӯзгори иловагӣ ниёз дорад. Омилҳои асосии ин камбудӣ пиршавии кадрҳо, ҷаззоб набудани касб барои ҷавонон ва мушкилоти муҳочират мебошанд. Дар ин кишвар дар бархе маврид шахсони бе маълумоти педагогӣ ба кор қабул мешаванд, ки ба сифати таълим таъсир мерасонад.

Ҳукумати Олмон ба ин мушкил таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир намуфтааст. Ба гуфтаи мақомот, сабаби асосии норасоӣ дар шумораи афзояндаи кӯдакон ва муҳочирон, инчунин, пиршавии кадрҳои мавҷуда мебошад. Дар баробари ин, қонунгузорӣ ва шароити кори омӯзгорон мушкилот эҷод мекунад. Ҳоло ислохоти сохтории ҷиддӣ ба нақша гирифта шудааст, ки аз ҷумла, афзоиши маош, бозомӯзӣ ва осон кардани шомилшавӣ ба касби омӯзгориро дар бар мегиранд.

ФАРОНСА

Дар Фаронса низ вазъ нигаронкунанда аст. Агар то соли 2023 зиёда аз 4 000 ҷойи кори омӯзгорӣ ҳолӣ боқӣ монда бошад, ин рақам то имрӯз низ тағйир наёфтааст. Омӯзгорон аз музди

меҳнати паст нисбат ба дигар касбҳо шикоят доранд. Ҳукумат тавассути барномаҳои бозомӯзии касбӣ кӯшиш мекунад, омӯзгорони навро ҷалб кунад, аммо то ҳол натиҷаҳо маҳдуданд.

Ба ибораи дигар, дар Фаронса камбудии омӯзгорон як масъалаи доимист. Тибқи маълумоти Вазорати маориф, мактабҳо наметавонанд тамоми ҷойҳои холиро пур кунанд, бахусус, аз фанҳои дақиқу табиӣ. Сабабҳои асосӣ маоши кам ва паст гардидани мақоми омӯзгор дар ҷомеа арзёбӣ мешавад. Ҳукумати Фаронса талош дорад, ки тавассути зиёд намудани маош, ҷорӣ кардани курсҳои бозомӯзӣ ва баланд бардоштани мақоми омӯзгор ин вазъро бехтар кунанд.

ЧОПОН

Дар Чопон, новобаста аз сатҳи баланди тахсилот, норасоии омӯзгорон ба назар мерасад. Мушкили асосӣ сарбории зиёд мебошад ва омӯзгорон соатҳои зиёд кор мекунанд, вазифаҳои

ва манзили ройгон ба минтақаҳои камтар рушдфто мефиристанд. Инчунин, маоши омӯзгорони дехотӣ афзоиш ёфтааст. Ҳамзамон, имтиёзҳои иҷтимоиро ба омӯзгорони дехот пешниҳод мекунанд.

РОССИЯ

Норасоии омӯзгорон дар Россия 500 000 нафар арзёбӣ мешавад. Дар мусоҳиба бо рӯзномаи «Коммерсант» раиси Хадамоти ҷалби кормандон Superjob Алексей Захаров гуфтааст: «Мо камбудии 500 000 омӯзгор дорем». Имрӯз норасоии ҷиддии кадрҳо дар мактабҳои минтақаҳои дурдасти Россия мушоҳида мешавад. Бино ба гуфти ҳамраиси иттифоқи омӯзгорон «Учитель» Всеволод Луховитский, омӯзгорон дар шароити маоши кам ва маҳдудиятҳои нава пайваста аз тахсилоти ибтидоӣ ва миёна хорич мешаванд. Ба гуфтаи ӯ, дар саросари кишвар аз 50 то 250 ҳазор омӯзгор намерасад ва ин масъала ба шахрҳои калон, аз ҷумла, Москва низ дахл до-

Мушкилоти ҷаҳонии норасоии кадрҳои омӯзгорӣ

Дар ҳама давру замон дар ҳама кишварҳои ҷаҳон маориф омилҳои асосии рушди устувори ҷомеаи давлат ба ҳисоб рафта, ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи сифати тахсил ва фароҳам овардани шароити мусоиди таълим пайваста тадбирҳои судманд андешида мешавад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ маориф соҳаи афзалиятнок назар гирифта шудааст ва қорҳои зиёде ҷиҳати рушди бавусъати соҳа анҷом дода мешавад. Дар зимн, норасоии кадрҳои омӯзгорӣ ба назар мерасад, ки ин мушкилот дар аксари кишварҳои дунё эҳсос мешавад. Мушкилоти мазкур ба сифати тахсилот таъсири манфӣ расонда, сарбории омӯзгоронро зиёд мекунад. Дар мақолаи мазкур масоили норасоии кадрҳои омӯзгорӣ ва сабабу омилҳои ба он таъсиррасон дар кишварҳои мухталиф мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор гирифтааст.

маъмурӣ ва раҳбарии маҳфилҳоро иҷро менамоянд. Ин боиси тарки барвақтии касб мегардад. Яъне, омӯзгорон дар ин кишвар ба ҳисоби миёна беш аз 50 соат дар ҳафта кор мекунанд, ки боиси хастагии равонӣ мешавад. Давлат барои сабуқ кардани сарборӣ ва содагардонии раванди таълим, аз ҷумла, рақамсозии ҳисоботдиҳӣ ва ҷорӣ намудани кормандони ёрирасон чораҳо меандешад.

ЛИТВА ВА ЛАТВИЯ

Дар Литва баъзе мактабҳо пас аз таътилно наметавонанд омӯзгоронро ба кор баргардонанд, зеро бисёри онҳо аз сабаби маоши кам тарки касб мекунанд. Бино ба иттилои Ассоциатсияи роҳбарони мактабҳои умумии Литва, маоши омӯзгорон хеле паст буда, аксарият маҷбур мешаванд, қорро тарк кунанд. Барои мушкилоти мазкур, Вазорати маориф иқдome пеш гирифтааст ва ин ҳам бошад, ҷалби муаллимони аз давлатҳои хоричӣ. Ин иқдом дар Литва аз ин хотир баҳсбарангез гардидааст, ки он метавонад ба сифати таълим ва шароити омӯзгорони дохилӣ таъсири манфӣ расонад.

Дар Латвия низ норасоии омӯзгорон мушоҳида мешавад, хусусан, дар минтақаҳои дурдаст. Бисёре аз мактабҳо аз сабаби нарасидани кадрҳои тахассусӣ маҷбур шудаанд, баъзе фанҳоро бо омӯзгорони ғайритахассусӣ таъмин кунанд. Илова бар ин, омӯзгорон аз маош ва шароити қорӣ норозӣ мебошанд, ки боиси эътирозҳо дар солҳои охир гаштааст. Вазорати маорифи Латвия барои ҷалби омӯзгорон аз хорич ва инчунин, бехтар кардани шароити иҷтимоии муаллимон барномаи вижае таҳия кардааст.

ЧИН

Бо вучуди шумораи зиёди аҳоли, Чин низ дар минтақаҳои дехотӣ бо норасоии омӯзгорон рӯ ба рӯ мешавад. Бар асоси маълумоти Вазорати маориф, шумораи муаллимони дехотӣ кам буда, сифати таълим низ паст мемонад. Барои ҳалли ин мушкил, ҳукумат барномаи махсуси «Омӯзгорон барои дехот»-ро таъсис додааст, ки тибқи он омӯзгоронро бо маош

рад. Захаров пешниҳод мекунад, ки барои ислоҳи вазъ қонунгузории андозро тағйир диҳанд ва фаъолияти шахсони худфаъолро маҳдуд кунанд.

Ба гуфтаи Луховитский, аз сабаби нарасидани омӯзгорон дар баъзе синфҳо ё дарсхоро бекор мекунанд, ё онҳоро омӯзгорони фанни дигар мегузaronанд. Дар натиҷа омӯзгорон маҷбур мешаванд, то ду баробар бештар кор кунанд. Омӯзгорони ҷавон, ки баъд аз донишгоҳ ба кор меоянд, бинобар соати зиёди қорӣ ва доштани сарбории аз меъёр зиёд ва маоши кам зуд аз мактабҳо мераванд.

ҚАЗОҚИСТОН

Дар мактабҳои Қазокистон қариб 4 ҳазор омӯзгор намерасад. Ба гузориши хабарнигори «24KZ», норасоии кадрҳо дар ҳамаи минтақаҳои кишвар мушоҳида мешавад, бахусус, дар вилоятҳои Қарағанда, Атирау ва Алмаато. Дар ин вилоятҳо зиёда аз 400 омӯзгор намерасад. Бештар аз ҳама, муаллимони забон ва адабиёти рус намерасанд, ки дар маҷмӯъ, беш аз 900 нафар рақамзанӣ мешавад. Дар кишвар 500 ҷойи холии омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ ва ҳамин қадар барои омӯзгорони математика боқӣ мондааст. Ҳамчунин, 418 омӯзгори англисӣ, зиёда аз 200 омӯзгори химия ва физика лозим аст. Ҳамасола қариб 50 ҳазор донишҷӯи риштаҳои омӯзгорӣ донишгоҳҳоро хатм мекунанд. Ҳамчунин, дар ин кишвар норасоии кадрҳоро бо хатмкардагони омӯзишгоҳҳо ҷуброн кардан меҳоянд. Барномаи махсусе амал мекунад, ки мувофиқи он омӯзгорон барои барзиедӣ кор 150% иловапулӣ мегиранд. Дар асоси ин барнома, то ҳол 66 омӯзгор дар минтақаҳои ҷанубу ғарбии кишвар ҷалб шудаанд. Масъалаи бо манзил таъмин кардани омӯзгорон низ дар ҳоли баррасист.

ЭСТОНИЯ

Дар Ҷумҳурии Эстония 17 500 нафар омӯзгор ба таълиму тарбияи хонандагон машғул буда, ҳисоби миёнаи умри омӯзгорон дар муассисаҳои тахсилоти умумӣ ба 55 сол баробар аст.

Айни замон норасоии омӯзгорон дар муассисаҳои тахсилоти умумӣ ба 1300 (7,43 ғоизи умумии омӯзгорон) нафар расидааст, ки ин шумора сол аз сол афзуда истодааст.

Ба ҳисоби миёна, тибқи таҳлилҳои Маркази рушди мониторинг, 1200-1900 нафар омӯзгор дар як сол ё аз 8-12% тарки фаъолияти омӯзгорӣ мекунанд. Таҳлили маркази мазкур нишон медиҳад, ки тарки мактаб кардани омӯзгорони ҷавони риёзӣ низ як мушкилоти ҷиддӣ ба ҳисоб меравад. Зеро дар соли хониши 2021-2022 244 нафар омӯзгори фанни математика мактабро тарк кардаанд, ки 46%-и онҳоро ҷавонони то 40-сола ташкил медиҳанд.

ТОҶИКИСТОН

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад, ба ин масъала таваҷҷуҳи бештар зоҳир карда мешавад. Таъмини муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ бо кадрҳои омӯзгорӣ яке аз масъалаҳои асосӣ дар соҳаи маориф маҳсуб ёфта, он ба раванди бо-маром ва муваффақонаи таълиму тарбия ва баланд бардоштани сатҳи дониши хонандагон алоқамандии ногусастанӣ дорад. Муҳимтар аз ҳама, ин масъала зери таваҷҷуҳи ҳамешагии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қарор дошта, дар ҳар мулоқоту вохӯрӣ ва ҷаласаҳои қорӣ ба масъалаи таъмини муассисаҳо бо кадрҳои тахассусманди омӯзгорӣ бевосита таваҷҷуҳ карда мешавад. Далели ин гуфтаҳо бо дастури Пешвои миллат таҳия шудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақоми омӯзгорӣ» мебошад, ки айни ҳол аз ҷониби Вазорати маориф ва илм ва дигар ниҳодҳои дахлдор омода гардида истодааст.

Ҳамзамон, масъалаи бо кадрҳои ихтисосманд таъмин намудани муассисаҳои таълимии шахру ноҳияҳо пайваста дар ҷаласаҳои ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илм ва маҷлисиҳои назоратии назди вазирӣ маориф ва илм мавриди баррасӣ қарор дода мешавад. Аз ҷумла, ба ҷойи қор ҳозиршавии мутахассисони ҷавон, натиҷаи иҷрои аризаҳои даъвогӣ ва баргардонидани маблағҳои бучетӣ аз ҳисоби мутахассисони ҷавоне, ки тибқи роҳхат ба қор фиристода шудаанд, пайваста мавриди баррасӣ қарор дода мешавад. Ба ҳолати моҳи март соли қорӣ дар муассисаҳои тахсилоти умумии Тоҷикистон эҳтиёҷоти кадрӣ 281 нафарро ташкил медиҳад, ки ин нишондиҳанда нисбат ба ҳамин давраи соли 2024 14 нафар зиёд мебошад.

Ҳуллас, тибқи маълумоти сомонҳои расмӣи кишварҳо, аз ҷумла, ИМА (National Center for Education Statistics), Британияи Кабир (Department for Education (UK)), Олмон (Bundesministerium für Bildung und Forschung), Фаронса (Ministère de l'Éducation nationale), Италия (Ministero dell'Istruzione), Эстония (Estonian Ministry of Education and Research), Чопон (Ministry of Education), Чин (Ministry of Education of China), Қазокистон (gov.kz) ва сомонҳои дигар кишварҳо маълум мегардад, ки масъалаи норасоии кадрҳои омӯзгорӣ на танҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, балки дар саросари ҷаҳон мушкилоти ҷиддӣ маҳсуб меёбад.

Эҳсон САФАРЗОДА,
«Омӯзгор»

МИЗИ МУДАВВАР

Ҳамин гуна мизи мудаввар бо иштироки муаллифони китобҳои дарсии «Забони тоҷикӣ» ва «Адабиёти тоҷик», аҳли калам ва кормандони Муассисаи нашриявии «Маориф»-и Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ дар муассисаи нашриявии «Маориф» дар мавзӯи «Роҳҳои беҳтар кардани мазмуну муҳтавои адабиёти таълимии «Забони тоҷикӣ», «Адабиёти тоҷик» ва «Забони давлатӣ» баргузор гардид. Мизи мудавварро бо сухани мукаддимаӣ директори Муассисаи нашриявии «Маориф» Комилшоҳ Исозода ифтитоҳ намуда, аз ҷумла, иброз дошт, ки масъалаи баланд бардоштани сифати таҳсилот яке аз вазифаҳои умдатарин дар ҷомеаи имрӯза ба шумор рафта, дар чунин шароит китобҳои дарсии насли нав ҳамчун абзори муҳими таълиму тарбия нақши муассир дошта, бояд ба талаби замон мутобиқ бошанд. Китобҳои дарсӣ мувофиқи стандартҳои давлатӣ ва байналмилалӣ таҳия гардида, ба рушди тафаккури интиқодӣ, малакаҳои амалӣ ва ҳудумӯзии хонандагон нигаронда шудаанд ва тарҳи рангоранг, нақшаву суратҳо, ҷадвалҳо ва саволҳои таҳрирӣ бахши зехн шавқи хонандаро бедор мекунанд. Аксари китобҳои нав бо платформаҳои рақамӣ ҳамроҳ буда, хонандаи мактаб метавонад аз вариантҳои электронӣ, барномаҳои иловагӣ ва наворҳои мавҷуда истифода кунад. Дар асри XXI, ки донишу технология босуръат пеш меравад, шеваи таълим бояд куллан дигар карда шавад. Дар ин самт, китобҳои насли нав дар баланд бардоштани сатҳи сифати таълиму тарбия ва донишхушудкунии хонандагон нақши муҳим ва ҳалкунанда мебошанд. Пайвасти нафосӣ ва такмил додани муҳтавою ғояи китобҳои дарсӣ кафолати баланд бардоштани сифати таҳсилот мебошад. Вазорати маориф ва илми кишвар баҳри рӯи кор овардани китобҳои дарсии насли нав аллакай иқдом кардааст. Айни ҳол ду номгӯи китоби насли нав «Математика» (барои синфи 5) ва «Забони тоҷикӣ» (барои синфи 5) бо роҳнамо ва дафтари хонанда нашр гардида, дастраси хонандагон гардонда шудаанд. Инчунин, чанд номгӯи китобҳои дарсии дигар дар таҳия қарор доранд ва минбаъд тамоми китобҳои дарсӣ аз рӯи талаботи китобҳои насли нав таълиф хоҳанд шуд.

Сипас мудири шӯъбаи забон ва адабиёти тоҷикӣ Муассисаи нашриявии «Маориф» Музаффар Ҳолов дар мавзӯи «Ҳамкории муаллифон дар омодакунии адабиёти таълими ва баргараф намудани мушкilot дар ин самт» сухан ронда, зикр намуд, ки феълан ҳамкории муаллифон бо муҳаррирон дар боби таҳия ва нашри китобҳои дарсӣ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда шудааст. Бояд қайд кард, ки тамоми китобҳои дарсии силсилаи фанҳои гуманитарӣ - забони тоҷикӣ, адабиёти тоҷик, таърих ва ғайра аз ташхиси гурӯҳи кории Вазорати маориф ва илми кишвар ва ниҳодҳои марбута гузаштаанд. Баъзе эродҳо аз ҷониби муқарризону ташхисгарон ба масъалаи мафҳуми «адабиёти классикии форсу тоҷик» марбут аст. Воқеан, мафҳуми мазкур дар китобҳои дарсӣ («Адабиёти тоҷик») бо ҷаҳор тарз навишта мешавад: адабиёти классикии форс-тоҷик, адабиёти классикии форсу тоҷикӣ, адабиёти классикии форсу тоҷик ва солҳои охир адабиёти классикии тоҷику форс. Дар зимн, баъзе нофаҳмиҳо ба имло тааллуқ дорад. Аз ҷумла, калимаи «бинобар ин» гоҳ ба шакли «бинобар ин», гоҳе «бино бар ин» аз ҷониби муаллифони китоби дарсӣ қорбаст мешавад. Ё аксари муаллифон пас аз калимаҳои «Аз ин рӯ», «Аз ин лиҳоз», «Аз ин хотир», «Бино бар ин» аломати вергул мегузоранд. Вале иддаи дигар ин аломатро наме-

Масъалаи таҷдиди назар намудани барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсӣ барои хонандагон муассисаҳои таълимии кишвар тайи солҳои охир мавриди баҳсу баррасӣ ва таҳлилу қазовати доманадори олимону донишмандон, мактабшиносон ва устодону омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти асосии ҷумҳурӣ гардида, ҷиҳати беҳтар намудани муҳтавою ғояи адабиёти таълимӣ, забон ва ҳусни баён, ҷанбаҳои назарию илмӣ методу дидактикаи таълифи китобҳои мазкур андешаҳои мутафавит баён шудаву дар зимн, пешниҳодҳои судманду ҷолиб низ ироа гардидаанд.

Муҳтавои китобҳои дарсӣ таҷдиди назар меҳаҷад

гузоранд. Бояд гуфт, ки чунин мушкilotу ихтилофот байни муаллифон ва муҳаррирон ҷой дорад. Бинобар ин, хуб мебуд, ҷиҳати қорбурди чунин вожаҳо, ки дар «Қоидаҳои имло» ду тарзи навишт доранд, муаллифон ва муҳаррирон, инчунин, кормандони Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ ва илмӣ методуи Вазорати маориф ва илми кишвар ба як қарор оянд.

Адабиётшинос, корманди Институти забон ва адабиёти ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ Мубашшир Акбарзода дар хусуси ҳусну қубҳи адабиёти таълимӣ ҳарф зада, аз он изҳори нигаронӣ намуд, ки чандин китоби дарсиро мутолиа ва дар забону тарзи баёни муаллифон галату нусуфтагироро мушоҳида кардааст.

Бояд як нуктаро таъкид кард, ки дар интиҳоби матнҳо муаллифон бояд эҳтиёткор бошанд. Истифодаи вожаҳои «фаҳмиш», «ҷоришавӣ», «иваҷшавӣ», «яқшавӣ», «пуррагӣ», «сонитар», «баромади иҷтимоӣ», «хелҳо», таркибҳои «анамана», «маҳсуб меёбад», шаклҳои сиғаи эҳтимолии «меомадагист...», «одами омадагӣ» калимаҳои «маротиба», «муҳокима», «ягон одам», «ғайриимкон», «ханӯз» ва ғайра нодуруст аст. Баъзе ҷумлаҳо бо пайвандҳои «зеро» оғоз мешаванд, ки қобили қабул нест. Ин масъаларо борҳо ба муаллифон гӯшрасу таъкид кардем, аммо натиҷае ба бор наовард ва галатҳо ҳамчунон тақрор мешаванд.

Мудири шӯъбаи фанҳои география, биология ва таърихи нашриёти «Маориф» Мунаввар Мунавваров дар мавзӯи «Масъулияти муаллиф дар вақти таҳияи маводи таълим ва ҳамкорӣ бо муҳаррир» суханронӣ намуд. Мавсуф қайд кард, ки баъзе муаллифони китобҳои дарсӣ бо бахонаи ҳаҷми китобро бузург намудан бо навиштаҳои беҳомият ва камарзиш онро пур мекунанд. Муаллифони китоби дарсӣ бояд ба одитарин қоидаҳои сарфу наҳв диққат зоҳир кунанд. Мутаассифона, аксари онҳо масъулиятро ба дӯши муҳаррирон ҳавола мекунанд. Дар баъзе китобҳои таълимӣ маънии калимаҳои мушкилфаҳм шарҳ дода мешавад, дар иддаи дигар не. Оми-

ли дигар ин аст, ки ба интиҳоби матни осори назмию насрӣ ҷиддан бояд таваҷҷуҳ кард. Аз осори бадеии адибони машҳури классикии форсу тоҷик ва маъруфи адабиёти муосир беҳтарину гаронмоятарин намунаҳоро интиҳоб ва пешниҳоди хонанда бояд намуд. Боиси нигаронист, ки иштибоҳ дар номгӯи китобҳои дарсӣ ба назар мерасад. Таври мисол, китобҳои «Забони тоҷикӣ» барои синфҳои 1-4 «Забони модарӣ» унвонгузорӣ шудаанд, синфҳои 5-11 бошад, «Забони тоҷикӣ».

Узви вобастаи АМИТ, муаллифи китоби «Адабиёти тоҷик» барои синфи 11 Аламхон Кӯчарзода изҳор дошт, ки дар боби таълифу таҳлили китоби дарсӣ ҳамкории муаллифону муҳаррирон ниҳоят зарур ва судманду муассир мебошад, зеро дар раванди таълифу ба нашр расондани китоби таълимӣ, махсусан, нозукию мушкiliҳо дар имло ва тарзи баён ба ҷашм мерасад. Бояд гуфт, ки қоидаҳои нави забон ва имло ба матни осори адибон мувофиқат намекунад. Масалан, дар достони шоири шаҳир Муъмин Қаноат-«Сурӯши Сталинград» вожаи «муаллима» омадааст, дар имло нав бошад, ин калима дар шакли «муаллими» пешниҳод шудааст. Аз ин рӯ, бояд ҳарчи зудтар «Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ» дар таҳриру қоркард ва пешниҳоди саҳеҳу дурусти калимаҳои забони тоҷикӣ ҷоп ва дастраси ҳамагон гардонда шавад. Рӯзноманигор ва яке аз муаллифони китоби дарсии «Забони тоҷикӣ» барои синфи 5 Саида Набизода изҳор дошт, ки ташкил ва роҳандозии мизи мудавварӣ имрӯза далели он аст, ки Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ, Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ илмӣ методӣ ва Муассисаи нашриявии «Маориф» нисбат ба муҳтавои ғояи китобҳои дарсӣ бетараф нестанд. Аз ин рӯ, бояд концепсия ва методологияи нави созор ба замони муосир дар таълифи китобҳои таълимӣ қоркард ва таҳия шавад. Дар масъалаи қонуну қоидаҳои забони тоҷикӣ низ муносибатро тағйир дода, таърифи воҳидҳои грамматикӣ бояд васеътар тавзеҳу тафсир ёбанд. Истилоҳоти ягона низ таҳия ва пешниҳод гардад.

Яке аз муаллифони китоби «Адабиёти тоҷик» барои синфи 6 Қурбон Ҳочаев аз он изҳори нигаронӣ кард, ки 17 сол боз Барномаи таълимии нави адабиёти тоҷик таҳия, мураттаб ва дастраси омӯзгорону устодон нагардидааст. Ба андешаи мавсуф, китоби дарсӣ бояд дар заминаи таҷрибаи педагогӣ таълиф карда шавад. Бо ин мақсад зарур аст, ки ба таълифи китобҳои дарсӣ, дар баробари олимону донишмандон, омӯзгорони донишманд ва дорои тафаккури ҷаҳонбинии пешрафта ҷалб шаванд. Мавзӯҳои дарсӣ бояд на аз рӯи қоидаҳои яқрангу қолабии сарфу наҳв, балки матнҳои ҷолибу шавқовар ва ибратомӯз омӯзонда шаванд.

Узви Шурои миллии таҳсилот Азиз Мирбобоев дар суханронии худ диққати иштирокдоронро ба он ҷалб намуд, ки то ҳол муаллифони ҷавонро тарбия ва ба камол нарасондаем. Дар хусуси муқарризону муҳаррирони китобҳои дарсӣ низ метавон айни ҳамин гапро гуфт. Ҳангоми таълифи китобҳои дарсӣ бояд усулҳои нави таълим ва методологияи дидактикаро ба эътибор гирифт.

Забоншинос, муаллифи китоби дарсии «Забони тоҷикӣ» (барои синфи 9) Давлатбек Ҳочаев ба он ақида аст, ки бояд дар байни муаллифони китобҳои дарсӣ ва муҳаррирон ҳусни тафохум мавҷуд бошад. Интиҳобу пешниҳоди матн дар таълифи китоби дарсӣ нақши бузург дорад, аммо қоидаҳои забонро ба назар гирифтани зарур буда, ба инқори грамматика набояд роҳ дод. Охир, сарфу наҳв илм аст ва китоби дарсӣ бояд дорои ҷанбаи илмӣ-назариявии мустаҳкам бошад.

Адабиётшинос муаллифи китоби дарсии «Адабиёти тоҷик» (барои синфи 8) Абдунабӣ Сатторзода зимни баёни андешаҳои худ таъкид намуд, ки масъалаи таълифи китобҳои дарсӣ ва қоркарду таҳияи барномаҳои таълимӣ вобаста ба тағйироту дигаргунӣ, ки дар замони муосир дар ҷаҳон ба амал меоянд, ҳамвора дар мадди назари Вазорати маориф ва илм зерсохторҳои он қарор дорад. Дар иртибот ба таълифи китобҳои дарсии «Адабиёти тоҷик» чанд нуктаро метавон барои беҳбудӣ ояндаи қор дар ин самт баён кард. Вақте адабиёт меғӯем, бояд муҳтавою ғояи осори ину он шоиру нависандаро муайян кунем. Қабл аз ҳама, адабиёт ҳунар аст, дарки зебоишиносист. Хуб мешуд, ки чунин мизҳои мудаввар аз ҷониби Муассисаи нашриявии «Маориф» вобаста ба китобҳои дарсӣ алоҳида-алоҳида ташкил ва баргузор карда шаванд. Мутаассифона, борҳо гуфтем ва боз иброз намуданием, ки китобҳои дарсии адабиёт набояд ҳамчун таърихи адабиёт омӯзонда шаванд. Ҳангоми таҳлилу баррасии ҳаёт ва фаъолияти эҷодии адибон ҳунару маҳорат ва истеъдоди шоирии онҳо бояд ба ҷойи аввал гузошта шавад.

Директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмӣ методии Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ Наврӯзи Ҷумъамурод гуфт, ки китобҳои мазкур се навъ мешаванд: китобҳое, ки ҷанбаи иттилоотӣ доранд, китобҳои иттилоотӣ-дидактикӣ ва китобҳои иттилоотӣ-дидактикӣ, ки ба технологияи муосир иртиботманд мебошанд. Ҳангоми таълифи китобҳои ба истилоҳ насли нав ин се намуди китобҳои дарсӣ бояд ба эътибор гирифта шаванд.

Дар раванди таҳлилу баррасии китобҳои дарсӣ муаллифони китобҳои дарсӣ, адабиётшинос Мирзо Солиев ва забоншинос Олимҷон Қосимӣ фикру пешниҳодоти худро баён доштад.

Шодӣ РАҶАБЗОДА,
Хуршеда АЗИЗОВА,
«Омӯзгор»

Дар шаҳри Хоруғ оид ба ғизои мактабӣ ҷаласа доир шуд.

ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҲО ДОИР БА ОЛИМПИАДА

(Идома аз шумораҳои гузашта)

Машғулияти бисту дуюм (синфҳои 5-7)

346. Сухроб дар тахта мисолро оид ба зарб навишта, рақамҳои якхеларо бо ҳарфҳои якхела, рақамҳои гуногунро бо ҳарфҳои ҳархела иваз намуд: $\overline{cd} \cdot \overline{ab} = \overline{effe}$. Оё $\bar{y}$ ба хатой роҳ додааст?

347. 2001 адад дода шудааст. Маълум аст, ки суммаи дилхоҳ чортои онҳо мусбат аст. Оё суммаи ҳамаи ададҳо мусбат буданаш дуруст аст?

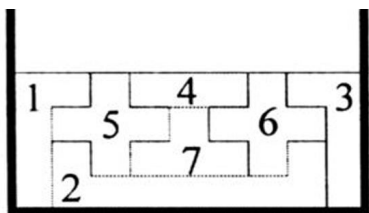
348. Дарозии қитъаи росткунҷашаклро 35%, васеии онро 14% кам карданд. Масоҳати росткунҷа чӣ қадар тағйир ёфтааст?

349. Дар адади 1089 суммаи рақамҳояшро ҳисоб карданд. Ин корро то ҳамаи вақт давом доданд, ки адади якрақама ҳосил нашуд. Ин кадом адад аст?

350. Зайнаб китобро барои 3 рӯз гирифт. Рӯзи якум $\bar{y}$ ними китоб, рӯзи дуюм $\frac{1}{3}$ -и саҳифаҳои боқимонда, рӯзи сеюм шумораҳои саҳифаҳои ба ними шумораи саҳифаҳои дар ду рӯзи аввал хондашударо хонд. Оё Зайнаб китобро дар се рӯз хонда тамома кардааст?

351. Маълум аст, ки вази 6 дона шуруп аз вази 7 дона меҳ бештар аст. Чӣ вазнинтар аст: 7 дона шуруп ё 8 дона меҳ?

352. Детал (ашё) ба қуттӣ аз боло ҷойгир карда шуда, ҳар як детал қатъи амудӣ аз боло ба поён равшон карда шудааст. Деталҳо бо кадом тартиб ҷойгир карда шудаанд? (Нигаред ба расм).

353. Агар шахси пеш аз шумо истода аз шахси пас аз шахси дар пеши шумо истода, баланд бошад, оё шахси пеш аз шумо истода аз шумо баландтар аст ё не?

354. Дар синф на камтар аз 50 хонанда таҳсил мекунад. Аз кори назоратӣ $\frac{1}{7}$ ҳиссаи хонандагон баҳои “5”, $\frac{1}{3}$ ҳиссааш – баҳои “4”, ними

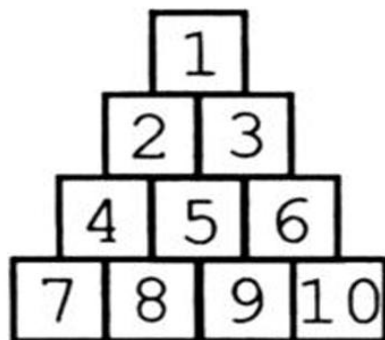
хонандагон – баҳои “3” гирифтанд. Хонандагони боқимонда баҳои ғайриқаноатбахш гирифтанд. Чанд нафар хонанда баҳои “2” гирифт?

355. Дар рақс ҳар як ҷавон бо 3 духтар, ҳар як духтар бо 3 ҷавон рақс кард. Дар рақс, ки бештар буд, ҷавонон ё духтарон?

356. Дар мактаб 33-то синф ва 1150 нафар хонанда ҳаст. Оё дар ин мактаб синфе ҳаст, ки дар он на камтар аз 35 хонанда мавҷуд бошад?

357. Росткунҷаи аз 26 гӯгирдҷӯби дороизаш 1 см сохташуда кадом масоҳати калонтаринро ишғол мекунад?

358. Аз 10 дона кубча аз нав пирамидае созад, ки шакли он мисли пешина монда, ҳар як кубча фақат ба кубчаи нав расад. (Нигаред ба расм).

359. Адади серақамае фикр карда шудааст, ки дар он ба дилхоҳ аз ададҳои 543, 142 ва 562 яке аз разрядҳо мувофиқ омада, ду разряди дигар мувофиқ намеояд. Кадом адад фикр карда шудааст?

360. Дар хучраи торик 10 дона тарбуз ва 8 дона харбуза мавҷуд аст. Чанд дона аз онҳо гирифтанд лозим аст, ки дар байни онҳо на камтар аз дуто тарбуз бошад?

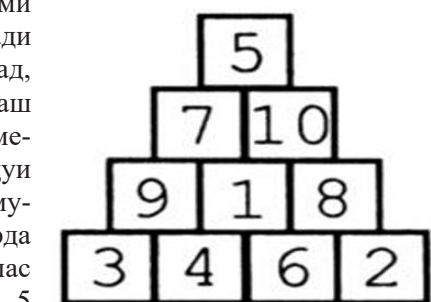
Ҳалли масъалаҳо ва нишондоди онҳо

346. Сухроб хато кардааст, чунки адади додашуда ба $1000e + 100f + 10\bar{f} + e = 11(91e + 10\bar{f})$ ба 11-кратӣ буда, ададҳои $\overline{ab}$ ва $\overline{cd}$ катӣ нестанд. 347. Ҳа. 1) Суммаи ҳамаи 2000 ададҳо мусбат аст, бинобар ин, дар байни онҳо ақаллан якто адади мусбат мавҷуд аст; 2) Мувофиқи шартӣ масъала 2000 адади боқимондаро чортоӣ ба гурӯҳҳо ҳамаи хел ҷудо кардан мумкин аст, ки суммаи ададҳо дар ҳар як гурӯҳ мусбат бошад.

348. Ба 16,1% зиёд шудааст. Дарозии росткунҷаи нав - 1,35х, бараш - 0,86у, масоҳаташ - 1,161ху мешавад. 349. 9. Суммаи рақамҳои 1089 ба 9

$(1+0+8+9=18; 1+8=9)$ баробар аст, пас суммаи адади 1089 ба 9-кратӣ мебошад. 350. Ҳа. Дар се рӯз Зайнаб $\left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{3}\right) + \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{3}\right) \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{2}(1 + 1 \cdot 3)\left(1 + \frac{1}{2}\right) -$

ҳиссаи китобро хондааст. 351. 8 шуруп, чунки як дона шуруп аз як дона меҳ вазнинтар аст. 352. $2 \rightarrow 7 \rightarrow 5 \rightarrow 6 \rightarrow 4 \rightarrow 1 \rightarrow 3$. 353. Ҳа. 354. Як нафар хонанда. Шумораи хонандагон дар синф ба 7, 2 ва 3 катӣ мебошад, чунки ин се адад байни ҳам сода мебошанд. Шумораи хонандагон ба 42 ҳам катӣ аст, аммо фақат якто чунин адад аз 50 хурд мебошад. 355. Бигзор, k -шумораи ҷавонон бошад, он гоҳ ҷуфти раққосон - $3k$ (ҳар як ҷавон бо се нафар духтар рақсид) мебошад. Бигзор, m шумораи духтар бошад, он гоҳ ҷуфти раққосон - $3m$ мебошад, чунки $3m = 3k$, $m = k$ мешавад. 356. Ҳа. Баръаксашро фарз мекунем: дар ҳар яке аз 33 синфи мактаб аз 35 нафар камтар хонанда ҳаст, он гоҳ дар ин мактаб на зиёда аз $34 \times 33 = 1122$ нафар хонанда мебошад, ки ин ба шарт мухолиф мебошад. 357. 42 см^2 . Масоҳати чунин росткунҷа ба $(13-a)a$ (a - дарозии он ва $11 \geq a \geq 7$ мебошад) аст. Ҳолатҳоро дида баромада, қимати хурдтаринро меёбем. 358. Ба расми нигаред. 359. 163. Агар рақами якуми адади матлуб 5 бошад, он гоҳ ё дуомаш 4 ё сеомаш 2 мешавад. Ҳардуи ин ҳолат ба мухолифат оварда мерасонад, пас рақами якум 5 мебошад. Ҳамаи хел муҳокимаронӣ карда, бовар ҳосил мекунем, ки рақами дууми ин адад 4, сеомаш 2 намешавад. 360. На камтар аз 10. Агар аз 10 камтар гирем, дар байни меваҳои гирифташуда метавонад, 8-то харбуза бошад, он гоҳ тарбуз дуто кам мешавад.

Мамадҷон МАҲКАМОВ,
профессори кафедраи методикаи
таълими математикаи
ДДОТ ба номи Садриддин Айний

Таҷриба дар физика: аз назария то амал

Физика илмест, ки ҷаҳони моро ифода мекунад – аз ҳаракати осонтарини як тӯб то неруи азими кайҳонӣ. Аммо фаҳмидани он танҳо аз китоб ва назария кофӣ нест. Таҷрибаҳои физикаро зинда мекунад. Онҳо ба хонандагон имконият медиҳанд, ки бо ҷашмонҳои худ равшанӣ ба табииро бинанд, бо дасти худ асбобҳоро истифода баранд ва боақлона ҳуҷраи бароранд. Ҳар як таҷриба мисли як саёҳат ба дунёи кашфиёт аст, ки шавқу ҳавасро бедор мекунад, фикрро ва таҳлилро рушд медиҳад.

Гузариши таҷрибаҳо на танҳо дониши назариявиро мустақкам мекунад, балки малақаҳои амалиро низ инкишоф медиҳад: чен кардан, муқоиса кардан, сабт ва таҳлили натиҷаҳо. Онҳо, ҳамчунин, қори даставӣ, масъулият ва маҳорати ҳалли масъалаҳоро таъмин мекунад.

Таҷрибаи 1. Зичии моеъ

Бо як таҷрибаи одӣ мо нишон медиҳем, ки зичии моддаҳо чӣ гуна ба рафтори онҳо таъсир мекунад. Се моеи маъмул – об, равшан ва асал ба мо имкон медиҳанд, ки ин падидаҳо бо ҷашми худ бубинем.

Маводи даркорӣ: Як зарфи шаффоф (истакон ё банка), об, равшан растани, асал, 3 катра ранг (ихтиёрӣ) барои ҳар моеъ, қошук.

Аввал обро ба зарф мерезем ва як катра ранг илова мекунем (масалан, кабуд), то шинохтанаш осон шавад. Баъд равшанӣ растаниро бо эҳтиёт ба болои об мерезем. Агар хоҳед, метавонед онро низ ранг кунед (масалан, ранги зард). Ниҳоят, асалро бо эҳтиёт болои равшан мерезем.

Натиҷа:

Шумо хоҳед дид, ки моеъҳо ба се қабат ҷудо мешаванд: Поён – асал (зичии зиёд), миёна – об (зичии миёна), боло – равшан (зичии кам).

Онҳо бо ҳам омехта намешаванд ва ҳар кадом дар ҷойи худ мемонанд.

Чаро ин тавр мешавад?

Ҳар модда зичии муайян дорад:

Асал – зичии тақрибан 1,41 г/см³Об – зичии тақрибан 1 г/см³Равшан – зичии тақрибан 0,91 г/см³.

Моддаҳои сабуктар (бо зичии камтар) дар болои моддаҳои вазнинтар (бо зичии зиёдтар) қарор мегиранд. Ҳамин аст, ки мо равшанро дар боло, обро дар миёна ва асалро дар поён мебинем. Ин қабатҳо метавонанд муддати зиёд бе омехта шудан бимонанд – агар шумо онҳоро тақсон надиҳед!

Чӣ мефаҳмем?

Ин таҷриба ба мо нишон медиҳад, ки зичӣ танҳо як рақам нест, балки хусусияте аст, ки вазъи моддаро дар муҳит муайян мекунад. Аз ҳамаи са-

баб аст, ки баъзе моддаҳо болои якдигар «шино» мекунад, дар ҳоле ки дигараш ба поён фуру меравад.

Дар табиат чӣ гуна аст?

Дар кӯлҳое, ки обҳои гарм ва хунук омехта мешаванд, ё дар баҳрҳое, ки оби дарё бо оби шӯр бармехӯрад, маҳз ҳамаи ин принсипи зичӣ қори худро мекунад. Қабатҳо ҳосил мешаванд, ки ҳар кадом хосиятҳои худро доранд.

Таҷрибаи 2. Фишори ҳаво

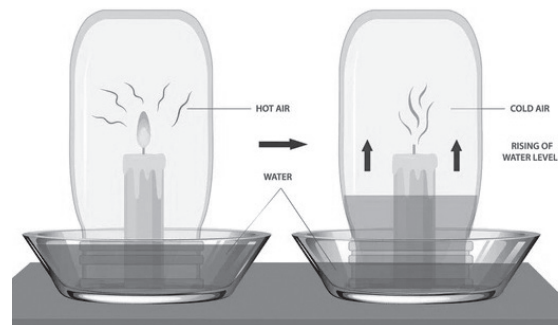
Маводи даркорӣ: Як шамъча, табақча, каме об, як зарфи шишагӣ (масалан, банка).

Чӣ гуна таҷрибаро иҷро мекунем?

Шамъро дар маркази табақча мегузорем. Обро то сатҳи 1-2 см ба коса мерезем, то поёни шамъ дар об бошад. Шамъро фурузон мекунем. Зуд зарфи шишагиро чаппа карда, рӯи шамъ мемонем, то ки онро ихота кунанд.

Чӣ ҳолат рух медиҳад ва чаро?

Шамъ сӯхта, пас аз чанд сония хомӯш мешавад. Аммо пас аз хомӯш шудани он, мо як воқеаи аҷибро мебинем: об аз коса ба даруни зарф кашида мешавад ва сатҳи он дар дохили зарф баланд мегардад. Ин равшанӣ ба назар одӣ менамояд, вале дар асл, як наму-

шавад, ки фишори дохили зарф паст гардад.

Фишори ҳаво (атмосфера) аз берун ба рӯи об фишор меорад ва обро ба зарфи фишораш паст ворид мекунад.

Бо як шамъча, зарф ва каме об мо метавонем қонуни муҳимми табиатро дарк кунем. Барои ҳамаи, дарсҳои физика бояд бештар бо чунин таҷрибаҳо пурмуҳтаво гарданд, то ки шавқу донишмӯзонро бедор намоянд.

Таҳияи И. АБДУЛЛОЕВ,
«Омӯзгор»

БИСТСОЛАИ ОМӢЗИШ ВА РУШДИ ФАНӢОИ ТАБИАТШИНОСӢ, ДАҚИҚ ВА РИӢЗӢ ДАР СОӢАӢОИ ИЛМУ МАОРИФ

Оғоз

Маориф ҳамчун соҳаи афзалиятнок ва муҳими кишвар маҳсуб ёфта, дар ҷумҳурии баҳри баланд бардоштани сатҳи сифати таълим ва татбики илм дар истехсолот мунтазам тадбирҳои судманд андешида мешавад. Зеро бо рушди бомаром соҳаи маорифи мамлакат ба марҳалаи нави пешрафт ворид гардида, сатҳи зиндагии мардум ва обрӯю нуфузи Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳон боз ҳам баландтар мешавад. Маҳз бо кашфиёту ихтироъ ва пажухишҳои бунёдӣ метавон дар замони муосир мавқеи шоиста пайдо намуд ва дар ин миён зарур аст, ки ба омӯзиши фанҳои дақиқ дар муассисаҳои таълимӣ диққати махсус зоҳир карда шавад. Аз ин ҷост, ки бо дастури Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон солҳои 2020-2040 «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаҳои илму маориф» эълон гардид, ки қадами устувор дар пешрафти соҳаи маориф ба ҳисоб меравад. Пешвои миллат дар Паёми хеш ба Маҷлиси Олӣ (26.12.2019) ба масъулин супориш дода, таъкид карданд: «...назорати азҳудкунии донишҳои замонавиро пурзӯр гардонид, наврасону ҷавононро ба мутолиаи китобҳои бадеиву илмӣ ташвиқ намоянд, қобилияти эҷодии онҳоро тақвият бахшанд ва ба таълими фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ тавачҷуҳи бештар зоҳир намоянд. Вобаста ба ин, пешниҳод менамоям, ки ба хотири боз ҳам беҳтар ба роҳ мондани омӯзиши илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ, инчунин, барои тавсеаи тафаккури техникаи насли наврас солҳои 2020-2040 «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» эълон карда шаванд. Ҳамин ташаббуси Сарвари давлат марҳалаи навро ба омӯзиши фанҳои дақиқ дар муассисаҳои таълимӣ боз намуд ва дар доираи он аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дар сатҳи баланд роҳандозӣ намудани омӯзиши фанҳои дақиқ нақшаи чорабиниҳо барои солҳои 2020-2025 оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» қабул гардидаву қорҳои зиёде анҷом дода шудаанд.

Таъмин бо кабинетҳои фанӣ ва озмоишгоҳҳои таълимӣ

Барои самаранокӯ ҳадафманд роҳандозӣ гардидани дарсоҳ зарур аст, ки заминаҳои моддию техникаи муассисаҳои таълимӣ бо таҷхизоти замонавӣ таъмин карда шаванд, зеро омӯзиши фанҳои дақиқ бештар ҷанбаи амалӣ дошта, бо истифода аз техникаву технология, воситаҳои аъёнӣ ва маҳлулҳои химиявӣ сурат мегиранд. Бинобар ин, аз ҷониби Вазорати маориф ва илм ҷиҳати таъмин намудани муассисаҳои таълимӣ бо кабинетҳои фанӣ ва озмоишгоҳҳои таълимӣ қорҳои зиёде ба сомон расонида шудааст. Ба таъкиди сардори раёсати таҳсилоти миёнаи умумии Вазорати маориф ва илм Шарофиддин Асомидинзода, соли 2024 аз 2056 кабинети фаннии банақшагирифташуда аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурии ва муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 2108 адад кабинет харидорӣ карда шудааст, ки 102,5% иҷрои нақшаро ташкил медиҳад. Аз ҷумла, соли 2024 дар шаҳри Душанбе 110 адад (112,2%), Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 122 адад (81,9%), вилояти Сугд 667 адад (105,2%), вилояти Хатлон 858 адад (108,5%) ва дар шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурии 351 адад (91,4%) таъмин гардидааст.

Сардори раёсати илм ва инноватсияи Вазорати маориф ва илм Аҳмадҷон Раҳмонзода зикр намуд, ки дар доираи татбиқи омӯзиши фанҳои дақиқ дар мактабҳои олии кишваряк қатор қорҳои анҷом пазируфтанд. Аз ҷумла, дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ 16 озмоишгоҳи таълимӣ, дар Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур 67 озмоишгоҳи таълимӣ, парки технологӣ, 2 хоҷагии таълимӣ таҷрибавӣ, 12 маркази компютерӣ, 3 маркази интернетӣ, 15 озмоишгоҳи илмӣ таълимӣ фаъолият доранд. Дар Донишқадаи энергетикаи Тоҷикистон

лини тоҷик дар доираи фанҳои дақиқ донишномаҳои «Кайҳон», «Парандаҳо», «Ҳайвоноти ширхӯр», «Техника», «Ҷуғрофия», «Саёҳатнома», «Ахтарони илм», «Ахтаршиносӣ», «Сайёраи замин», «Ихтирооти инсон», «Унсурҳои кимиёвӣ» ва «Ҳашарот»ро, ки дар маҷмӯъ, 12 ададро ташкил медиҳанд, ба нашр расонида шуд.

Тақвияти фаъолияти маҳфилҳо ва иштирок дар олимпиадаҳо

Фаъолияти маҳфилҳо дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ тақвият ёфта, дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурии дар назди 84 муассисаи таҳсилоти иловагӣ ва муассисаҳои таҳсилоти

рисолаҳои илмӣ таъсис дода шуда, таълабот нисбат ба раванди таҳия ва ташхиси илмӣ диссертатсияҳо пурзӯр гардидааст, ки ба татбиқи илм дар истехсолот тақони ҷиддӣ мебахшад. Барои тайёр намудани кадрҳои сатҳи баланди илмӣ дар назди Агентии амнияти химиявӣ, биологӣ, радиатсионӣ ва ядроии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ва сохторҳои он 5 шурои диссертатсионӣ, аз ҷумла, 2 шурои диссертатсионии Федератсияи Россия фаъолият намуд.

Дар соли 2024 ду шурои диссертатсионӣ аз рӯи ихтисосҳои нодири самти илмҳои техникаӣ ва технология

Қадамҳои ҷиддӣ дар омӯзиши фанҳои дақиқ

167 адад номгӯи дастгоҳу таҷхизот, лавозимоти таълимӣ ва иттилоотӣ коммуникатсионӣ ташкил гардидааст. Илова бар ин, дар назди Маркази рушди истеъдодҳо ва парки технологияи донишқадаи мазкур 5 адад лавҳаи озмоишӣ амалкунандаи худсохт ба фаъолият шурӯъ кард. Дар Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М. Назаршоев 3 озмоишгоҳ - «Петрография ва минералогия», «Конҳои канданиҳои фойданок ва таҳлили таҳшин (шлих)», «Суфтакунӣ (шлифование) ва коркарди санг» ва Маркази системаи иттилоотӣ кӯҳи-геологӣ сохта шуда, 2 озмоишгоҳ бо асбобҳои муосир ҷиҳозонида шудаанд.

Таҷдиди стандарту барнома ва китобҳо

Таҷдиди назар намудани стандарт, нақшаю барномаҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ ва маводи ёрирасон оид ба фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ ва омӯзиши муқаммалӣ силсилаи равия ва дурнамои зиёд намудани соатҳои таълимӣ аз омилҳои баланд гардидани сатҳи сифати таълимӣ ба ҳисоб меравад. Ба таъкиди Ш. Асомидинзода, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таҷдиди назар намудани стандарт, барнома ва нақшаи таълимӣ дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот ба мақсади ба синфҳои таълими равия ҷудо намудани хонандагон ба амал баровардани дифференциатсияи таҳассусӣ (тафриқа, яъне, гурӯҳбандии фанҳо аз рӯи равия) ва фардикунонии таълим, фароҳам овардани шароити мусоид барои сайқал додани малакаю истеъдод, азҳуд кардани дониш аз рӯи равияи табиӣ-риёзӣ ва технологӣ, ташаккули афкори шахсии хонанда ва татбиқи ҳадафҳои «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» эълон намудани солҳои 2020-2040» «Нақшаи таълимии синфҳои таълимашон равиявӣ»-ро таҳия ва бо қарори ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илм аз 29.08.2022, №12/18 тасдиқ ва бо фармониши вазири маориф ва илм аз 13.09.2022 №1341 мавриди амал қарор дод. Дар баробари ин, дар ҳамкорӣ бо шарикони рушд, дар доираи лоиҳаи «Таҳкими муносибати босалоҳият ва истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар раванди таълими фанҳои дақиқ ва риёзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳияи китобҳои насли нав ба роҳ монда шуда, баъди натиҷаи мусбатӣ озмоиш мавриди истифодаи умумӣ хонандагон гардонид мешавад.

Омӯзгорону устодон соли 2024 16 номгӯи дастури таълимӣ ва воситаҳои таълимиро таҳия намуданд. Ҳамчунин, аз тарафи Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи мил-

миёнаи умумӣ 9298 маҳфили равияи табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ, ба монанди ««Экологони ҷавон», «Гулпарварӣ», «Гиёҳшиносӣ», «Табиатшиносони ҷавон», «Математикони ҷавон», «Техникони ҷавон», «Ихтироъкорони ҷавон», «Физикони ҷавон», «Химикони ҷавон» ва «Барномасозони ҷавон» бо фарогирии 115528 нафар хонанда ташкил карда шудааст.

Дар баробари ин, ҷиҳати вусъати омӯзиши фанҳои дақиқ олимпиадаҳои гуногун баргузор мегарданд, ки ба дарёфти хонандагонӣ лаёқатманду ихтироъкору наовар мусоидат мекунанд. Дар ин самт, толибилмони тоҷик дар озмунҳои бонуфузи байналмилалӣ иштирок намуда, ба дастовардҳои назабрас ноил гардидаанд.

Тавачҷуҳ ба омӯзиши фанҳои дақиқ дар мактабҳои олии

Барои дар сатҳи баланд ба роҳ мондани омӯзиши фанҳои дақиқ ҳамкориҳои мактабҳои олии бо қорхонаву ташкилотҳои дохилӣ хориҷӣ густариш ёфтааст. Дар ин маврид А. Раҳмонзода қайд кард, ки Донишгоҳи давлатии Данғара бо қорхонаи муштараки Тоҷикистону Чин «Чунтай-Данғара Син-Силу Текстил», Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо қорхонаи сементи шаҳри Душанбе, қорхонаи алюминийи шаҳри Турсунзода бо комбинати металлургии шаҳри Ҳисор ва Маркази барқу гармидиҳии шаҳри Душанбе, Донишқадаи кӯҳи металлургии Тоҷикистон бо 65 қорхонаи саноатӣ, Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар шаҳри Исфара бо 20 қорхонаи саноатӣ дар самти таҷрибаомӯзии донишҷӯён ва пас аз хатм бо ҷойи қор таъмин намудани онҳо қарордодҳои тарафайн ба имзо расонида шудаанд.

Ба омӯзишу таҳқиқи илмҳои бунёдӣ низ диққати махсус зоҳир гардида, шуроҳои нав ва муштараки дифои

таъсис дода шуд. Ба ин маънӣ, дар соли 2024 ба комиссия 458 парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсияи ворид гардидааст, ки аз ин 198 адад ё 43,2% ба самти фанҳои табиӣ рост меояд, ки дар қиёс ба солҳои пешин зиёд гардидааст.

Маъхазҳои электронӣ

Барои расидан ба ҳадафи дарпешгузошта дар ин самт ташкил намудани адабиёти дарсии электронӣ аз фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ муҳим мебошад. Бинобар ин, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таҳким бахшидани пойгоҳҳои электронӣ як қатор қорҳои ба сомон расонидааст. Ба ин мазмун дар сомонии расмӣ Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон 500 дастуру китоб ва маводи танзимкунандаи соҳа баҳри истифодаи устодону омӯзгорон қарор дорад. Дар сомонии Маркази ҷумҳуриявии технологияи информатсионӣ ва коммуникатсия (www.mjtik.tj) дар зиёда аз 3000 дарси видеоӣ ва маводи таълимӣ ҷойгир карда шудааст, ки дар истифодаи омӯзгорон қарор дорад.

Анҷом

Шоистваи таъкид аст, ки татбиқи «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаҳои илму маориф» қадами устувор дар роҳи татбиқи илм дар истехсолот ва барои расидан ба ҳадафи қоруми миллий – саноатикунони босуръати кишвар мебошад. Зарур аст, ки устодону омӯзгорон ва муҳаққиқону пажухишгарон фаъолияти хешро боз ҳам тақвият бахшанд ва бо дарсоҳи рангину ҷолибу омӯзанда шавқу рағбати хонандагону донишҷӯёнро ба омӯзиши фанҳои дақиқ бештар намоянд ва мутахассисони донишманд ва ихтироъкору наоварро ба қамол расонанд.

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

Дар шаҳри Душанбе Форуми пешазқонфронсии «Занон дар ҳифзи пирияхҳо» доир шуд.

БАРРАСӢ

Аз фаъолияти
китобхонаҳои мактабӣ

Соли 2025 дар вилояти Хатлон «Соли фарҳанги китобхонӣ» эълон шудааст. Дар ин радиф бояд китобхонаҳо, хусусан, китобхонаҳои муассисаҳои таълимӣ бо шароити зарурӣ таъмин бошанд ва барои ҷалби бештари хонандагон ба китобхонӣ чораҳои дахлдор андешида шаванд. Вобаста ба ин, бо шароити китобхонаҳои муассисаҳои таълимии якҷанд шаҳру ноҳия шинос шудем.

Калонтарин мактаб дар шаҳри Кӯлоб МТМУ №2 ба номи Бобочон Ғафуров дорои китобхона бо фонди 16632 адад китоби дарсӣ, 2 ҳазор китоби бадеӣ ва 5 ҳазор нусха китоб бо дигар забонҳо аст. Хонандагон китобхоро дастрас карда, ба хона барои мутолиа мебаранд. Ба таври электронӣ дастрас кардани китобҳо аз мушкилоти китобхонаи мактаб мебошад. Ба гуфтаи Сайёра Раҳмонзода, директори мактаб, онҳо барои баргараф намудани мушкилоти мазкур китобхонаро бо интернет пайваст намуда, 4 адад компютер харидорӣ намуданд.

Дар китобхонаи мактаби №10-и шаҳри Кӯлоб 400 адад китоби бадеӣ мавҷуд аст. 600 нафар хонанда аз ӯ китобхонаанд. Барои хондани китобҳо 6 мизу курсӣ мавҷуд аст, вале вобаста ба истифодаи технологияи муосир ва дастрасии шакли электронии ягон китоб мавҷуд набуд. Ин дар ҳолест, ки тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2011 «Дар бораи Консепсияи ташаққули ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 августи соли 2022 «Дар бораи Консепсияи гузариш ба таҳсилоти рақамӣ барои давраи то соли 2042» бояд мактабҳо бо китобхонаи электронӣ таъмин бошанд. Барои ин меболад китобхона ҳадди ақал бо компютер таъмин гардад.

Дар муассисаи таълимии №53-и шаҳри Кӯлоб (директораш Рафоат Воҳидова) аз сабаби хурд будани утоқи китобхона китобҳои фаннӣ дар ҳуҷраи дигар нигоҳдорӣ ме-

шаванд. Китобхонаи мактаб дорои 3 ҳазор китоби бадеӣ аст. Аз шумораи 2530 хонанда зиёда аз 500 нафар аз ӯ ҳастанд. Дар давоми сол 200 адад адабиёти тозанафр харидорӣ шудааст. Дар мавриди дастрасӣ ба шакли электронии китобҳо ва феҳристи онҳо дар компютер коре анҷом дода нашудааст. Дар китобхона ягон компютер мавҷуд набуд.

Дар китобхонаҳои муассисаҳои таълимии ноҳияи Восеъ низ самти китобдорӣ аз камбудихо ҳолӣ нест. Мактаби №1, ки дар маркази ноҳия ҷойгир аст, шакли электронии ягон китоб мавҷуд нест.

Наргис Сайлонова гуфт, ки барои ташкили китобхонаи электронӣ аз курси алоҳида гузаштааст ва дастрасӣ ба китобҳои электронӣ тақозои замон аст.

Дар китобхона ҳатто як компютер мавҷуд нест. Барои хондан 6708 адад китоби бадеӣ мавҷуд буда, тариқи аксия аз ҷониби омӯзгорону хонандагон тақрибан 1000 адад китоб ҷамъоварӣ шудааст. Аммо бар замми ин, норасоии адабиёти тозанафр ва китобҳои тавсиявӣ барои озмунҳо ба ҷашм мерасанд.

Меҳринисо Сафарова, мудири китобхонаи муассисаи таълимии №22, ки макони зисти ӯ наздики 25 километр аз маркази ноҳия дур аст, иттилоъ дод, ки бинобар норасоии адабиёти бадеӣ, хусусан, адабиёти тозанафр ва мавҷуд набудани китобхонаи электронӣ хонандагони худро ба Китобхонаи вилоятии ба номи Садриддин Айнии шаҳри Кӯлоб, Китобхонаи миллии Тоҷикистон ва дигар китобхонаҳо аз ӯ кардаанд. Китобхонаи мактаб низ дар як ҳуҷраи хеле танг ҷойгир аст, бинобар ин, хонишҳои бадеӣ рӯзҳои шанбе дар синфҳо гузаронида мешаванд.

Хангоми ворид шудан ба китобхонаи №39-и ноҳияи Муъминобод 3 нафар толибилм машғули хондани китоб буданд. Оростамои Раҷабалӣ, мудири китобхона дар суҳбат зикр намуд, ки 4 нафар хонандаи мактаб дар даври дуҷуми Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» иштирок карданд. То ҷойи имкон хонандагон бо адабиёти зарурӣ таъмин буда, маҳфилҳои китобхонӣ роҳандозӣ

шудааст. Аммо норасоии китобҳои бадеӣ ҷой дошта, шакли электронӣ асарҳо мавҷуд нест. Фаррух Исмоилов, директори мактаби мазкур, иброз дошт, ки барои ташкили китобхонаи электронӣ сабъю кӯшиш мекунад.

Китобхонаи мактаби №1-и ноҳияи Муъминобод (мудири китобхонааш Бозорова Безода) 12 ҷойи нишаст ва наздики 10 ҳазор китоби бадеӣ дорад. Давоми соли хониш 200 адад китоби бадеӣ ба китобхона дастрас шудааст. Рӯзҳои шанбе хонишҳои бадеӣ гузаронида мешаванд. Аммо китобҳои бадеӣ дар мактаб мавҷуд нест.

Хулоса, бояд кайд кард, ки вазъи китобдорӣ дар шаҳру навоҳии зикргардида хуб аст, вале на доштани шакли электронии асарҳо, ки имрӯз техникаву технология рушд кардааст ва имкони дастрасӣ мавҷуд аст, аз мушкилоти китобхонаҳои мактабҳо маҳсуб меёбад. Дар зимн, таъмин намудани китобхонаҳо бо компютер ва барӯйхатгирии асарҳо аз вазифаҳои муҳими муассисаҳои таълимист.

Худодод ИСЛОМ,
«Омӯзгор»

КАБИНЕТИ ФАННӢ

Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 ноябри соли 2017, №544 «Барномаи давлатии таъмини муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бо кабинетҳои фаннӣ ва озмоишгоҳҳои мучахҳази таълимӣ барои солҳои 2018-2020» қабул гардидааст. Ин тадбир саривактӣ буда, барои рушди бемайлони сохтори кабинетҳои фаннӣ дар муассисаҳои таълимӣ мусондат хоҳад кард.

Кафолатбахши
дониши хонандагон

Мавриди зикр аст, ки кабинетҳои фаннӣ-таълимӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ бояд ба рушди фарҳанги шахсии хонандагон, баланд бардоштани сатҳи сифати дониш ва самаранокии раванди таълиму тарбия мусондат кунанд. Мучахҳазгардонӣ ва ороиши кабинетҳо бояд ба талаботи зебоипарастӣ, беҳдоштӣ ва таълимӣ раванди таълим мувофиқ буда, тибқи талабот истифода шавад. Кабинети фаннӣ дар асоси номгӯи навъҳои асбобу анҷоми таълимӣ-аёнӣ барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ кардааст, ҷиҳозонида мешавад. Аммо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва касбӣ машғулиятҳои фанни адабиёт дар руҳияи эҳтироми арзишҳои миллӣ, ғояҳои ватандӯстӣ ва инсондӯстӣ ба роҳ монда мешаванд.

Кабинети фаннӣ синфхонае мебошад, ки бо асбобҳои аёнӣ, воситаҳои зарурии таълимӣ ҷиҳозонида шуда, дар он машғулиятҳои синфӣ ва дигар ҷорабинҳои таълимиву тарбиявӣ гузаронида мешаванд. Агар кабинети фаннӣ хуб таҷҳизонида шуда бошад, дар он маҳсули эҷодии омӯзгорону хонандагон васеъ истифода шавад, метавон ба натиҷаҳои дилхоҳ комёб гашт. Аз тарафи дигар, кабинети таълимӣ барои омӯзгор озмоишгоҳе мебошад, ки ба ӯ дар тайёр кардани дарс, дарёфти усулҳои фаъоли таълим ёрӣ расонида, вақтро сарфа ва азхудкунии фанни таълимиро ба хонанда осон мегардонад. Яъне, самаранокии дарсҳои кабинетӣ дар он аст, ки азхудкунии дарсҳо беҳтар ва шавқу хаваси хонандагонро нисбат ба ин фанни таълимӣ афзун мегардонад. Чунки дарс агар аз тарафи омӯзгор бо тайёрии пухта ва шавқовар гузаронида шавад, натиҷаи хуб хоҳад дод.

Барои ташкил намудани кабинетҳои фаннӣ дар муассисаҳои таълимӣ чунин амалхоро иҷро кардан зарур аст:

- интихоби синфхонаи мувофиқ барои кабинети фаннӣ;
- харидорӣ таҷҳизоти таълимӣ ва техникаи барои кабинет зарур.
- Кабинети фаннӣ бояд ба таври зайл мучахҳаз гардонида шавад:
 - ташкили ғушаи қорҳои санҷишии хонандагон;
 - воситаҳои техникаи замонавӣ (тахтаи электронӣ, компютер, телевизор, видео-дискҳо);
 - номгӯи китобҳои дарсӣ ва дидактикӣ (дастурҳои методӣ-таълимӣ, барномаҳо ва дастуру фармонҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ғайра);
 - аёният: ҷадвалҳо ва мусаввараҳо;
 - ғушаи матбуот (рӯзнома, маҷаллаҳо);
 - намунаи беҳтарин қорҳои эҷодии хонандагон.

Барои дуруст истифода бурдани кабинети фаннӣ роҳбари кабинетро зарур аст, ки нақшаи қорҳои онро барои як соли таҳсил тартиб дода, дар асоси он фаъолият намояд.

Маълум аст, ки ҳар як кабинети фаннӣ вазифаҳои худро дорад. Аз ҷумла, кабинети адабиёт чунин вазифахоро бояд иҷро намояд:

- ташкил ва гузарондани машғулиятҳои синфӣ (дарсҳо);
- ташкили ҳамаи навъҳои қорҳои беруназсинфӣ (маҳфилҳо, конференсияҳо, озмунҳо...);
- ташкили баргузори машваратҳои омодагӣ ба имтиҳонот.

Бовар дорем, ки дар сурати ташкил ва фаъолият кардани кабинетҳои фаннӣ самари таълими фанҳои таълимӣ беҳтар мегардад.

Зайниддини АБДУЛҲАМИД,
омӯзгори МТМУ № 98-и
ноҳияи Сино, номзади илмҳои филологӣ

ТАЪТИЛИ ТОБИСТОНА

Масъулияти
волидон меафзояд

Таътили тобиستона давраест, ки хонандагон аз таҳсил озод мешаванд ва вақти зиёдро дар хона ё берун аз он мегузаронанд. Мутаассифона, баъзе волидайн бо сабаби серқорӣ ба тарбияти фарзандон камтар таваҷҷуҳ мекунанд. Ин метавонад ба беинтизомӣ, таъсири манфии муҳити беруна ва ҳатто ба мушкилоти иҷтимоӣ оварда расонад. Аз ин рӯ, нигоҳ доштани робитаи наздик бо фарзандон ва таъмини амнияти онҳо муҳим аст. Воқеан, чӣ гуна метавон тарбия ва назоратро дар таътил ташкил кард? Бешубҳа, аввалин ҷизе, ки аз мо таваҷҷуҳ металабад, нигоҳубини амният ва саломати фарзандон аст. Пеш аз ҳама, волидайн бояд фарзандонро бо қоидаҳои бехатарӣ дар роҳ, дар хона ва дар ҷойҳои ҷамъиятӣ шинос кунанд. Машғулиятҳо дар назди ҳавз, дар кӯча ё дар табиат бояд таҳти назорат бошанд. Гум шудани кӯдакон ва ғарқ шудани онҳо дар об ё дучори садама шудан маҳз аз беэҳтиётӣ волидон сар мезананд. Таъмини саломати кӯдакон бо додани ғизои солим ва назорат ба тозагӣ ва гигиена низ муҳим аст.

Дар таътили тобиستона нигоҳ доштани речаи муайян кумак мекунад, ки фарзандон вақти худро дуруст ташкил кунанд. Вақти муайяни хоб, истироҳат, бозӣ ва машғулиятҳои таълимӣ бояд муқаррар шаванд. Хангоми истироҳат дар дехот ё шаҳр, ташкили

фаъолияти ҷисмонӣ, аз қабилӣ машқҳо ё варзиш хеле фойданок аст.

Тарбияи ахлоқӣ ва маънавӣ омилҳои муҳиммest, ки дар давраи таътил аз оила таваҷҷуҳи хосса металабад. Волидайн бояд дар таътил низ аҳамияти тарбияи ахлоқиро фаромӯш накунанд. Суҳбатҳо дар бораи одоб, масъулият ва эҳтиром ба калонсолон бояд пайваста идома ёбанд.

Таваҷҷуҳ ба рушди маърифатӣ, аз ҷумла, мутолиаи китобҳо, омӯзиши забонҳои хориҷӣ ё иштирок дар маҳфилҳои фарҳангӣ низ метавонад ба рушди шахсият мусондат кунанд.

Барои тақмили малакаҳои эҷодӣ, волидайн метавонанд кӯдаконро ба маҳфилҳои санъат, рассомӣ ё ҳунарҳои мардумӣ ҷалб намоянд. Омӯзиши малакаҳои рӯзгор, ба мисли пухтупаз, боғдорӣ ё коркарди ашёи дастӣ на танҳо вақти холиро пур мекунад, балки ба худидоракунии мустақилияти кӯдакон мусондат мекунад.

Хулоса, тарбият ва назорати хонандагони мактаб дар таътили тобистона аз волидайн масъулияти калон талаб мекунад. Муҳим аст, ки кӯдакон донанд на танҳо истироҳат кардан, балки малакаҳои навро омӯختан, масъулияти шахсино дарк намудан ва аз таъсири манфии муҳити беруна эмин будан ҳам муҳим аст. Ташкили дурусти речаи рӯз ва иштироки фаъолони волидайн кумак мекунад, ки таътил барои кӯдакон пурмаъно ва бехатар гузарад.

Маҳмудҷон ГУЛМАТОВ,
омӯзгори таърих ва ҳуқуқи
МТМУ №2-и ноҳияи Кубодиён

СИМО

Аз омӯзгор буданам ифтихор дорам

Инсон аз хурдӣ ба интихоби ин ӯ он касб майл пайдо намуда, дар ин ҷода азму талош менамояд. Сайаҳмад Чамолов низ пешан омӯзгориро хангоми мактабҳои интихоб карда буд.

- Омӯзгор мешавам, - ҷавоб меод бо қатъият ба онҳое, ки оид ба касби интихобнамудааш аз ӯ мепурсиданд. Ниҳоят соли 1972 мактаби №3-и деҳааш – Ҳақимии ноҳияи Нурободро бо баҳои хубу аъло хатм намуд. Мувофиқи завқу хоҳиши худ ҳуҷҷатҳояшро ба факултети индустриалӣ-педагогии Институти педагогии ба номи Т. Г. Шевченко (ҳоло ДДОТ ба номи Садриддин Айни) супорид. Шавқу шӯри ҷавонӣ, лаҳзаҳои шиносӣ бо ҳамсабақҳо аз тамоми ғўшаву канори ҷумҳурӣ барояш хеле хушоянду гуворо буд. Рафиқони нав пайдо кард. Тули як сол ба хонаҳои ҳамкурсону дўстон рафтуомад, дидору гуфтугӯ бо волидону наздикони ҳамсабақон ба ӯ таъсири мусбат расонид, ба қавле, ҷаҳонбинияш васеъ гардид. Охир, аз як деҳаи дури кўхистон омадаву ба фазои гуворони фарҳангӣ ҳамоҳанг гардидан кайфияти дигаре дошт. Машғулиятҳоро саривақт аз худ карда, дар қатори аълоҳонро ҷой гирифт. Баъди хатми курси якум бо даъвати комиссариати ҳарбӣ хидмати Модар – Ватанро ба ҷо овардан лозим омад.

Ба сафи аскарӣ пазируфта шуд ва хидматро солҳои 1973-1975 дар шаҳри Краснодар Федератсияи Россия муваффақона ба анҷом расонид. Он ҷо ду соли расо обутоб ёфт, рафиқони нав пайдо кард. Ба ин васила, забони русиро низ хуб азбар намуд. Ниҳоят ба Ватан баргашт. Боз ба фазои донишқадаи дўстдоштааш ворид гардид. Азбаски дар деҳа зиндагӣ мекарду ба қорҳои хона бештар ёри додан зарурат меомад, таҳсилро ба таври ғоибона идома дод.

Солҳо турнаосо гузаштанду донишқадаҳо хатм кард. Дар деҳа ба омӯзгори тарбияи ҷисмонӣ эҳтиёҷ доштанд. Ӯ ин касбро интихоб ва ба хоҳири тақмил додани ин фанни «аз назарҳо дур» камари ғиммат бааст. Дар баробари омӯзиши ин касби ба саломатии ҳар як нафар нафъовар, дар ҷорабиниҳои деҳа, аз ҷумла, баргузориҳои ҷашнҳои навроӣ саҳми босазо мегузошт. Шогирдони зиёдеро тарбия карда, нозуқиҳои касбашро омӯзонд. Инак омӯзгор С. Чамолов 53 сол боз омӯзгори тарбияи ҷисмонӣ асту ба иқрори ҳадаш, бештар аз 40 нафар шогирдаш касби ӯро пеша кардаанд.

Дар давоми фаъолияти кориаш омӯзгор С. Чамолов ба ташкил кардани дастаҳои волейболбозон дар деҳа ва мактаб саҳм гузошт. Дар мусобақаҳои ноҳиявӣ минтақавӣ ва ҷумҳуриявӣ шогирдонаш оид ба ин намуди варзиш ширкат варзида, ба қомебиҳо ноил гардиданд. Аз ҷумла, худ муаллим соли 1985 дар дастаи волейболбозони ташкилкардаи байни омӯзгорони ноҳияҳои тобеи марказ ширкати фаъолна варзид ва тими онҳо сазовори ҷойи сеюм гардид.

Омӯзгори варзиш С. Чамолов ба ин ҳама қаноат накарда, ҳамчун ташаббускор ва тарғибгари тарзи дурусти ҳаёти солим имсол аз ҳисоби духтарони синфҳои 8-10 дар мактаб (ибора аз ҳафт нафар) дастаи волейболбозонро ташкил кард. Онҳо ба қарибӣ дар мусобақаи ноҳиявӣ ширкат варзида, сазовори диплом ва тухфаи хотиравии раиси ноҳия гардиданд.

Оилаи омӯзгор С. Чамолов дар миёни аҳолии деҳа ҳамчун оилаи намунавӣ низ ном баровардааст. Ӯ соҳиби панҷ писар ва як духтар буда, онҳоро дар руҳияи ватандӯстӣ ва содиқ будан ба арзишҳои миллӣ ба воқеа расонидааст.

- Ҳамеша ба касби омӯзгорӣ содиқ хоҳам монд, - мегӯяд С. Чамолов.

- Охир, касби мо, хусусан, дар замони пешрафти ғуноғунандешии ақидаҳо басо муҳим аст. Шогирдонро бояд ба роҳи рост ҳидоят намуда, бештар аз ободкориву созандагӣҳо сухан ба миён орем. Фикр мекунам, ин масъала ба зиммаи омӯзгорон вогузор шудааст. Беҳуда нест, ки ин табақаи ҷомеаро ба ҳайси равшанфикрон мешиносанд ва эҳтиром мекунанд. Омӯзгор будан шараф аст ва то ҳастам, домони ин касбро аз даст нахоҳам дод. Аз он шодам, ки мардум нисбат ба ман ҳамчун омӯзгор эҳтиромдоранд.

Ба Аълоҷии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, омӯзгори заҳматкаш Сайаҳмад Чамолов барои расидан ба ҳадафҳои дарпешистодааш тавфиқ меҷоҳем.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Занги телефон Ширинро, ки машғули анҷоми қорҳои рӯзгор буд, хавотир кард. Кӣ бошад дар ин вақти шаб? Қошқӣ неқ бошад. Аз он сӯйи ғӯшӣ садон ҳамқорашро шунид, ки хурсандона мегуфт: «Баҳористона монед, тарбияти-гирандагонан Шохинаву Беназир баромад доранд». Ширин телевизорро рӯшан кард ва симои садон шогирдони дустру-яқаш ӯро шоду масрур намуд. Шохинаву Беназир қариб ним соат шеър таронаҳо хонданд. Онҳо қироат мекарданду аз ҷашмони Ширин ашқи шодӣ мерехт. Шукр, беҳуда вақтро зоеъ накардаам – меболиду мефаҳрид ӯ ва масрур буд аз пешан интихобкардааш.

Ин гуна дуструяқони хуш-зеҳну босавод дар кӯдакистони рақами панҷи ноҳияи Файзобод кам нестанд. Ҳар қадоми онҳо чун фарзанди дилбанд порай қалби мураббияи дилсӯз Ширин Саидова ҳастанд. Бешубха, нақши мураббияи ва омӯзгорони соҳаи томақтабӣ ниҳоят бузург мебошад. Онҳо бо меҳру муҳаббат, сабру таҳаммул ва дониши касбӣ барои рушди зеҳнӣ ва ахлоқии кӯдакон саҳм мегузоранд.

Ӯ рӯзашро бо меҳру муҳаббат ба насли наврас оғоз намуда, то бегоҳ бо кӯдакон чун бо фарзандони худ муносибат мекунад. Муносибати гарму самимӣ ва муҳити дӯстонае, ки Ширин дар ғӯрӯҳи худ эҷод намудааст, сабаб шудааст, ки ҳар кӯдак хангоми ворид шудан бо табассум ва хушҳолӣ ӯро пешвоз гирад.

Ширин пайваста дар ҷустуҷӯи усулҳои навоварона ва бозҳои шавқовар аст, ки таваассути онҳо на танҳо дониш, балки ҳисси ҳамдигарфаҳмӣ, дӯстӣ ва зебоандеширо дар кӯдакон парвариди диҳад. Ӯ барномаҳои давлатии томақтабиро бо ҳунар, усулҳои хос ва таҷрибаи баланд татбиқ менамояд.

Накуномии ӯ дар байни волидон низ эҳсос мешавад. Ҳар як падару модар бо эҳтиром ва самимият аз Ширин ёд ме-

Фидокору садоқатпеша

кунад ва бо дилпӯрӣ фарзанди худро ба дасти ин мураббияи қордон месупорад. Зеро меодонанд, ки ӯ на танҳо касби худро хуб меодонад, балки равони кӯдаконро низ дарк мекунад ва ба ҳар яке муносибати инфириодӣ дорад.

Дар ҷорабиниҳои ноҳиявӣ кӯдакони ғӯрӯҳи Ш. Саидова иштирок мекунанд. Ширин на танҳо дар муассисаи худ, балки дар тамоми ноҳия ҳамчун шахси фаъол, ташкилотчӣ ва ташаббускор шинохта шудааст.

Ширин Саидова зикр менамояд, ки таҳсилоти томақтабӣ асоси ташаккули шахсият, зеҳн ва ахлоқи фарзанд аст. Дар ин замина, нақши мураббияи ва омӯзгорони соҳаи томақтабӣ ниҳоят қалидӣ мебошад. Онҳо бо меҳру муҳаббат, сабру таҳаммул ва дониши касбӣ ба-

рои рушди зеҳнӣ ва ахлоқии кӯдакон саҳм мегузоранд.

Мавсуф мегӯяд, ки орзуяш ҳамеша дар муҳити кӯдакон будану онҳоро роҳнамоӣ кардан ва аз пешравиҳояшон болидан аст. Ва илова мекунад: «Аз ин дида, барои ман хурсандие беш нест ва беҳтарин муқофоти амал он аст, ки тарбиятигирандаи кӯдакистони мо дар ҷорабиниҳо иштирок намуда, ба маҳорати баланд шеър суруд қироат мекунанд».

Дар ҳақиқат, Ширин Саидова намунаи шоистаи мураббияи асили тоҷик аст ва содиқона барои ба воқеа расидани насли замони истиклол заҳмат мекашад.

Наргис МУҚИМЗОДА,
узви Иттифоқи
журналистони Тоҷикистон

ТАҲСИЛОТИ ТОМАҚТАБӢ

Рушди маънавии кӯдакон

Тарбияи насли наврас масъулияти баландро тақозо карда, дар боби ҳамчун неруи ояндаи ҷамъият ба қамол расондани онҳо саҳми волидон, омӯзгорону устодон ва аҳли ҷомеа хеле бузург аст. Дунёи кӯдакон рангин буда, маҳз аз муносибати дилсӯзонаи мураббияи омӯзгорон муҳити тарбияи шакл мегирад ва барои минбаъд тақомул меёбад. Кӯдакон фаҳмишу дарк ва дар умум, психологияи вижаи худро доранд. Дар даврони соҳибистиклолӣ барои тарбияи кӯдакон дар ширхоргоҳу кӯдакистонҳо тамоми шароит фароҳам оварда шудааст. Дар фазои сулҳу озодӣ кӯдакон зиндагии хушу хурсандона ба сар бурда, дар марказҳои инкишофи кӯдак, марказҳои таҳсилоти иловагӣ ва муассисаҳои томақтабӣ ба омӯзиши густурда ҷалб гардиданд. Дар масъалаи таълим ва тарбияи кӯдакон дар муассисаҳои томақтабӣ нақши волидон хеле бузург аст. Робитаи ҳамкорӣ омӯзгорону мураббияҳо ва падару модарон бояд самарабахшу муассир ва манфиатбор бошад. Бояд гуфт, ки тибқи таҳқиқи

равоншиносон, кӯдакони синни томақтабӣ дорои хислати характери ғуноғун буда, муносибати мураббияҳо ва омӯзгорон бо онҳо бояд эҳтиёткорона сурат гирад. Аз ин рӯ, ҳар гуна зӯрварӣ хушунат нисбат ба кӯдакон мувофиқи қонун ҷавобгариро пешбинӣ менамояд. Мутаассифона, имрӯз ҳолатҳои ҳам ба мушоҳида мерасанд, ки ба сабаби ҷанҷолу низоъҳои оилавӣ ва пош ҳурдани оилаҳо кӯдакон дар қорроҳаи ҳаёт аз тарбия дур монда, азоби руҳӣ мекашанд. Ба китобу китобхона ҷалб намудани тарбиятигирандагон ва ғайи гардондани дунёи маънавии онҳо имрӯз хеле муҳим мебошад. Вобаста ба синну сол, ба эътибор гирифтани донишу фаҳмиш ва лаёқати кӯдакон зарур буда, дар марҳалаи аввал ба онҳо китобҳои рангаи суратдор тавсия дода мешавад. Дар ғӯрӯҳи тарбиятигирандагон 3 ва 5-6-сола асарҳои бачагонаи содабаёнро барои мутолиаи пешниҳод кардан айнаи муддаост. Маҳз дар ин марҳалаҳо кӯдакон бояд бештар бо азбар кардани шеър лугат ва ҷистонҳо ҷалб карда шаванд. Тарбияи зебоипарастӣ ва эҳсоси мусикидонии кӯдакон яке аз омилҳои рушди дарку фаҳмиш ва олами маънавии онҳо ба шумор меравад. Яъне, бояд ба назар гирифт, ки дар байни кӯдакон онҳое дучор мешаванд, ки лаёқати хуби сарояндагӣ, ҳифзу азбар кардани шеър ва рассомиро доро мебошанд. Мураббияи омӯзгорон бояд ҷанбаҳои маърифатӣ эстетикӣ тарбияи кӯдаконро тақвият бахшида, дар масъалаи омӯзиш ва мутолиаи волидонро вазифадор намоянд, ки фарзандонашонро бо китобҳои бадеӣ таъмин намоянд.

Моҳинав НИЁЗОВА,
омӯзгори Коллеҷи тиббии шаҳри Кӯлоб

Дар шаҳри Душанбе форуми кӯдакон ва ҷавонон бахшида ба ҳифзи пирияхҳо баргузор шуд.

▶▶ ХИДМАТИ ТАЪРИХӢ

Сарвари чараёни худшиносии миллати тоҷик

Чунонки аз таърих ба мо маълум аст, солҳои 20-30-и асри XX барои мардуми тоҷик давроне буд сарнавиштсозу пур аз воқеаҳои худсӯзиву худсозӣ.

Ҳанӯз аз огози асри гузашта маълум буд, ки ҳадафи аслии душманони миллати тоҷик инкори мавҷудияти миллии тоҷикон дар ин сарзамини пахновари таърихӣ илмиву фарҳангӣ мебошад.

Дар чунин вазъи барои миллати тоҷик пурфочиа ошқору собиту устувор кардани асли таърих ва ҳифзи манфиатҳои ҳаётан муҳимми тоҷикон вазифаҳои асли ва таъхирнопазир буд, ки дар ин раванд саҳми устод Садриддин Айний бузургу мондагор аст. Маҳз бо хираду заковату талошу муборизаҳои беамону боварҳои ояндагаронаи устод Айний, «халқи моро дафтарашон шаходатнома шуд».

Заковати устод Айний дар он зоҳир мегардад, ки дар даврони Шуравӣ барои дарёфти чавҳари ҳақиқат ва ба мардум фаҳмонидани он омили асосӣ будани «амали худшиносӣ»-ро нахустин шуда дарк намуд ва тамоми фаъолияти илмиву эҷодии худро ба ин самт бахшид.

Дар мақолаи тозанашири «Садриддин Айний ва инқилоби маданӣ» профессор С. Ятимов натиҷаи пажӯҳиши нуктасанҷонаи худро дар хусуси бузургии Қаҳрамони Тоҷикистон ва адибу мутафаккири забардасти тоҷик баён намудааст.

Сарманшаи ҷаҳонбинии илмӣ устод Айний ва фаъолияти эҷоднашонаро адабу фарҳанги гузашта, ақидаҳои созандаву ояндадори нобиғаҳои халқи тоҷик, бахусус, афкори ба таҳрик оварандаи «дохии модарзод» Аҳмади Доғиш ва муҳаббатӣ садокати беинтиҳо ба мардуми азизаш ташкил медиҳанд.

Бузургони гузаштаи мо асоси сазодати инсонӣ ва қамолоти маънавии ӯро дар ҳудуди худшиносии, ҷаҳонбинии илмӣ ва дарёфти ҳақиқати воқеӣ муайян кардаанд.

Зиндагӣ ва фаъолияти илмӣ эҷодии устод Айний аз ибтидо то интиҳои ҳаёташ фарогири метёри фаъолиятмандии иҷтимоист, ки дар лаҳ-

заву мавридҳои барои халқи тоҷик муҳимму тақдирсоз боз бештар зухур кардаву миллати куҳанбунёду сарзамини поки муқаддаси моро барои имрӯзиёну ояндагон ҳифз кардааст.

Муборизаи суботкоронаи устод С. Айний, махсусан, дар солҳои 20-уму 30-юм замони дигаргунӣҳои беназиру ҳалқунандаи тақдирӣ мардум ва ҷаҳду талошҳои ӯ барои равнаку густариши адабу фарҳанги тоҷикон далели равшани гуфтаҳои болост.

Осори илмӣ устод Айний бо тақозои муборизаҳои иҷтимоиву сиёсии замони иншо гардида, ба ташаккули шуури нави миллати тоҷик мусоидат намуда, дар ташаккули тақомули ҳудуди миллии мардум тақони ҷиддие дод. Таҷқиқоти илмӣ барои устод Айний ҳамчун силоҳу абзори тавоноии мубориза дар ҳифзи манфиатҳои муҳимми халқи тоҷик хидмат кард.

Навиштаҳои ӯ намудани асари мондагори «Намунаи адабиёти тоҷик» (1926) кофист, то мо насли имрӯзу ояндаи давлати соҳибистиклоли тоҷик ба қаҳрамони устод Айний арҷ гузоре му дар пайравӣ бо устод барои ҳифзи мероси илмиву фарҳангии худ ва соҳтани ояндаи дурахшони илмехвар дар талош бошем.

Таъдвини ин асари бунёдӣ ва далелҳои қотеи он аз таъриху фарҳангу забони тоҷикӣ дар ташкил шудани давлате бо номи Тоҷикистон нақши калидӣ бозиданд. Ин асар баробари арзиши бузургии сиёсӣ, илмӣ ва адабиаш, инчунин, барои пажӯҳиши ҷаҳонӣ иҷтимоӣ ва дигар паҳлуҳои фаъолияти суҳанварони гузашта замина ва раҳнамои пурарзише гардид.

Устод Садриддин Айний, ҳамзамон, бо поягузори ба адабиёти давраи навини тоҷик тавассути баёни андеша ва афкори маърифатӣ, бо таълифи китобҳои арзишманди таърихӣ ва сиёсӣ ҳамчун мутафаккири давраи нави тоҷик эътироф шудааст. Асари маъруфи ӯ «Таърихи инқилоби фикрӣ дар Бухоро» фарогири муҳимтарин ақидаҳои сиёсии ин донишманд ва шахсияти барҷаста ба шумор меравад. Дар китоби мазкур дар баробари баё-

ни ҳаводиси солҳои 20-уми асри XX ва шарҳу тавзеҳи инқилоби Бухоро чанде аз ақидаҳои барҷастаи Айний дар мавриди ҳуди мафҳуми инқилоби фикрӣ, омилҳои таҳкими давлатдорӣ ва таъсири таассуби динӣ ва зиёдаварӣ дар афкори динӣ ба амнияти мардумӣ шарҳу тавзеҳ ёфтаанд.

Ҳанӯз дар айёми ҳеш ин равшанфикри бузург таассуби динӣ, истифода аз номи дину мазҳабро яке аз омилҳои меҳвари ҳатарзо ба амнияти ҷомеа унвон кардааст, ки ҳатто омили муҳимми ба вучуд омадани инқилоб дар Бухоро ва ҳам инқилоби фикрӣ гардидааст.

Дар роҳи мубориза бар муқобилу ҷаҳолату хурофот ва таассубгарой ҳамапаймони устод Айний Абулқосим Лоҳутӣ буд, ки то охири ҳаёт содиқ ба арзишҳои давлату миллат ва пуштибонӣ аз табақаи коргар монд. Ҳамин огохиву ҳушёриву зиракии дарки дурусти равандҳои сиёсӣ иҷтимоӣ замони буд, ки Абулқосим Лоҳутӣ тавонист устод Айниро дар соли 1937 аз «ғирдобӣ бало» раҳо созад.

Дар шароити муборизаи тезу тунди иҷтимоӣ масъалаи мероси илмиву фарҳангии миллати тоҷикро дар меҳвари эҷоду фаъолияти худ қарор додани устод Садриддин Айний далели он аст, ки ин нафар пешоҳанги чараёни худшиносии миллати тоҷик дар асри XX аст, чунки манбаи ҳудуди худшиносии мардум адабиёт мебошад.

Дар шароити солҳои 20-уми асри XX аз баҳри беканори мероси адабии гузашта бехтарин дурдонаҳоеро дар шакли мунтахаб фароҳам оварда, дастраси оммаи васеи хонандагон намудан қори ниҳоятдараҷа мушқил буд. Бо вучуди ин, устод Садриддин Айний, ки дурандешу ояндагар буд, барои ба равиши муайян даромадани раванди худшиносии тоҷикони аз асорату ҷаҳолат раҳшуда, ин қорро анҷом дод ва мо имрӯз самарани қору пайкори 100 сол пеши ин нобиғаи замони дар амал мебинем. Тоҷикистони соҳибистиклол натиҷаи андешаву тафаккури устод Айниву Лоҳутӣ, Турсунзодаву Сотим Улуғзода ва даҳҳо адиби дигар аст.

Ба андешаи муҳаққиқони афқору осори Айний, ҳадафи аслии устод Садриддин Айний ҳам дар рӯзгори ҳеш ҳамина буд, ки дар заминаи ба вучуд овардани инқилоби фикрӣ низомии таҳсил дар мадрасаҳоро дигаргун намуда, мардумро ба моҳияти аслии дину мазҳаб ошно созанд, то аз фиребу риёи муллоҳои мутаасибу чаласавод ҷомеа наҷот ёбад. Ифротгарой, ки реша дар зулму ситам дорад, ҳамеша барои давлати милли хатар дорад. Оғози ҷанги шаҳрвандии таҳмилий нишонгари он буд, ки маҳз ҳамина омилҳо таҳдид ба нобудии давлату миллатанд.

Хушбахтона, бар асоси сиёсати хирадмандонаву сулҳофари Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пеши роҳи фаношавии давлату миллат гирифта шуд. Аз ин рӯ, афкори сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии устод Айний барои таҳкими давлатдорӣ миллии мо дар шароити кунунии мураккаби худтағйирёбанда хеле муҳим ва арзишманду муассир мебошанд.

Ҳамин тариқ, эҷодиёти устод Айний фарогири арзишҳои фарҳангии гузашта дар аслу чавҳари худ мазмунан ва моҳиятан ҳам посухгӯии ниёзҳои маънавии имрӯзи ҷомеа ва ҳам ҳидоятгар баҳри шуқуфони ояндаи он мебошанд. Аз ин рӯ, месазад, ки устод Айниро бо осори гаронбаҳоаш ҳамдаму ҳамқадами имрӯзу ояндаи давлату миллати тоҷик донист.

*Фирдавс НИЁЗӢ,
номзади илмҳои филологӣ*

▶▶ МАСЪУЛИЯТ

Рисолати бузургии тарбия

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз огози фаъолияти сарварию давлатдорӣ хеш ба халқи шарифи Тоҷикистон ва миллати куҳанбунёди тоҷик маорифро ҳамчун самти меҳварӣ унвон карда, муҳимияти тарбияи насли наврасро ҳамеша таъкид мекунад: «Ҳар қадар ки мо насли наврасро дар руҳияи хештаншиносӣ ва ифтихори милли тарбияи кунем, ба ҳамина қадар ба ояндаи миллат ва давлатамон боварӣ пайдо мекунем».

Бояд гуфт, ки дар ҳақиқат, тарбияи насли наврас ва ҷавонон масъулияти бузург буда, ба ояндаи давлат ва миллат таъсири амиқ мерасонад.

Сарчашмаи аввалини тарбия оила мебошад. Оила нахустин ва муҳимтарин муҳити тарбияи кӯдак ба шумор меравад. Арзишҳои ахлоқӣ, фарҳангӣ ва иҷтимоӣ аввалин бор ба кӯдак дар оила омӯзонда мешаванд. Падару модарон бояд муҳити гарму самимонае дар хонавода ба вучуд оваранд, то фарзан-

дон дар он эҳсоси муҳаббат ва дастгирӣ дарк намуда, дар руҳияи ватандӯстӣ, худшиносӣ, созандагӣ ва шинохти арзишҳои милливу маънавӣ тарбият ёбанд.

Муассисаҳои таълимӣ низ барои тарбияи дурусти кӯдакон ва наврасону ҷавон нақши калидӣ мебозанд. Дар мактаб кӯдакону наврасон илму маърифатро меомӯзанд, ки ба ташаккули ҳислатҳои ҳаминаи онҳо таъсири матлуб мегузорад. Аз ин рӯ, ҳамкориҳои мактаб ба оила ва ҷомеа барои таъмини тарбияи ҳамаҷонибаи насли наврас нақши муҳим мегузорад.

Дар шароити имрӯза ҷомеа низ яке аз шарикони муҳим дар тарбияи насли наврас ба ҳисоб меравад. Баргузориҳои ҷорабиниҳои фарҳангӣ, варзишӣ ва маърифатӣ барои тарбияи насли наврас қулак мерасонад, зеро дар таркиби ин тадбирҳои арзишҳои умуминсонӣ, маърифатӣ, зебоишиносӣ, ватандӯстӣ қарор гирифта, омили муҳим дар ташаккули ҳамаҷонибаи шахсияти инсон мегарданд.

Дар сурати тарбияи дурусти насли наврас

дар муҳити оилаву мактаб ва ҷомеа эҳсоси гарми ватандӯстӣ ва эҳтиром ба арзишҳои милли дар вучуди онҳо шакл гирифта, хоҳиши иҷрои қорҳои хуб пайдо мешавад. Дар ин ҷода, риояи қонунҳо ва тартиботи ҷамъиятӣ дар тарбияи насли наврас нақши муҳим дорад. Волидайнӯ омӯзгорон ва дигар аъзои ҷомеаро зарур аст, ки наврасону ҷавононро ба риояи қонун ва тартиботи ҷамъиятӣ ҳидоят намоянд, то онҳо ҳамчун шаҳрвандони масъулиятшинос ва бофарҳангӣ ҷомеа ба қамол расида, дар пешрафту рушди кишвар хидмат намоянд.

Дар ин замина, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият дар таълиму тарбияи кӯдак» ба тасвӣб расидааст, дар татбиқи асосҳои он оила, мактаб ва ҷомеа нақши баробар доранд.

Аз ин рӯ, тарбияи насли наврас вазифаи муҳиму муштараки оила, мактаб ва ҷомеа ба шумор меравад. Ҳамкориҳои зичи ин се ниҳод метавонад муҳити тарбиявии солим ва ҳамаҷонибаро барои наврасон фароҳам оварад, ки дар натиҷа онҳо ҳамчун шаҳрвандони масъулиятшинос, ватандӯст ва бофарҳанг ба қамол расида, дар роҳи расидан ба ҳадафҳои бузург қадамҳои устувор мегузоранд. Танҳо дар ин сурат, масъулияти бузургии хешро дар сурати тарбияи дуруст, талқини ғояҳои олии инсонӣ, арзишҳои милли ва тақмили ҷаҳонбинии кӯдакону наврасон метавон ба иҷро расонд.

*Қурбоналӣ САИДОВ,
равоншиноси МТМУ №13-и
ноҳияи Айний*

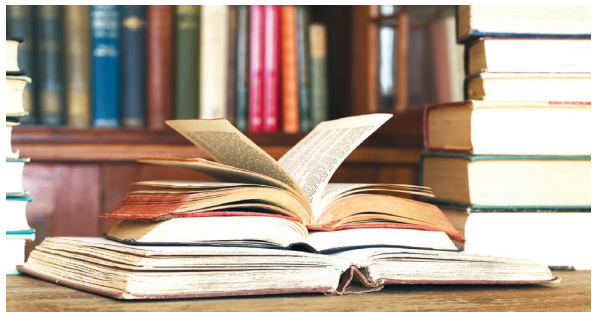
Дар пойтахти кишвар дар мавзӯи «Тоҷикистон – пешоҳанги ҳифзи пирияхҳо дар ҷаҳон» конференсияи байналмилалӣ баргузор гардид.

ЗАҲМАТҚАРИН

Ним аср
дар арсаи маориф

Ҳар гоҳ ки дар бораи омӯзгор ва шаъну шафафи ӯ меандешам, дар пеши назарам чехраи нурони шахсе падидор мегардад, ки 50-соли ҳаёти ҳешро ба таълиму тарбияи насли наврас бахшидааст. Ин бонии соҳибхирад Купайсун Самиева мебошад, ки дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 4-и шаҳраки Адрасмон (шаҳри Гулистон) ҳамчун омӯзгори химияву биология фаъолият дорад.

Ҷ байни мардуми шаҳрак соҳибхирому барӯманд аст. Шогирдонаш дар озмунҳои байналмилалӣ ва дар озмунҳои фаннии мактабчагони ҷумҳурӣ сазовори ҷойҳои намоён гаштаанд.

Бо мақсади бештар ҷалб намудани хонандагон ба дарс аз усули омӯзиши салоҳиятнок пурсамар истифода мебарад ва мекӯшад, ки шогирдонаш дар ҷараёни дарс мустақилияти зиёд дошта бошанд.

Таҷрибаи пешқадами ӯ дар мавзӯи «Санҷиши масъалаҳои гуногуни методӣ» омӯхтаву дар байни омӯзгорони макотиби шаҳри Гулистон паҳн карда шудааст. Купайсун Самиева хушбахтии худро танҳо дар комёбиҳои шогирдон мебинанд. Ҳама рӯз пайваста мекӯшад, ки дар хидмати мардум бошад баҳри ободии шаҳраки худ нақше гузорад.

К. Самиеваро мунтазам ба ҷамъомаду ҷарабаниҳои шаҳрак даъват мекунанд. Аз ҳеҷ кас дасти мадад дарег намедорад. Бо шогирдон буданро меписандад. Ин устои шарафманд фаъолияти омӯзгориашро соли 1975 дар МТМУ №7-и шаҳраки Адрасмон оғоз намудааст. Ин ҷо 42 сол кор карда, шогирдони зиёдеро ба камолат расондааст, ки ҳоло дар соҳаҳои гуногуни ҳаёти кишвар сарбаландона фаъолият мекунанд. Аз он изҳори хурсандӣ мекунад, ки чанде аз собиқ шогирдонаш имрӯз ба таълиму тарбия машғуланд, пешани омӯзгорӣ доранд.

Ин бонии фаёлу ташаббускор 20 сол ба сифати раиси Шурои занони шаҳрак фаъолияти ҷамъиятӣ дошт. Ман ифтихормандам, ки пайрави устои худ гаштааму омӯзгорам ва аз дастури раҳнамоиҳои ӯ ҳамаҷуз истифода мебарам.

Шаҳронаи ЗАҲАРҶОН,
омӯзгори МТМУ №12-и
шаҳри Гулистон

ЧАШМАНДОЗ

МАОРИФИ ҶАҶОН

Судони Ҷанубӣ

Судони Ҷанубӣ аз ҷавонтарин кишварҳои Африқо ба ҳисоб меравад. Дар соҳаи маорифи мамлакат як қатор мушкилот мавҷуд аст. Қариб 80 дарсади аҳоли хондаю навишта наметавонанд. Дар муассисаҳои ин кишвар забони расмӣ таълим англисӣ буда, бо сабаби зиёд будани гурӯҳҳои этники забонҳои маҳаллӣ низ истифода мешаванд.

Соли таҳсили 2024-2025 бо сабаби гармии ҳаво мактабҳо муваққатан баста шуданд, ки ин боиси аз таҳсил дур мондани донишмӯзон гарданд. Бояд қайд кард, ки макотиби миёна ва олии мамлакат барои ҳама дастрас нест. Инчунин, дар муассисаҳо озмоишгоҳҳо мавҷуд набуда, норасоии омӯзгорон ва набудани барномаҳои таълимӣ низ ба назар мерасад.

Шветсия

Низомии таълими Шветсия аз пешрафтатарин низомии ҷаҳон ба ҳисоб рафта, дар муассисаҳои миёна таълимоти роӣгон ба роҳ монда шудааст. Зинаи аввали таҳсил дар кӯдакистон оғоз шуда, ба 2 гурӯҳ ҷудо мешавад:

1. Боғчаи кӯдакон – барои кӯдакони аз 1 то 5-сола пешбинӣ шудааст. Таҳсил дар ин зина хатмӣ, аммо роӣгон набуда, нарх аз рӯйи даромади волидон муайян карда мешавад.

2. Синфи омодагӣ – барои кӯдакони 6-сола пешбинӣ шуда, роӣгон мебошад. Дар ин зина кӯдакон барои таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти миёна омодагӣ мебинанд.

Баъдан таълими хатмӣ мактабӣ оғоз мешавад, ки онро мактаби асосӣ меғуянд. Дар мактаби асосӣ хонандагони 7-16-сола ба таҳсил фаро гирифта мешаванд.

Сербия

Дар Сербия донишгоҳҳои зиёди хусусӣ ва давлатӣ мавҷуданд. Яке аз донишгоҳҳои машҳур ва қадимтарини он Донишгоҳи Бел-

град мебошад, ки дар пойтахти Сербия – шаҳри Белград ҷойгир аст. Донишгоҳ соли 1808 таъсис ёфта, дар қатори 300-400 донишгоҳи бехтарини ҷаҳон қарор дорад.

Донишгоҳи давлатии Белград дорои 31 факултет аст ва соҳаҳои гуногун, аз қабили илмҳои тиббӣ, техникӣ, гуманитарӣ, санъат ва монанди инхоро меомӯзонад. Забони таҳсил дар донишгоҳ, асосан, сербӣ буда, таҳсил дар зинаи магистратура ва докторантура бо забони англисӣ ба роҳ монда шудааст.

Малта

Низомии таҳсил дар Малта ба 5 марҳила ҷудо мешавад:

- таҳсилоти томактабӣ;
- мактаби ибтидоӣ;
- мактаби миёна;
- мактаби олий (тайёрӣ);
- таҳсилоти олий.

Таҳсил дар мактабҳои ибтидоии Малта аз 5-солагӣ оғоз мешавад. Тӯли 6 сол хонандагон забони малтӣ, англисӣ, риёзӣ ва дигар фаннҳо меомӯзанд. Баъд аз он зинаи таҳсилоти хатмӣ, яъне, мактаби миёна оғоз мешавад. Хатмкунандагони мактабҳои миёна баъди супоридани имтиҳонот сертификат мегиранд. Зинаи тайёрӣ донишомӯзонро барои дохил шудан ба муассисаҳои олии мамлакат омода месозад.

Исроил

Таҳсилоти томактабии Исроилро ширхоргоҳ-кӯдакистонҳо ва боғчаҳои бачагона дарбар мегиранд. Ба ширхоргоҳ-кӯдакистонҳо кӯдакони аз 3-моҳа то 3-сола қабул карда мешаванд. Баъд аз он кӯдак ба боғча меравад. Дар боғча кӯдаконро аз рӯйи синну сол ба гурӯҳҳо ҷудо мекунанд, ки гурӯҳи сеюм зинаи болоӣ ном гирифта, кӯдаконро барои таҳсил ба мактаб омода менамояд.

Инчунин, вақти кории боғчаҳои бачагонаи давлатӣ аз соати 7⁰⁰ то 14⁰⁰ идона ёфта, муассисаҳои хусусӣ бошанд, то соати 20⁰⁰ кор мекунанд.

Таҳияи Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

САЙҚАЛИ ЗЕҶН

Муаммои «Мактаб»

Аз ҷап ба рост:

1. Соли пурраи шамсӣ, ки 366 рӯз буда, дар ҷор сол як маротиба такрор мешавад. 4. «*** ба ту ёд медахад илму адаб» (Садриддин Айний). 7. Ишора бо рӯйю абру, тағйир додани вазоҳат. 8. Ҳайвони ваҳшӣ. 10. Як навъ Ҳайвони саворӣ. 12. Оғоз, саршавӣ, ибтидо. 15. Шақли нави таълим дар макотиби олий. 16. Қаҳрамони халқии эпоси мардуми қирғиз. 17. Баҳром ***; муҳаққики шинохтаи вазни арӯз.

Аз боло ба поён:

1. Шаҳсе, ки саводи нокифоя дорад. 2. Номи қанди қоғазпеч. 3. Насаби собиқ вазири фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон. 4. Дафтари ашғор, девон. 5. Истилоҳи илми математика. 6. Навъи лубийҳои. 9. Қаҳрамони повести «Ривояти сугдӣ»-и Сотим

Улуғзода. 11. Ҷонишини забони тоҷикӣ. 12. Дӯст, рафиқи шафик, ҳамдам. 13. «Майор ***», филми истехсоли «Мосфилм» дар солҳои Шуравӣ. 14. Ҳисси дарккунӣ бо судани даст.

Мураттиб Ҷомаи ҲОМИД,
«Омӯзгор»

ТАЪЗИЯ

Рохбарият ва кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сармутахассиси шӯбаи бахисобгирӣ бухгалтерӣ ва ҳисоботи молиявии вазорат Ҳайринисо Ализода бинобар даргузашти **МОДАРАШ** ҳамдардӣ баён намуда, ба ахли оила ва наздикони марҳум сабри ҷамил хоҳонанд.

Ҷавоби муаммои «Армугон»
(«Омӯзгор», №22, 29.05.2025)

Аз боло ба поён: 2. Офок. 3. Охҳо. 4. Армугон. 5. Умаралӣ. 7. Сирко. 8. Тирак. 10. Адабӣ. 15. Абду. 16. Онҳо.

Аз ҷап ба рост: 1. Соҳибов. 6. Руссо. 9. Ҳаким. 11. Иқтисод. 12. Умар. 13. Анор. 14. Камароб. 17. Ордоб. 18. Нихол. 19. Курагон.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Шаҳодатномаи ғумшудаи Т-АТУ №0525470, ки онро соли 2018 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №36-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Ғаниева Манижа Бахтиёрвна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи ғумшудаи Т-АТУ №0525234 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2008 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №103-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Турдалиева Хидоят Исомилдиновна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи ғумшудаи №0096779 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2003 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №108-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Қодирова Гулҷеҳра Тоировна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи ғумшуда дар бораи бақайдгирии давлатӣ №2089, ки аз 28 августи соли 2018 ҚДҲ «Бақайдгирии молу мулкӣ ғайриманкул» дар ноҳияи Рӯдакӣ ба Ташкенбаева Ҳамидахон Ҷалоловна нисбат ба қитъаи заминӣ наздиқавлигӣ воқеъ дар ноҳияи Рӯдакӣ, деҳоти Россия, деҳаи Шохмансур додааст, эътибор надорад.

МУАССИС
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

САРМУҲАРИР
Эҳсон САҒАРЗОДА

225-81-55

ҲАЙАТИ ТАХРИРИЯ

Раҳим САИДЗОДА
Абдулло РАҲМОНЗОДА
Ҳомид ҲОШИМЗОДА
Равшан КАРИМЗОДА
Лутфия АБДУЛҲОЛИҚЗОДА
Бадриддин МУЗАҒҒАРИЗОДА
Қобилҷон ХУШВАХТЗОДА

«Омӯзгор» тахти рақами 271/рз-97, аз 27.09.2021 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъбирасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулиятро ба уҳда нагирад.

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5)-и ҳарфи Times New Roman Tj қабул менамояд.

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ

Насриддин ОХУНЗОДА
(ҷонишини сармуҳаррир)
Шодӣ РАҶАБЗОД
Ҳомаи ҲОМИД 225-81-57
Шаҳноза БОБОМУРОДОВА
(муҳаррирон)

МУХБИРОН

Ирода ТИЛАБОВА
Ҳуршеда АЗИЗОВА
(шаҳри Душанбе)
Ҷангибеки УЛҒАТШОХ
(ВМКБ)
Суҳроб АЗИЗӢ
Ҳудододи ИСЛОМ
(вилояти Хатлон)
Нуъмон РАҶАБЗОДА
(вилояти Сугд)

Саодат ЭРҒАШЕВА 225-81-61
(масъули обуна)
Зарнисор НИЗОМОВА
(хуруфчин)

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озо» ба таъбирасид.
Индекси обуна: 68850.
Адади нашр: 42722 нусха

Почтаи электронӣ:
p.omuzgor@maorif.tj
Сомонаи ҳафтанома:
www.omuzgor-gazeta.tj

QR - коди сомонаи
расмӣи нашрияи
«Омӯзгор»

Навбатдори шумора
И. Тилабова